

ખોદાપાક ફરમાવે છે:-

અને ખરેખર તમારે માટે ચોપગાં જનવરો (બિટ, ગાય, બેસ, બેકરબી) માં (અલ્લાહની હસ્તી અને કુદરતને માટે) એક આખેતી છે. જે તેઓનાં પેટમાં [ચોખ્ખું દુધ] છે તેમાંથી પીવા અમે તમને આપીએ છીએ, અને તમારે માટે તેઓ (ચોપગાં જનવરો) માં ઘણા ફાયદા છે. (કેટલાક સગારીના કામમાં કેટલાક ભાર લઈ જવાના કામમાં આવે છે, કેટલાકના વાળ અને રૂવાં તમે વાપરો છો) અને તમે તે (ઓના શરીર) માંથી [સાફ દલાલ માંસ] ખાઓ છો. (ઇસ્રાઈલી સાહેબને કુર્આને શરીફનો તરજુમો, સુરા મોમેનૂન આયત ૨૧ પાનું ૬૫૭ તથા તફરીરે હોસેની પાનું ૮૦ જુલ્દ ૨). દુધ અને માંસ ખાવાની કેવી ખુલ્લી ખોદાઈ પરવાનગી ! સુખલાનલ્લાહ !!

આઈનએ અખાએહ

એટલે,

ઈસલામી હિંસા દર્પણ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

સૈયદ અલી અકબર કાદરી.

પ્રસિદ્ધ કરવાનું ઠેકાણું, પાછલીઓલી રાંદેર જુલ્લો સુરત.

માહે મોહરમ

આવૃત્તિ પહેલી

૧૩૩૫ હિજરી મુન્નઅબી.

પ્રત ૧૦૦૦

નૂરે હિદાયત ફેલાવવામાં મદદ કરનારા સાહેબો તરફથી બેટ.

સુરત, બગાતળાવ રોડ પર આવેલા ધી "શંકર" પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં રતિલાલ દુર્લભાસે ખાખી.

૬૭૨૨ બનામે ખોદાએ રહમાના રહીમ.

તમામ તારીફ અલ્લાહ સુખદાનહુ વ તઆ-
લાને માટે છે કે જેણે અમારા જનો, માલો,
જનાવરો વિગેરે સધળી વસ્તુઓને તેની રાજી
ખુશી પ્રસન્નતા મેળવવા માટે, તેને અર્પણ
કરવાનો હોકમ ફરમાવ્યો, કે જે દરેક ચીજથી તે
ખેપરવા છે. અને તે સધળી વસ્તુઓને તે બાદ-
શાહ, માલેકુલમુલક લા શરીકાલહુ* વહુકહુ
લા એલાહા ઇલ્લાહુનેકવી રીતે અર્પણ કરવી
તેના તરીકા (વિધિ) તેના રસુલે પાક, શાહે
લેખાકા લમા ખલકતુલ અફલાક, (રહી ફેદાહો)
અલમદે મુજતબા, મોહુમદ મુરતકા વલ
હુનંદાએ અમને ખુલ્લી રીતે તફ્સીલો સાથે
દેખાડાવે, સલ-લલ્લાહો અલૈહે વસલમ વ અલા
આલેહી વ અસહાબેહી અજમમન મસાબીહિલ
હોદા, ઇલા યૌમિલ જમ્.

પ્રીય વાંચકો ! મુસલમાન બાઈઓ ! ઇસ-
લામી ધર્મમાં કુર્બાની કરવી અને તેના પેટા
હુકમો જેવા કે મક્કા શરીફમાં કુર્બાનીઓ કરવી,
મદિના શરીફમાં કુર્બાનીઓ કરવી, કુર્બાનીનું
માંસ ખાવું, ખવાડવું, બેટ તરીકે મોકલવું, સુકવી
રાખી આપું વર્ષ ખાવું, તે ઉપરાંત શિકાર કરીને
ખાવું, ખવડાવવું, બેટ મોકલવું, તીરથી, કુત્રાથી,
ચિત્તાથી, શકરાથી પક્ષીઓનો શિકાર કરવો અને
તે ખાવું, પુરૂષ તો શું પણ સ્ત્રીઓએ પોતાને
હાથે જનવરો કાપવાં, માછલાં ખાવાં વિગેરેને માટે
જનાબ નખીએ અકરમ (સલ) ના જે જે ફરમા-
નો છે, તે અત્રે એટલાજ માટે લખી પ્રગટ કરે
છું કે તે બાબતોમાં કેઈ માણસ કંઈ જુદી રીતે
શક નાંખે અથવા દયાના ઓહામાં ઉભા રહી તે
કામોથી રોકાણ કરે તો આ સાચા ફરમાનોના
સુકાળલામાં તેના જૂઠા બનાવટી ફરમાનોને તમે
રદ કરી શકો. તેમજ કોઇ નવ્વાબો, અમીરો કંઈ
આડે આવે તો આ સરવરે દોજહાં (સલ) ના
ઇશાદો આગળ તેના કહેવાને જરાપણ લેજો

નહી, કેમકે “ જે કામ કરવાથી પેદા કરનારનો
ચુન્હો થતો હોય તે કામમાં કોઈપણ મખલુક
[નવ્વાબ, અમીર, માખાપ, ઉસ્તાદ, પીર,
મુશીદ, વાચઝી, મુલ્લાં, મૌલવી, શેઠ, ઉપરી] ની
(કદીપણ) તાબેદારી કરવી નહીં જોઈએ. ”
એ તો હુઝુર (સલ) નો ફરમાન છે, * અને
આપના જેટલા ફરમાનો છે તેની તાબેદારી કરવી
તે ખોદાપાકનીજ તાબેદારી કરવી છે, “ જે કોઈ
રસૂલ (સલ) ની તાબેદારી કરે છે તે અલ્લાહ
(પાક) નીજ તાબેદારી કરે છે. ” (પારો પમો
રકુઅ તમો) એ તો ખોદાપાકનો ખુલ્લો ફર-
માન છે તેથી રસૂલુલ્લાહ [સલ] ની નાફરમાની
તે ખોદાપાક તમામ મખલુકના બાદશાહની ના-
ફરમાની કાઢેલી ગણાશે.

જેમ હાલમાં કેટલાક લોકો કેટલાક જનવરોને
કાપવા અને કેટલાકને નહીં કાપવા, કેટલાકને
ખાવા અને કેટલાકને નહીં ખાવાના મતફેરમાં
પડેલા છે. તેમજ હુઝુર નખીએ અકરમ (સલ)
ના પાક જમાનામાં પણ હતું. હઝરત અબુદુલ્લાહ
ઇબ્ને અબ્બાસ (રહી) ફરમાવે છે કે “ અહલે
જહેલીયત (નખી (સલ) ની નજીવત જહેર
થાય તે આગળના ભોડા પોતાની મરજી પ્રમાણે)
કેટલીએક ચીજો (જનવરો પક્ષીઓ વિગેરે) ને
ખાતા હતા અને કેટલીએકને નાપસંદ રાખી
છોડી દેતા હતા. ત્યારે અલ્લાહ [પાક] પોતાના
નખી (સલ) ને (તેઓમાં) મોકલ્યા અને પો-
તાના નખીપર અને તેણીની ઉમ્મતપર પોતાની
કિતાબ [કુર્આન અને હદિસો] ઉતારી; અને
(પોતાની મરજી મુજબ) પોતે જે ચાહી તે ચીજ
(જનાવરો અને પક્ષીઓ)ને (લોકો માટે) હલાલ
કીધી (ફરસ્ત ઠેરવી), અને પોતે જે ચીજ ચાહી

* મશારફુલ-અનવાર હદીસ નંબર ૧૩૧ હઝ-
રત અમીરુલ મોમીનીન અહી (રહી) થી રિવાયત.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૬૭૭૨ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ રા.વિ.ન.એ સલામતે

વિષય પૃ: ૪૦૬:૫૭૨૮

તે ચીજ (જનવરો અને પક્ષીઓ) ને (લોકો માટે) હરામ કીધી. ત્યારે જે ચીજ (જનાવરો કે પક્ષીઓ, કુર્બાની કરવા અને ખાવા માટે) તેણે (અલ્લાહ પાકે) હલાલ (દુરરત) ઠેરવી હોય તેજ ચીજ [જનાવરો અને પક્ષીઓ તેમજ માછલીઓ] હલાલ છે (તે સિવાય બીજા કોઇ જનાવર કે પક્ષીઓ હલાલ નથી.) અને જે ચીજ (જનાવરો કે પક્ષીઓ) તેણે (અલ્લાહ પાકે) કુર્બાની અથવા ખાવા માટે હરામ (નાદુરરત, અમેધ્ય અથવા અલક્ષ્ય) ઠેરવી હોય તેજ ચીજ [પશુઓ પક્ષીઓ માછલાં વિગેરે] હરામ છે. અને જે ચીજોને (કુર્બાન અને હદીસોમાં) બયાન નહીં કરવામાં આવી કે તે હરામ છે કે હલાલ છે, તે (ના ખાવામાં) મારી છે (હોય નથી.) અને તે પછી આપે આયત પઢી “ઓ મોહંમદ (સલ)! (તમે) કહો જે મહારી તરફ વહી કરવામાં આવ્યું છે તેમાંથી, ખાનાર કે જે ચીજ તે ખામ છે તેને માટે હું કંઈ જોતો નથી કે જે મૂએલું હોય તે, અથવા ઢોળાએલું (વહેલું) લોહી, અથવા હુકકરતું માંસ કે જે ખરેખર નજેસ [નાપાક] છે અથવા પાપથી કાપેલું કે જેની ઉપર ખોદાના નામ સિવાય બીજું નામ બોલાયેલ હોય; તે સિવાય (ખાનાર માટે જનાવરોમાં) કાંઈ હરામ થયેલ હોય * (મઝાહેરે હક કિતાબુસ સૈદ પાતું ૪૫૦ ૭૯૬ ૩). એ હદીસમાં હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસે હરામ અને હલાલ જનવરોને માટે જે હદીસો આવેલી છે તે ઘણી હોવાને લીધે બયાન કીધી નથી. તેથી કરીને અત્રે તે હદીસો જરૂર જોગી નકલ કરે છું, જે ઈનશા અલ્લાહો તઆલા સંપૂર્ણ ફાયદાકારક દરેક બાબતમાં થઇ પડશે, અને એ પછી કોઇ હુમલા કરનારને હુમલો કરવાની તક મળી આવશે નહીં.

ખોદાપાકની મુસલમાનોપર મોટી મેહેરબાની છે કે દુન્યામાં તેઓનો જન્મ થતાંજ તેઓને

જનવર કાપવો જરૂરી થઇ પડે છે. અને આટે પેગંબર સાહેબનો ફરમાન:—

૧ હઝરત સમોરા (રદી) થી રિવાયત છે કે “નબી (સલ)એ ફરમાવ્યું કે (પેદા થએલું) બચ્ચું (પોતાના માબાપની શક્રાઅત (બલામણ) ખોદાપાક આગળ કરવાથી) ગીરવી [રોકાયેલો] છે. તેના અકીકાને લીધે (એટલે જ્યાં સુધી તેના અકીકો કરવામાં નહીં આવે). તેને માટે (જનવર) કાપવામાં આવે [તેના જન્મના દિવસથી] સાતમે દહાડે (છેવટ સુધી). મઝાહેરે હક અકીકાનો બાબ પાતું ૪૫૨ ૭૯૬ ૩૭).

હવે શું કાપવામાં આવે તે સાંભળો. ઉમ્મે કુર્ઝ (રદી) થી રિવાયત છે કે મેં હઝરત [સલ] ને ફરમાવતાં સાંભળ્યું કે “(અકીકામાં) છોડાવો તરફથી બે બકરીઓ અને છોકરીના તરફથી એક બકરી [કાપવી જોઇએ], અને ન બકરાં નર હોય કે માદી તેનાથી તમને કંઈ અડચણ નથી”. (મઝાહેરે હક એટલે મિશકાત શરીફનો ઉર્દુ તજ્વીમો તથા તેનું ભાષ્ય ૭૯૬ ૩૭ પાતું ૪૫૨). જેમ નાનપણથી દરેક તરેહની કેળવણી બચ્ચાંઓને આપવામાં આવે છે તેમજ ખોદાપાકનો હોકમ જનવરો કાપવાને માટે નાનપણથીજ તેના ઉપર ચાલુ કરવામાં આવ્યો, [અગર જો એ કામ તેના માબાપ બજાવી લાવે છે.] કે જેથી તે મોટો થઈ કોઇ રોકાણ કરનારના કહેવાને માની કુર્બાની કરવી કોઇ પણ રીતે જોડે નહીં એ વાતની શીખામણ દરેક સમજી મુસલમાન આ અકીકાપરથી લેશે.

૨ હઝરત બરાઅ (રદી) થી રિવાયત છે કે હઝરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે આજે (બકરીદને દહાડે) જે કામ અમે સૌથી પહેલાં કરીએ છીએ તે (ઇદની) નમાઝ છે. (નમાઝ) પછી (ધેર તરફ) પાછા ફરીને કુર્બાની કરીએ છીએ જે માણસ એવી રીતે કરે (ઇદની નમાઝ પઢ્યા પછી કુર્બાની કરે) તેણે તો અમારી મુનંત [રદી] પર અમલ કીધો (ચાલ્યો) (છેવટ સુધી).

* ઈસ્રાઈલી સાહેબનો ફરમાન શરીફનો જ. જશદી તરજુમો પાતું ૨૮૭ ભાગ ૧ લો.

ખુખારી શરીરનો ઉદ્ધુ તરબુમો તૈસીશ્લખારી પારો ૨૩ કિતાબુસ અદાહી પાનું ૨૬).

૩ હઝરત અનસ ઇબ્ને માલિક (રદી) થી રિવાયત છે કે હઝરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે [બકરીદને દહાડે] જેણે [બકરીદની] નમાઝ [પઢવા] પહેલાં (કુર્બાની) કાપી તે તે પોતાના ખાવાને માટે કાપી (કુર્બાની તરીકે કપ્પુલ થઈ નહીં), અને જે માણસે [બકરીદની] નમાઝ પછી (પોતાની કુર્બાની) કાપી તેનીજ કુર્બાની સંપૂર્ણ (કપ્પુલ) થઈ, અને તે મુસલમાનોની સુનંતપર ચાલ્યો (પારો ૨૩ પાનું ૩૦)

આ બન્ને નંબર ૨ અને ૩ની હદીસોથી સાબેત થઈ ગયું કે મુસલમાન મકકામાં હોય કે બહીનામાં હોય દરેક ઠેકાણે જો શકિત હોય તો તેને કુર્બાનીઓ બકરીદને દહાડે કરવીજ જોઈએ. નહીં તો મુસલમાનોની રદી (સુનંત) ને છોડી કાશિરાની રદી પર તે ચાલેલો ગણાશે. અને ત્રીજી હદીસથી સાબેત થયું કે નમાઝ આગળ જો જનનવર કપાય તો તે તેના ખાવાને માટે જાય છે. અગર જો તે મકકામાં હોય અને હાજી હોય. અને મકકામાં તેમજ હાજીઓને જનનવર કાપવા અને માંસ નહીં ખાવાને જે માણસ બોધ કરે તેના રદ થઈ ગયો.

૪ હઝરત અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હઝરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે “[બકરીદની] નમાઝ પહેલાં જે માણસે (જનનવર) કાપ્યું તેને જોઈએ કે ફરીથી (ખીભું જનનવર) કાપે.” (છેવટ સુધી પારો ૨૩, પાનું ૩૬). આ હદીસથી કુર્બાની જરૂર કાપવીજ જોઈએ. એની કેવી સખત તાકીદ સાબેત થઈ કે જે વખત જનનવર કાપવું પડ્યું કુર્બાની કરવાનો કેવો ખુલ્લો હુકમ અને “કુરબાની કરવાને ધર્મ સાથે કંઈ સંબંધ નથી” કહેનારનો કેવો ખુલ્લો રદ સાબેત થયો.

૫ હઝરત શદાદ બિન ઐસે (રદી) હઝરત (સલ) થી રિવાયત કીધી કે હઝરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે “ઉપકાર દરેક ચીજપર કરવો અલ્લાહ

પાકે [સૌના ઉપર] જરૂરી કાંઈલો છે. તે અહીં સુધી કે કતલ કરવામાં અને કોપવામાં પણ માણસ અને જનનવર પર ઉપકાર કરવો જોઈએ. અને તે એવી રીતે કે જ્યારે (કાંઈ માણસને ધર્મના કાયદા પ્રમાણે સગ્ન તરીકે) કતલ કરે તો (સારી તેજ તરવારથી જલદીથી) સારી પેઠે કતલ કરે (ખુદી તરવારથી નહીં કે જેથી તેને ઈજ્જત થાય). અને જ્યારે (કાંઈ જનનવરને) કાપો ત્યારે (તેજ છરીથી) સારી પેઠે (જલદીથી) કાપો કે જેથી તેને ઈજ્જત નહીં થાય, અને તેને માટે જોઈએ કે તમારામાંથી કાંઈએક પોતાની છરીની ધાર ખૂબ તેજ કરી લીએ અને (તેમ કરવા થકી) પોતાના કાપવાના જનનવરને આરામ પોંડ્યાડે” (મજાહેરે હક જુલ્દ ૩૭, કિતાબુસ સૈદ પાનું ૪૩૪). આ હદીસથી કુર્બાની અને ખાવાને દરેક તરેહના જનનવરને કાપવાને હુકમ, કેવી રીતે કાપવું, કાપવામાં જનનવરને ઈજ્જત પહોંચવાનું કારણ ખુદી છરી હોવી, કે જેથી કાપતાં વાર લાગે છે અને તેથી જનનવરને દુઃખ પોહોંચે છે તેની મનાઈ, ખુલ્લા શબ્દોમાં આવી ગઈ.

૬ હઝરત ઉમ્મુલમોમેનીન આયશા સિદીકા (રદી) થી રિવાયત છે કે હઝરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે “નહર (બકરીદ)ને દહાડે (કુર્બાનીના જનનવરોના) લોહી વહેવડાવવા કરતાં બની આદમ (માણસ)નું ખીભું કોઈપણ કામ (ઈબાદત) અલ્લાહની જનાબમાં ખાઈ નથી. અને બેશક (તે દહાડે કુર્બાનીમાં) કપાયલું જનનવર કેયામતને દહાડે પોતાના શીંગડાં, વાળ, ખરીઓ સાથે આવશે. અને બેશક કુર્બાનીનું લોહી જમીનપર રેડાય તે પહેલાં અલ્લાહ પાકની જખાનમાં કપ્પુલ થઈ જાય છે, તેથી કરીને [આ લોહી વહેવડાવીને] તમારા આત્માઓને આનંદ આપો” [મજાહેરે હક જુલ્દ ૧લી કિતાબુસ સલાહ, ખાખ દિલ ઉદ-હિયા પાનું ૪૮૦]. આ હદીસથી એ દહાડે કુર્બાની કરવી કેવી જરૂરનું તેમજ કેવા સવાખતું કામ છે તે સાફ જાહેર છે કે કુરબાનીના આ ત્રણ દહાડાઓમાં અલ્લાહની જનાબમાં એથી

વધારે કાંઈ ઇલાદતજ પ્યારી નથી. સાથી વધારે સવાય એજ હુકમ પાળનારને મળે છે. તેટલાજ માટે એ દહાડાઓમાં હજરત પેગંબર સાહેબ [સલ] અને તેવણુના તાબેદાર સાથીઓ (સહાબા રદી.), એક તો શું પણ દશથી વધારે ઉંટો, ગાય, બકરાં કુર્બાની કરતા હતા. બધા માણસો સરખા હોતા નથી, રખેને કાંઈ કુર્બાની કરવાને પોતાની તબીયતથી અથવા હિંસા! હિંસા! દયા! દયા! ના પોકારો સાંભળી નાપમંદ રાખી તેને કંઈ અણુગમો એ બાબતમાં થાય, તેટલા માટે આજે તેરસો વર્ષ પહેલાંજ આપે તેનો બંદોબસ્ત કરી દીધો કે બખ્શરદાર! આ ઇલાદત બહુ મકસુલ છે માટે કાંઈએ એ બાબતમાં નારાજ મનમાં લાવવી નહીં. તેમજ જાહેરમાં પણ કાંઈની આગળ દર્શાવવી નહીં. હવે ક્યો નાદાન મુસલમાન એવો હશે જે એવી સર્વોત્તમ ઇલાદતને એ દહાડે છોડે અથવા એ બાબતમાં પોતાની નારાજ દર્શાવે.

૭ હજરત મિખનક બિન સોલૈમ (રદી) થી રિવાયત છે કે “હજજતુલ વિદાઅ * માં રસૂલુલ્લાહ (સલ) ની સાથે અરફાતપર થોભનારાઓમાં અમે (પણ) હતા. મેં આપ [સલ] ને ફરમાવતાં સાંભળ્યું કે ઓ લોકો! બેશક દરવર્ષે (જેને કુર્બાની કરવાની શક્તિ હોય તે) દરેક ધરવાળાપર કુર્બાની કરવી (વાજેબ) છે.” (મઝાહેરે હક જલ્દ ૧લી બાણુલ અતીરા પાનું ૪૮૨) કેયામત સુધીનો દરેક વર્ષે અને દરેક ધરવાળાપર આપે(સલ) કુર્બાનીને માટે આતાફીદનો હોકમ કીધેલો છે.

* હુમુર નખીયે અકરમે (સલ) જે હજ પહેલી છે તેને “હજજતુલ વિદાઅ” કહે છે એ હજ કીધા પછી આપે (સલ) આ ફાની દુન્યાને લગભગ ત્રણ મહિના પછી છોડી એ હજમાં હુમુરે (સલ) મુસલમાનોના ફાયદાના સેંકડો હુકમ એવા ફરમાવ્યા છે કે જેમાં કોઈથી જવાપણ રીતે કેયામત સુધી ફેરફાર થઈ શકતોજ નથી.

૮ હજરત અબુ સહહ ખુદરી (રદી) થી રિવાયત છે કે “અમે (સહાબાઓએ) પૂછ્યું યા રસૂલુલ્લાહ! અમે (ખાવાને માટે અથવા કુર્બાનીને વારતે) જાંટણીને નહર કરીએ છીએ અને ગાયને અને બકરીને કાપીએ છીએ અને તેના પેટમાં [મરેલું] બચ્ચું અમને મળી આવે છે. તો તેને પણ અમે ખાઈએ કે ફેંકી દઈએ? આપે ફરમાવ્યું કે જો ચાહે તો તેને ખાઓ. બેશક તેની માને કાપવું તેને કાપવા સરખુંજ છે.” (મઝાહેરે હક જલ્દ ૩જી, કિતાબુસ સૈદ પાનું ૪૩૮.) આ હદીસથી ઉંટ, ગાય, બકરીને ખાવા માટે કે કુર્બાની વારતે કાપવાનો હુકમ જનાબ પેગંબર સાહેબે (સલ) સાં સહાબીઓ (રદી) ને આપ્યો એટલુંજ નહિ પણ તેના પેટમાંના બચ્ચાંને પણ ખાવાનો હુકમ દીધો. હજરત ઇમામ અબુહુરૈરા (રદી) ના મઝહબમાં જો તે બચ્ચું જીવતું નીકળે તો તેને કાપીને ખાવું જયેઝ છે પણ જો તે મરેલું નીકળે તો જયઝ નથી. (ગાયતુલ અવતાર જલ્દ ૪, કિતાબુઝઝઆએહ પાનું ૧૭૫).

૯ હજરત અબુદુલ્લાહ બિન અમર બિનલઆસ (રદી) થી રિવાયત છે કે રસૂલુલ્લાહે (સલ) ફરમાવ્યું કે “જે માણસ ચલ્લીને અથવા તેના કરતાં નાના કે મોટા જનાવરને કાપે તેના હક બમર, તો ખોદાપાક તેના કાપવાને માટે તેને સવાલ કરશે (કેયામતને દહાડે). લોકોએ પૂછ્યું કે તે (કાપેલા જનાવર) નો (કાપનારપર) શા હક છે ઓ રસૂલુલ્લાહ! (સલ) ? આપે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેને કાપ્યો પછી (જરૂર) ખાય અને (એમ નહીં) કે તેનું માથું (તો) કાપે અને પછી તેને ફેંકી દીએ” (મઝાહેરે હક જલ્દ ૩જી કિતાબુસ સૈદ પાનું ૪૩૮.) આ હદીસથી ચલ્લી ખાવી જયઝ, તેમજ તેનાં કરડાં નાનાં કે મોટાં ધર્મમાં દુરસ્ત હોય તેવાં પ્રાણીઓ જો કાપવામાં આવે તો તેને જરૂર ખાવુંજ જોઈએ એમ સાબિત થયું. જો નકામા મારશે કે કાપશે તો ખોદાપાક ગુરસે થશે. દરેક પ્રાણીનો ખીજા પ્રાણીપર

હોય છે તો કપાયલા શિકાર કીધેલા જનાવરનો હક માણસોપર એજ સાબેત થયો કે તેને ખાય અથવા ખવાડે. નહીં તો ગુનેહગાર થશે. દુરંત જનાવરો અને પક્ષિઓને કાપવાની અને ખાવાની શું ઉમદા આ દલીલ છે.

૧૦ હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર [રદી] થી રિવાયત છે કે મદીના શરીફમાં હજરત રસુલુલ્લાહ (સલ) દશ વર્ષ રહ્યા તેમાં દર વરસે આપ (સલ) કુર્બાની કરતા હતા. [મઝાહેરે હક. જલ્દ ૧લી, પાનું ૪૮૧, કિતાબુસસલાહ, બાબ ફિલ ઉદ-હીયા) અમારા હનશી મઝહબમાં કુર્બાની વાળેખ છે. તેની આ એક ખુલ્લી દલીલ છે. મુસલમાનો વિચારવું જોઈએ કે કુર્બાની કરવી કેવી જરૂરની ચીજ હોવી જોઈએ કે આપણા નખી (સલ)એ કોઈ વરસ તેને છોડી નહીં, અને ગમે તેમ એ બાબતમાં કોઈ વિરૂધ્ધ સમજાવે તો માને નહીં. આ હદીસથી સાબેત થયું કે મક્કા અને મદીના જેવા પવિત્ર શહેરોમાં ધર્મના ખાસ દિવસોમાં જનાવર ખુબ કાપવાં જોઈએ અને ખાવાં જોઈએ કેમકે આપણા નખી (સલ)એ તેમજ કીધું છે.

૧૧ હજરત ઝંદ બિન અરકમ (રદી) થી રિવાયત છે કે “ રસુલુલ્લાહ (સલ) ના સહાબીઓએ પૂછ્યું કે યા રસુલુલ્લાહ (સલ) ! આ કુર્બાનીઓ શું છે ? આપે (સલ) ફરમાવ્યું

+ માણસ એહરામની હાલત [જેવું] બચાવ આગળ આવે છે તેમાં હોય અથવા તો એહરામ હટારી નાંખેલી હાલતમાં હોય દરેક હાલતમાં “ જે જંગલી જનાવરોનો કે પક્ષિઓનો શિકાર કરવામાં આવે છે તેઓનેજ માત્ર” મક્કા શરીફની હદ દરમ્યાન કોઈપણ ઝુબેહ કરી શકતું નથી અને તે ઝુબેહ કીધેલું ખાવું હરામ છે. પણ પાળવામાં આવતાં જનાવરો ગાય, ભેંસ, બકરાં, ઉટ, મરઘાં કુકડાં વિગેરેને એહરામવાળો અથવા વગર એહરામવાળો, મુસ્લાફ અથવા મોહમ્મદ દરેક માણસ મક્કા શરીફની હદમાં ખાવા માટે અથવા કુરબાનીને બારેતે ઝુબેહ કરી શકે છે. (ગાયતુલ અવતાર જલ્દ ૪, કિતાબુઝ ઝબાએહ પાનું ૧૭૦.)

કે એ તમારા બાપ હજરત ઇબ્રાહીમ (પેગંબર અલ) * ની સુનત (રદી, તરીકો) છે. સહાબા (રદી) એ પૂછ્યું કે ઓ રસુલુલ્લાહ ! એ કુર્બાનીમાં અમને શો સવાબ (પુનઃ) છે ? આપે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેક વાળના બદલામાં (એક) નેકી છે. સહાબાએ પૂછ્યું ઓ રસુલુલ્લાહ ! ઘિટાં અને દુ'આઓની કુર્બાનીથી તેઓનાં રૂવાં માટે (કેટલો સવાબ મળે છે) ? આપે (સલ) ફરમાવ્યું દરેક રૂવાને બદલે (એક) નેકી (મળે છે). (મઝાહેરે હક જલ્દ ૧લી કિતાબુસ સલાહ બાબ ફિલ ઉદહીયા પાનું ૪૮૧). અલહમ્દો લિલ્લાહ નેકીયો લુંટવાની કેવી ઉમદા ઇબાદત છે તેથીજ હદીસ નં. ૬માં કુર્બાનીના દહાડાઓમાં માણસનું, ઇબાદતના સૌ કામોથી શ્રેષ્ઠ કામ અલ્લાહ પાકની જબાનમાં એજ કુર્બાની બચાવ કરવામાં આવ્યું. ખુલ્લો ધારો છે કે પાદશાહ કે રાજા તરફથી જે કામમાં સૌથી વધારે ઇનામ મળે તે કામ સર્વોત્તમ ગણાય છે. એટલાજ માટે હનશી મઝહબના આલેમોએ લખ્યું છે કે જે માણસપર કુર્બાની કરવી વાળેખ ન હોય તેને જોઈએ કે આવા અગણિત સવાબો હાંસેલ કરવા કુર્બાની કરે (જુઓ બેહેસ્તી જેવર ભાગ ૩જો કુર્બાનીનું બચાવ).

૧૨ ઉમ્મુલમોમેનીન હજરત આયશા (રદી) થી રિવાયત છે કે “ ઝિકાદાના મહિનાના પાંચ દહાડા બાકી હતા જે વખતે અમે રસુલુલ્લાહ (સલ) ની સાથે (મદીના શરીફથી) નીકળ્યા અને અમારો ઇરાદો હજજ કરવાનોજ હતો જ્યારે અમે મક્કા શરીફની પાસે પોહોંચ્યા ત્યારે જે લોકોની પાસે કુર્બાની ન હતી તેઓને રસુલુલ્લાહે (સલ) હુકમ આપ્યો કે તવાફ અને સફા અને મરવા વચ્ચે દોડીને એહરામ ખોલી નાખે. પછી બકરીદને દહાડે ગાયનું માંસ લઇને લોકો અમારી પાસે આવ્યા. મેં પૂછ્યું આ માંસ કેવું છે ? તે લોકોએ જવાબ દીધો કે રસુલુલ્લાહે (સલ)

* અરબ લોકો હજરત ઇબ્રાહીમ પેગંબર (અલ) ના વંશમાં છે તેથી તેઓને બાપ કહ્યા.

પોતાની ઓરતો તરફથી ગાય કાપી” (તેનું આ માંસ આપને ખાવા માટે મોકલ્યું છે.) (તયસીશ્વરજીવારી ક્રિતાશુલ મનાસિક (એટલે હજીના નિયમોનો લેખ સંગ્રહ) પાનું ૨૨ પારો ૭) હદીસથી મકકા શરીરમાં જનવર તે પણ ગાય વળી હજીની જનના દહાડાઓમાં અને હજીની ક્રિયા કરવામાં અને તે પણ ધર્મના ખાસ દિવસોમાં, ધર્મના સૌથી જ મોટા આગેવાનને હથે અને તે પણ પોતાના ધરવાળાઓ માટે જ, અને પોતાના અને પોતાના ધરવાળાઓને ખાવા માટે પોતાને ઘેર મોકલાવે, એટલી બધી દલીલો સાબેત થઈ. તેથી કરીને પેગંબર સાહેબના ફરમાનો લખનારે પાના ૧લાની ૨૩થી ૨૫ લીટી સુધી “મકકા શરીરની યાત્રાએ જાઓ ત્યારથી જ્યાં સુધી પાછા ફરો નહીં ત્યાં સુધી રોજ રાખો, જનવરોને મારો નહીં, અને જે ધર્મના ખાસ દિવસ ગણાય છે એ દિવસોમાં માંસ મત ખાઓ” જે લખ્યું હતું તેનું સંપૂર્ણ ખંડન થઈ ગયું.

૧૩ હઝરત અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે “નખી [સલ] એ મદીનામાં ચાર રકાત ઝાહરની નમાઝ પઢી, અને ઝુલહોલૈશમાં પોંદચી અસરની એ રકાત પઢી. રાતના ત્યાંજ રહ્યા. જ્યારે સવાર થઈ ત્યારે પોતાની ઊંટડીપર બેસી તહલીલ અને તસખીહ (પોતાના રખની) કરવા લાગ્યા પછી જ્યારે બેદા (નામની જગ્યા) માં પોંદચી ત્યારે હજી અને ઉમ્રાને માટે લખ્યેક પોકારી જ્યારે મકકામાં પોંદચી ત્યારે લોકોને હુકમ દીધો કે (ઉમ્રા કરીને) એહરામ ખોલી નાંખે. અને નખી [સલ] એ સાત ઉંટા ઉભા રાખીને પોતાના હથે નહર કીધા (કાપ્યા) અને મદીના (શરીર)માં બકરીને દહાડે એ કાબરાં અને શીંગડાવાળાં મેઢાંની આપે કુખાંની કીધી”. તયસીશ્વરજીવારી પાનું ૨૩ પારો ૭મો ક્રિતાશુલ મનાસિક). એજ ક્રિતાખના ૨૩મા પારા, ક્રિતાશુલ અદાહીના ૩૪મા પાનામાં તેજ સહાબીથી રિવાયત છે કે હઝરત નખી [સલ]એ તે મેઢાંઓના

મોઢાપર પોતાનો પગ એક બાજુએ મુકી ખિસ-મિલ્લાહે અલ્લાહો અકબર દલી પોતાને હથે તેઓને ઝુબેહ કરી રહ્યા હતા, એમ મેં પોતાની આંખે જોયું.

૧૪ હઝરત (અબ્દુલ્લાહ) ઇબ્ને અબ્બાસ [રદી] થી રિવાયત છે કે “રસુલુલ્લાહે (સલ) એક માણસ (નાજીયા અસલમી) સાથે તેને ઉપરી બનાવી સોળ ઊંટ (પોતાના તરફથી કુખાંની તરીખે) મકકે મોકલ્યા કે ત્યાં પોંદચી પછી ઝુબેહ કરે (કાપે) (છેવટ સુધી) (મઝાહેરે હક જલ્દ ૨૭ ક્રિતાશુલ મનાસિક પાનું ૩૮૪).

૧૫ ઉમ્મુલ મોમેનીન આયશા (રદી) થી રિવાયત છે કે તેવણે કહ્યું કે “હઝરત નખી (સલ) એ એક વખતે બકરાં હદી તરીખે તેઓના ગળાઓમાં હારો નાંખીને મોકલ્યાં (મઝાહેરે જલ્દ ૨૭ પાનું ૩૮૩) આ હદીસમાં હદી જે શબ્દ છે તેના અર્થ જાણવા જોઈએ. એ શબ્દ તે ચોપગાં સઘળાં જનવરોને માટે વપરાય છે કે જે જનાવરોને, લોકો સવાબ [પુનઃ] ચેળવવા માટે, મકકા શરીરમાં ઝુબેહ કરે છે. પછી તે બકરી હોય, દુબો હોય, ઘેટું હોય, ગાયો હોય, બળદ, બેંસ, કે ઉંટ હોય (જુઓ મઝાહેરે હક જલ્દ ૨૭ ક્રિતાશુલ મનાસિક પાનું ૩૮૨)..

૧૬ હઝરત અનસે [રદી] નખી (સલ) થી રિવાયત કીધી છે કે “આપે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે માણસે (બકરીની) નમાઝ આગળ કુખાંની કીધી હોય તેણે ફરીથી (બીજી) કુખાંની કરવી જોઈએ ત્યારે એક માણસે (હઝરત અબુબરદા (રદી) એ) કહ્યું આ રસુલુલ્લાહ એ દહાડે તો માંસ ખાવાનો (સઘળાઓને) શોખ હોય છે અને પોતાના પાડોશીયોની હાલત બચાવવા કીધી (કે તેઓ ધણા ગરીબ છે. તેથી મેં નમાઝ આગળ બકરી કાપી તેઓને માટે માંસ ખાવા માટે મોકલ્યું) આપે (સલ) તેઓનો ઉજર કણુલ રાખ્યો કે તરતજ, તેવણે કહ્યું મારી પાસે એક વરસની એક એવી બકરી છે (કે જે) બે બકર

રીઓ કરતાં સારી છે આપે (સલ) તેને (તેજ બકરી કાપવાની) રજા આપી હું જાણુ તો નથી કે બીજા કોઇને એવી રજા છે કે નથી. મતલબ એ કે નમાઝ પઢ્યા પછી આપ (સલ)એ મેંઢાંઓ તરફ ગયા અને તેઓને ઝુબેહ કરી નાંખ્યાં (બીજા) લોકો પણ બકરીઓના ટોળા તરફ ફરી વળ્યા અને તેઓને ઝુબેહ કરી નાંખી. (તયસી-ફલ ખારી કિતાબુલ અદાહી પારો ૨૩ પાનું ૩૬).

નંબર ૧૩ અને ૧૪ની હદીસથી સંખ્યા-બંધ ઉંટોની કુર્બાની તે પણ મક્કા શરીફમાં પોતાને હાથે અથવા કોઈની મારફતે તેજ હજના પવિત્ર દિવસોમાં કરવી, મદીના શરીફમાં બકરીદને દહાડે પોતે પોતાના હાથે, કાપવાના જનવરો પગ મુકી તકબીર હાલી કાપવું, મેંઢાંઓને કાપે. ૧૫મી હદીસથી સંખ્યાબંધ બકરાં તેપણુ વળી હતી થકી શણગારી ખાસ મક્કામાં ધર્મના તેજ પવિત્ર દિવસોમાં કાપવા માટે મોકલવાં, અને ૧૬મી હદીસથી મક્કા મદીના શરીફ જેવા પાક સ્થળોમાં તેપણુ આવા ધર્મના મહાન આગેવાનોને સંબળાઓને બકરીદને દહાડે માંસ ખાવાનો શોખ હોવો, તેને ખાવા માટે શોખમાંને શોખમાં એટલી બધી જલદી કરવી, ખાસ બકરી કાપવાની રજા, અને છેવટે તમામ લોકોએ પેગંબરસાહેબના દેખતાં સેંકડો બકરી કાપીનાંખી અને તેવણુ પોતે એ મેંઢાં કાપ્યાં સામેત થાય છે. એ ચારે હદીસોમાં પેગંબર સાહેબના ફરમાનો લખનારનો પાના ૧લાનીરજીથી ૨૬મી લીટી સુધી બધી વાતોનો ૨૬ થઈ જાય છે.

૧૭ હજરત મિસવર (રદી) થી રિવાયત છે કે “રસુલુલ્લાહે (સલ) પેહલાં નહર (કુર્બાની) કાઢો (કાપી) અને પછી માયું ગોડાવ્યું અને સહાબાઓ (રદી) ને પણ તેમજ કરવાનો હુકમ આપ્યો” (તયસીફલખારી પારો ૭ પાનું ૬૩). આ હદીસ મેં એટલાજ માટે લખી કે મક્કાની હદમાં જનવરો પોતે કાપવાનો અને બીજાઓને તેમ કરવાનો પેગંબર સાહેબનો ફરમાન જાહેર થાય

૧૮ હજરત સલમા બિન અકવા (રદી) થી રિવાયત છે કે નખી (સલ)એ ફરમાવ્યું “તમારામાં નો જે કોઈ કુર્બાની કરે તો (કુર્બાની કાઢા પછી નો) ત્રીજો દહાડો પૂરો થતાં સવારે તેના ધરમાં તે માંસમાંથી કંઈ બાકી રહી જવું ન જોઈએ (પોતે ખાય અને તે મુદત દરમ્યાન ગરીબોને વહેંચી દીઓ). બીજો વર્ષે એમ બન્યું કે લોકો એ પૂછ્યું ઓ અલ્લાહના રસૂલ (સલ)! આ વર્ષે પણ અમે ગયા સાલ પ્રમાણેજ કરીએ કે? (એટલે કુર્બાનીના માંસને ત્રણ દહાડામાં વહેંચી નાંખીએ તેમાંથી કંઈ પણ રહેવા દઈએ નહીં). આપે (સલ) ફરમાવ્યું (ના, એમ કરશો નહીં પણ હવેથી) તમે પોતે ખાઓ, ખવડાવો અને (આખા વરસને માટે) એકઠું કરી (સૂકવી) રાખો (એનો તમને અપત્યાર છે). તે વર્ષે તો (મેં એટલા માટે એ હુકમ આપેલો કે દુકાળને લીધે) લોકો સખત અડસણમાં હતા તેથી કરીને * (એ હુકમ આપવાથી) મારી ઇચ્છા એ હતી કે (એ ગોશ તેઓને જલદીથી વહેંચી દઈ) તમે તેઓ (ગરીબો) નીતે (દુકાળની) હાલતમાં મદદ કરો.” (તયસીફલ ખારી પારો ૨૩ પાનું ૩૮ કિતાબુલ અખાએહ). આ હદીસથી કુર્બાનીના દરેક તરેહના જનવરોનું માંસ પોતે ખાવાનો, ગરીબો, અમીરો સાને આપવાનો ખવડાવવાનો અને તેને સૂકવી અથવા મીઠું લગાડી તે સારો રહે તેટલી મુદત ખાવાને માટે એકઠું કરી રાખવાનો, ધર્મના ખાસ દિવસોમાં અથવા તે સિવાયના બીજા દિવસોમાં વાપરવાનો ખુલ્લો હુકમ સામેત થયો. તેમજ જે હદીસમાં એ માંસ માત્ર ત્રણજ દહાડા વાપરવાનો હુકમ દેવાયલો તે હુકમ આપવાનું કારણ, અને હવે તે હુકમ હંમેશ માટે નથી એમ જાહેર થઈ ગયું.

૧૯ હજરત જબેર બિન અબ્દુલ્લાહ (રદી) થી રિવાયત છે કે તેવણુ કહ્યું “નખી (સલ) ના જમાનામાં અમે કુર્બાનીઓના માંસને હદીયા તરીકે મદીના (શરીફ) સુધી લઈ આવતા.” (તે-

* તઅઝીબના “ફે”ના બંધનેરતા અર્થ “તેથી કરીને” કરવામાં આવ્યાજેને માટે આગળ વર્ણન આવશે.

સીરૂલ ખારી, પારો ૨૩ પાનું ૩૭) કિતાબુલ અદાહી આ હદીસથી એક શહેરથી બીજે શહેર દેસ્તોને હદીયા તરીખે આપવા કુરખાનીનું માંસ લઇ જવું ખુદશી રીતે સિદ્ધ થયું.

૨૦ ઉમ્મુલમોમેનીન હઝરત આયશા (દી) થી રિવાયત છે કે “કુર્ખાનીના માંસને માંસ લગાડી અમે (સુકવી) રાખતા અને મદીના શરૂઆતમાં જનાખ નખી (સલ)ની સામે (ખાવા માટે) મુકના (છેવટ સુધી).” આ હદીસથી કુર્ખાનીનું માંસ સુકવવું, તેને મીઠું લગાડવું, પોતે ખાવું હદીયા તરીખે ખીજને ખવાડવું સામેત થયું. (તૈસીરૂલ ખારી, પારો ૨૩, પાનું ૩૮)

૨૧ હઝરત (અબ્દુલ્લાહ) બિન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે “(ઇદને દહાડે નમાઝ પછી) રસુલુલ્લાહ (સલ) ઇદગાહમાં જ (જનવરોને) કુમેહ કરતા અને નેહર (પણુ ત્યાંજ) કરતા” (મઝાહિરે હક જલ્દ ૧લી ખાખ સલાતુલ ઇદન પા. ૪૭૦) આ હદીસથી સામેત થઈ ગયું કે કંઈ રોકાણ નહીં હોય તો બાયરા વિગેરેમાં અથવા બંધ ઘરમાં નહીં પણ ખુદશી જગ્યામાં કુર્ખાની કેવી જોઈએ તેમજ ખનતાં સુધી નમાઝ પછી જલદી કુર્ખાની કરવી જોઈએ.

૨૨ હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબીબકર (રદી) થી રિવાયત છે કે “નખી (સલ) ના જમાનામાં અમે એક ઘોરો (ખાવાને માટે) નહર કાઢ્યા અને અમે તેનું માંસ ખાધું” એજ પાનાની બીજી હસીદમાં અસમા (રદી) થી રિવાયત કરવામાં આવી છે કે “રસુલુલ્લાહ (સલ, ના (મુઆરક) જમાનામાં અમે એક ઘોડો કુમેહ કાઢ્યો અને અમે તે વખતે મદીનામાં હતા અને અમે તે (નુ માંસ) ખાધું” જનાવરનો વધ એ પ્રકારે થાય છે. (૧) ગળાના ઉપલા ભાગને છરી વતી કાપવું. (૨) છરી કે બાલાવતી જનાવરના ગળાનો છેક નીચેનો ભાગ ભેદી કાઢવો (તૈસીરૂલ ખારી પારો ૨૩, પાનું ૧૮ કિતાબુલ અખાએહ) આ હદીસથી જનાવરોનો વધ બંને પ્રકારથી

તેમજ તેનું ખાવું સામેત થઈ ગયું. હન્ફી મઝહબમાં ઘોડાનું માંસ મકરહે તનઝીહી છે એટલા માટે કે લગાઇઓમાં જરૂરી ચીજ છે તેથી તેને કાપવું હીક નથી પણ હંરોમ નથી. (જુઓ આખુલ અવતાર જલ્દ ૪થી પાનું ૧૭૬ કિતાબુલ અખાએહ)

૨૩ અમીરૂલ મોમેનીન હઝરત અલીયે મુર્તાઝા (કરમ) થી રિવાયત છે કે “રસુલુલ્લાહે (સલ) મને હુકમ કાઢ્યો કે હું આપ (સલ. ની કુર્ખાની) ના ઉઠોની દેખરેખ રાખું અને, (કુર્ખાની કાપા પછી) તેઓના માંસને, ચામડાઓને અને જુલોને મરીખોને વહેચુ (છેવટ સુધી)”. પેગંબર સાહેબના ફરમાનો લખનાર હઝરત અલી (રદી) નો અધુરો ગેર માતખર એક કોલ પાના ૧લાની શરૂઆતમાં લખ્યો છે. તેના અંતમાં આ માતખર હદીસ બસ છે કે ~~હઝરત અલી (રદી) જનાવરો કાપવા અને તેનું માંસ ચામડું વિગેરે વહેચવાપર પેગંબર સાહેબ તરફથી નીમાયા હતા, પછી તેવણ માંસ ખાવાથી મના કેવી રીતે કરે ? (મઝાહિરે હક જલ્દ ૨જી કિતાબુલ મનાસિક ખાખુલ હદી પાનું ૩૮૫). *~~

* ગોશત ખાવાના જનાવરોને કાપવાના હઝરત અમીરૂલ મોમેનીનના ખીજ એ સાચા ફરમાનો એ ખાખતના ટેકા તરીકે અત્રે નકલ કરે છું. (૧) “અશખ-સ્તાનના ખિરિતઓના કાપેલા જનાવરનું માંસ ખાવામાં કંઈ પણ હરકત નથી. પણ જો કુમેહ કરતી વખતે તેને અલ્લાહ સિવાય કોઈ ખીજ, હઝરત હસા મસીહ (અલ.)નું અથવા હઝરત મરયમ (રદી)નું નામ લેતાં તે સાંભળ્યું હોય તોજ તું તેના માંસને નહીં ખા અને જો તે સાંભળ્યું નહીં હોય તે અલ્લાહ પાકે તે જનાવરોના ગોશતને ખાવું હલાલ રાખેલું છે. અને તેઓ (ખિરિતઓ) કાફર છે તે અલ્લાહ બલેજ છે” (૨) “જો હંક કુવામાં પડી બધા તે કોઈ પણ ટેકાલેથી તેને ધાયલ કરવું ફરિસ્ત છે” (ખાસ ગળા આગળથીજ નહર કરવાની કંઈ જરૂર નથી. તેનું ધાયલ કાપેલું ખાવું બયઝ છે. (તૈસીરૂલ ખારી કિતાબુલ અખાએહ પાનું ૧૬, ૧૭, પારો ૨૩).

૨૪ હઝરત અબુ કતાદા (રદી) થી રિવાયત છે કે “ (મકકાની ક્રિયા કરવા માટે મદીનાથી જતા) હું જનાબ નખી (સલ)ની સાથે હતો મારા સિવાય બધા લોકોએ એહરામ બાંધેલાં હતાં. હું એક ઘોડા ઉપર સવાર હતો (અને શિકાર મારવાને માટે) પહાડો પર ચઢી જવાની મારી ટેવ હતી. મકકા અને મદીનાની વચ્ચે હું એવી હાલતમાં હતો એટલામાં મેં જોયું કે લોકો કાંઈ ચીજને નીહાણીને જોઈ રહેલા છે. મેં પણ (ત્યાં) જઈને જોયું તો જણાયું કે એક ગોરખર (નામનું ચોપણું જનાવર જમ રહેલું) છે. લોકોને મેં પુછ્યું કે આ શું છે? તેઓએ કહ્યું કે અમે જાણતા નથી મેં કહ્યું એ તો ગોરખર છે. તેઓએ કહ્યું તમે જે જોયું તેજ હશે. (ઘોડાપર સવાર થતી વખતે) હું મારો ચાખક લીધો બુલી ગયો હતો. મેં તેઓને કહ્યું કે મારો ચાખક જરા દઈ દેશો તેઓએ કહ્યું કે એ કામમાં અમે તમારી મદદ કરશું નહીં * મેં પોતે (ઘોડાપરથી) ઉતરીને ચાખકો લીધો અને (સવાર થઈ) તે (ગોરખર)ની પાછળ ઘોડો દોડાવ્યો. થોડીજ વારમાં મેં તેને ધાયત્ત કરી દીધો (અને જુએહ કરી નાંખ્યો) પછી હું (પાછો) તે લોકો પાસે આવ્યો અને તેઓને કહ્યું કે ચાલો (તેને ત્યાંથી) ઉંચકી લાવો. તેઓએ કહ્યું કે (એહરામમાં હોવાને લીધે) અમે તેને અડકશું પણ નહીં. છેવટે હું પોતેજ જ્યારે તેઓની પાસે ઉઠાવી લાવ્યો ત્યારે તેઓમાંના કેટલાકે તો તેનું માંસ ખાધું અને કેટલાકે (એહરામની હાલતમાં શિકારનું માંસ ખવાય કે નહીં એવા શકને લીધે) ખાવાની ના પાડી. મેં તેઓને કહ્યું હું જનાબ નખી (સલ) થી એ વાત (મસઅલો) પુછીને હમણાં આવું છું. (હું આગળ વધ્યો)

* એહરામ બાંધેલા માણસોને જ્યાં સુધી એહરામ ઉતારે નહીં ત્યાં સુધી શિકાર કરવું અથવા શિકાર કરનારની મદદ કરવી હરામ છે. તેથી તેઓએ ના પાડી. પણ એહરામ નહીં બાંધેલો માણસ શિકાર કરીને લાવે તે તેઓને ખાવું એકે મતે ફરસ્ત છે.

અને આપ (સલ) ની સાથે મુલાકાત કરી એ ખીના આપને કહી સંભળાવી આપે મને પુછ્યું શું તે (ના માંસ) માંથી તમારી પાસે હજી કંઈ બાકી છે? (તો લાવો અમે પણ ખાશું). મેં કહ્યું જીહા! (હજી ઘણું બાકી છે) આપે (સલ) ફરમાવ્યું (તેને સારી પેઠે) ખાઓ કેમકે તે ખોરાક ખોદા પાકે તમારા ખાવા માટેજ મોકલ્યો છે”. (તૈસીરૂબારી પાનું ૯ કિતાબુઝ ઝબાએહ પારો ૨૩).

આ હદીસથી (૧) શિકાર કરવો, (૨) શિકાર માટે પહાડો જંગલોમાં જવું, [૩] જોણે એહરામ ન બાંધેલું હોય તેવા માણસે (હાજીએ) શિકાર કરવો, [૪] મકકા અને મદીનાની જે હદો છે તે બહાર શિકાર કરવો, (૫) એહરામ બાંધેલા માણસે અથવા નહીં બાંધેલા માણસે એટલે દરેક તરેહના હાજીએ, દરેક તરેહનું માંસ, શિકારનું હોય અથવા ઘર આગળ કપાયેલા જનવરનું હોય અથવા બજારમાં વેચાતું હોય કે કુખાની નું હોય, ખાવું, એટલુંજ નહીં પણ મકકા મદીનામાં શિકાર કરીને હાજીઓને માટે રસ્તામાં કાંઈ હદીયો મોકલે તો તેને ખોદાપાક તરફથી તેઓને ખાવા માટે મોકલાવેલું સિધ્ધ થાય છે. અને પેગંબર સાહેબના ફરમાનો લખનારાની “અલ્લા મકકા શરીફમાં શિકારની મનાઈ કરે છે” અને “મકકા શરીફની યાત્રાએ જાઓ ત્યારથી જ્યાં સુધી પાછા ફરો નહીં ત્યાંસુધી રોજ રાખો જનવરોને મારો નહીં,” વાતોનો ખુલ્લો રદ થઈ ગયો કે એમાં રોજ પણ નહીં રખાયા, હાજીઓએ શિકાર કીધો, ખાધો, અને તેઓ ને એવી હાલતમાં માંસ ખાવાનો ખુલ્લો હુકમ પેગંબર સાહેબે (સલ) “ (તેને સારી પેઠે જરા પણ આચકા વગર) ખાઓ” એ શબ્દોમાં આપ્યો.

પેગંબર સાહેબના ફરમાનો લખનારે પેહેલુંજ વચન હઝરત અલી (રદી) નું લખેલું તેટલા માટે એક હદીસ નંબર ૨૩ની ઉપર લખી મેં તેનું ખનડન કીધું પણ હવે કુખાનીનું જોશ ખાવાનો ખુલ્લો હુકમ અને કુખાનીઓ

કરવાને માટે તેવણુને ખુલ્લો હુકમ પણ અત્રે લખ્યું છે જેથી “જેવો સવાલ તેવો જવાબ”ની કહેવત ખરી પડે:—“અણુ ઉઘેદ (રદી) કહ્યું પછી મેં હઝરત અલી બિન અબી તાલેખ (રદી) ની સાથે (બકર) ઇદ કીધી તેવણુ પણ નમાઝ પહેલાં ખુલ્લો પડ્યો અને કહ્યું (ઓ લોકો!) રસુલુલ્લાહે (સલ) કુર્બાનીનું માંસ તમને ત્રણ દહાડાથી વધારે દિવસ રાખવા મનાઈ કીધી છે” (તૈસીરુલખારી, કિતાબુલઅદાહી પારો ૨૩, પાનું ૩૯) એ મના કરવાનું કારણ નંબર ૧૮ની હદીસમાં ઉપર આવી ગયું. કુર્બાનીનું માંસ ખાવા વહેંચવા નો હઝરત અલી (રદી) એ ઈદને દહાડે લોકોને ખુલ્લો પદી (ઉંચી જગ્યાએ ઉભા રહી ઉદેશી) ને હુકમ આપ્યો એથી વધારે માંસ ખાવાને અને કુર્બાની કરવાને માટે હઝરત અલી (રદી) ના વચન વાસ્તે ખીજે કયો પુરાવો સારો હશે હવે ખીજે હુકમ સાંભળો:—“ઇમામ માલેકે (રદી) કહ્યું કે મને હઝરત)અમીરુલ મોમેનીન અલી (યે મુત્રા કર) થી હદીસ પોંહચી કે નહર [બકરીદ] ના દિવસ પછી (ખીજ) બે દિવસ કુર્બાની કરવાના છે” (મઝાહેરે હક, ૭૯૬ ૧લી કિતાબુસ સલાહ, બાબ ફિલ ઉદહીયા પાનું ૪૮૧). જેથી ઈદને દહાડે અને તે પછીના બે દિવસ સુધી કુર્બાની કરવાનો ખુલ્લો હુકમ હઝરત અલી સાહેબ (જેમકે પેગંબર સાહેબના ફરમાનોવાળાએ લખ્યું છે તેવણુ)ના ફરમાનથી સાબત થયો.

“પ્રાણી પોકાર” ચોપડીના રચનારે શિઆ-પંથવાળાઓ ઉપર પાના ૪૮માં હુમલો કીધો છે કે તેઓ બિલકુલ માંસ ખાતા નથી વિગેરે વિગેરે તેને માટે તેમજ કુર્બાની કરવા માટે શિઆ-પંથની માનિતી કિતાબો હુલયતુલ મુતકીન, તોહફતુસ સાઅેદીન, તોહફએ અહમદીયા પરથી ચૂંટી કઢાયલી કેટલીક દલીલો અત્રે નકલ કરું છું;— ૧ હઝરત ઇમામ બકરે સાદિક (રદી) થી રિવાયત છે કે “ગોસ્ત ખાવાથી શરીરમાં ગોસ્ત પેદા થાય છે. જે કોઇ ચાળીશ દિવસમાં એક દિવસ પણ ગોસ્ત ન ખાય તો તેનો સ્વભાવ ખરાબ થઇ જાય છે.” ૨ હઝરત ઇમામ મોહંમદ

બાકિર (રદી.) થી રિવાયત છે કે કોઠની ખીમારી માટે ગાયના ગોશ્ત સાથે ચુકંદર (નામની તર-કારી) રાંધીને ખવાડવી. ૩ હઝરત અમીરુલ મોમેનીન અલીયે મુત્રા (કરમ) થી રિવાયત છે કે કમતાકાત ને માટે ગોસ્તને દુધમાં રાંધીને ખાય. ૪ હઝરત-અલી શેરે ખોદા (કરમ) દર વર્ષે એક દુબો કુર્બાની કરીને ફરમાવતા કે ઓ અલ્લાહ પાકા આતારા પેગંબર (સલ.) તરફથી છે. અને ખીજે દુબો પોતાને માટે કાપીને ફરમાવતા કે ઓ ખોદા પાક આ (કુર્બાની) મારા તરફથી કમુલ કર. હવે જાહેર છે કે દરેક શિયાપંથવાળો મુસલમાન પોતાના ઇમામોની આવી ખુલ્લી દલીલો હોવા છતાં તે વિરુદ્ધ કેમ ચાલશે અને તેને હરામ કે નાજયઝ કેમ ગણશે? (નેઅમત. ભાવનગર, ઈસ્લા અશરી પ્રિંટીંગ પ્રેસમાં ૧૩૩૧હી.માં છપાયલી, પાનું ૩, ૨૯).

શિકારને માટે * હઝરત પેગંબર

* “તેઓ તને પુછે છે કે તેઓને માટે શું (ક્યું) ક્યું ગોસ્ત) હલાલ કરવામાં આવ્યું છે. (આપ ઓ મોહંમદ ! (સલ) કહો કે (જે જનાવરોને ખોદા-પાકનું નામ દઈ મુબેહ કીધાં હોય તેનું) પાક (ગોસ્ત) ચીજો તમારે માટે હલાલ છે. અને તેમજ તમારે માટે તમારા કેળવેલાં શિકારી જનાવરો (ચોપડામાં કુત્રા અને ચિત્તા અને પક્ષીઓમાં બાજ, ચક્રા)એ પકડેલાં પ્રાણીઓ [નું] માંસ ખાવું હલાલ છે કે જે શિકારી જનાવરોને કેળવણી આપીને જેમ ખોદાએ તમને શીખવ્યું છે તેમ તમે તેઓને શીખવો છો (કે જ્યારે તમે શિકાર પાછળ તેને મોકલો ત્યારેજ તે જાય અને પાછું ખોલાવી લેવાથી પાછું આવે અને પકડેલા શિકારને ફક્ત પકડી રાખે પોતે તેમાંથી કંઈ ખાય નહીં). પછી જે [શિકાર] તેઓ તમારે માટે પકડે છે તેમાંથી (પાક અને હલાલ ચીજ) ખાઓ અને (શીખવેલા પ્રાણીને શિકારપર મોકલતી વખતે) તેનાપર ખોદાનું નામ લ્યો (બિરિમલ્લાહે અલ્લાહો બકબર કહીને) અને (ખાવામાં જે માંસ હરામ હોય તેને માટે) ખોદાથી ડરો. ખરેખર ખોદા જલ્લી હિસાબ લેનાર છે”. સુરએ માઅેદા આયત ૪૭ પારો ૬, ઈસફેહાની સાહેબનો કુર્બાનનો તરબુચો પાનું ૨૧૬ અને તફસીરે હુસેની પાનું ૧૩૭ ૯૯૬ ૧લી). શીખવેલા શિકારી જનાવરોથી દરેક ચોપડા જનાવરના અને પક્ષીઓના શિકાર માટે તમામ મુસલમાનોને પરવાનગી અને તેને પાક અને હલાલજ સમજી વખરે આચકે ખાવાનો ખોદાપાકનો હુકમ.

સાહેબના સાચા ફરમાનો.

૨૫ હઝરત અબુ સઅલખા ખુશની (રદી) થી રિવાયત છે કે જ્યારે તેવણે તીર કામદાથી અને શિકારી કુત્રાથી શિકાર કરવાને માટે પુછ્યું તો આપે (સલ) ફરમાવ્યું કે “તીર કામદાથી ને તું ખિસમિલ્લાહ કહીને શિકાર કરે તો તેને તું ખા અને (શિકાર કરતાં ‘સારી પેઠે) શીખવેલા કુતરાને ખિસમિલ્લાહ કહીને તે શિકારપર છોડેલો હોય તો (તેના) શિકારને તું ખા અને (શિકાર કરતાં) નહીં શીખવેલા કુત્રાના શિકારને તે વખતે ખા કે જ્યારે તું તેને ઝુખેહ કરી લીએ” (તૈસીર-હામી, પાસે ૨૩ કિતાબુઝ ઝખાએહ પાનું ૩). આ હદીસથી જંગલના તમામ હલાલ જનાવરોનો શિકાર ખાવાનો, તીર કામદા વિગેરેથી શિકાર કરવાનો, શિકારના જનવરને ઝુખેહ કરવાનો (કાપવાનો), તેને માટે તીર કે કુત્રા છોડતી વખતે ખિસમિલ્લાહ પઢવાનો, નહીં શીખાડેલા કુત્રાના શિકારને ઝુખેહ કરવાનો ફરમાન ખુલ્લો જણાયો.

૨૬ ઉમ્મુલમોમેનીન હઝરત આયશા (રદી) થી રિવાયત છે કે “કેટલાક લોકોએ જનાબ નખી (સલ) ની જનાબમાં અરજ ઝુખરી કે કેટલાક ગામડીઆ (મુસલમાનો) અમારી પાસે માંસ (વેચવા) લાવે છે અમે નથી જાણતા કે તે (જે જનાવરનું માંસ છે તેને કાપતી વખતે) તેના ઉપર ખિસમિલ્લાહ (તેઓએ) પઢી છે કે નહીં. ત્યારે આપે (સલ) ફરમાવ્યું કે [તેના ખાવામાં કંઈ હરકત નથી] તમે તેનાપર ખિસમિલ્લાહ કહીને તેને ખાધો” [તૈસીર-હામી, પાસે ૨૩, પાનું ૧૬ કિતાબુઝ ઝખાએહ]. આ હદીસથી સાબત થયું કે કાપનાર માત્ર મુસલમાન હોવો જોઈએ, ભણેલો અજણ, ગામડીઆ શહેરી ગમેતે હોય તેની પાસેથી વેચાતું લો અને ખાઓ ખાવાને માટે ભણેલા કે અજણ ગમે તેવા મુસલમાન ખાટકાઓ પાસેથી વેચાતું લઈ માંસ ખાવાનો ખુલ્લો ફરમાન સિદ્ધ થયો.

૨૭ હઝરત અબ્દુલ્લાહ (મિન ઉમર રદી) થી રિવાયત છે કે “કઅબ મિન માલેક [રદી]

ની (એક) લોંડી (દારી) સલઅ નામની ટેકડી જે મદીના [શરીફ] ના ખજાનામાં છે. તેની ઉપર બકરાં ચારતી હતી. એકાએક એક બકરીને કંઈ ઘમ થઈ (અને તે મરવા લાગી) ત્યારે તે લોંડીએ એક પથ્થર તોડીને [તેની ધારવતી] તેને ઝુખેહ કરી નાંખી. એ ખિના જનાબ નખી [સલ] ની જનાબમાં લોકોએ અરજ કાઢી ત્યારે આપે તેનું માંસ ખાવાનો લોકોને હુકમ દીધો” (તૈસીર-હામી, પાસે ૨૩, કિતાબુઝ ઝખાએહ પાનું ૧૫). આ હદીસથી નોંધરતે હાથે, તેમજ આરતને હાથે જનવર ઝુખેહ થવું અથવા કરાવવું, છરી સિવાય ખીજ ધારવાળી વસ્તુથી કાપવું જાયઝ, તેમજ કુર્બાની સિવાય એમજ ખાવાને માટે જનવરો ઝુખેહ કરવાં અને તેઓનું માંસ ખાવું એ સવળાને માટે ખુલ્લો ફરમાન જાહેર થયો.

૨૮ હઝરત રાફિઅ મિન ખદીજ [રદી] થી રિવાયત છે કે “તેવણે પુછ્યું કે યા રસુલુ-લ્લાહ! અમારી પાસે [ખાવાને માટે જનવરોને ઝુખેહ કરવા વાસ્તે] છરીઓ નથી (અમે કંઈ ચીજથી તેઓનો વધ કરીએ?). આપે (સલ) ફરમાવ્યું (તું) એવી [ધારવાળી] ચીજથી (તે જનવરોને કાપ) કે જે (ધારવાળી) ચીજ (થી તે જનવરનું) લોહી વહી જાય (પછી તે પથ્થર હોય, વાંસ કે લાકડું હોય કે લોહું હોય) અને (તે જનવરને કાપતી વખતે તેનાપર) અલ્લાહનું નામ લે, પછી [તે જનવરનું માંસ] ખા. (પણ) તે કાપનારી વસ્તુ દાંત અને નખ નહીં હોવા જોઈએ. કેમકે નખ તો સિદ્દી (હબશી negroes)ની છરીઓ છે (તેઓ મોટા નખ રાખી જનવરોને તેનાથી ઝુખેહ કરે છે. માટે તેઓની મુશાબેહત [સરખું કામ] નહીં કરો) અને દાંતો લાકડું છે (અને લાકડીથી જનવર ઝુખેહ કરવું જાયઝ નથી)” (કેમકે તેમાં ફાડી ખાનારાં જનાવરોની મુશાબેહત પણ છે) (તૈસીર-હામી, પાસે ૨૩, કિતાબુઝ ઝખાએહ પાનું ૧૫). આ હદીસમાં જનવરોને સામાન્ય વખતે

ખાવાનો, છરી નહીં હોય તો કઇ ધારવાળી વસ્તુથી ઝુબેહ કરવાનો અને કઇ કઇ વસ્તુથી ઝુબેહ નહીં કરવાનો, અને કુર્બાની સિવાય ખીજ દિવસોમાં પણ પેટ ભરવાને માટે માંસ ખાવાનો જનવરોને કાપવાનો, કાપતી વખતે ખોદાપાકનું નામ લેવાનો ખુલ્લો ફરમાન છે.

૨૯ હઝરત અનસ બિન માલેક (રદી) થી રિવાયત છે કે “(મકકાની પાસે જે જગ્યાનું નામ) “મરઝ અહરાન” છે તે જગ્યા માં એક સસલાને અમે ભડકાવ્યો લોકો તેની પાછળ દોડ્યા (પણ તે પકડાયો નહીં) અને તેઓ થાકી ગયા. હું તેની પછાડીજ રહ્યો તે એટલે સુધી કે તેને પકડી અથુ તલહા (રદી) ની પાસે લાવ્યો તેવણે (તેને ઝુબેહ કરી) તેની રાનો અને ઢગરા જનાબ નખી (સલ) ની જનાબમાં હદીયા તરીખે મોકલ્યાં આપે [સલ] તે કબુલ રાખ્યાં” આ હદીસથી મકકા શરીફ પાસે શિકાર કરવો સસલાનો શિકાર, તેનું માંસ હદીયો મોકલવો ખીજએ હદીયા તરીખે આવેલું માંસ કબુલ રાખવું. ખાવું, બધી વાતો સિદ્ધ થઇ. (તૈસીફ-ખારી કિતાબુઝ ઝયાએહ પારો ૨૩ પાનું ૮).

૩૦ હઝરત અથુમુસા અશઅરી (રદી) થી રિવાયત છે કે “મેં નખી (સલ) ને મરઘી (નું માંસ) ખાતા જોયા” તૈસીફખારી, પારો ૨૩, કિતાબુઝ ઝયાએહ પાનું ૨૦). આથી મરઘી ખાવી મુસલમાનોને દુરસ્ત છે ખુલ્લી રીતે સાબેત થયું.

હિયા નદી વિગેરે પાણીમાંના જનાબરો ખાવાના હઝરત પેગંબર સાહેબ (સલ) ના સાચા ફરમાનો.

૩૧ હઝરત જાહેર (રદી) થી રિવાયત છે કે રસુલુલ્લાહે [સલ] ફર્માવ્યું કે “દરિયામાં કોઇ જનાવર એવું નથી કે જે ખોદાપાકે બની આદમ (માણસ) ને માટે ઝબેહ (વગર કાપે તેને ખાવું હલાલ) ન કીધું હોય” [મઝાહેરેહક જીદ્દ ૩૭, કિતાબુસ સૈદ, પાનું ૪૩૬]. આ હદીસ ઉપરથી સુન્ની પંથના ચાર મઝહબોના ઇમામોના

મતફેર પ્રમાણે દરેક મઝહબમાં પાણીમાંના જે પ્રાણી ખાવાં જાય છે તે પ્રાણીઓને ઝુબેહ કીધા વગર ખાવું સાબેત થાય છે.

૩૨ હઝરત (અબુલ્લાહ) ઇબને ઉમર [રદી] રિવાયત છે કે રસુલુલ્લાહે (સલ) ફર્માવ્યું કે “અમારે માટે જે મડદાં (મુએલાં પ્રાણીઓ કાપ્યા વગર ખાવાને માટે) હલાલ થયા અને જે લોહી * (પણ ખાવા હલાલ છે) જે મડદાં (માં એકતો) માછલી અને (ખીજ) તીડ છે. અને જે લોહી (માં એકતો) કાળજી અને (ખીજ) તલ્લી છે” (મઝાહેરેહક જીદ્દ ૩૭ કિતાબુસ સૈદ પાનું ૪૪૮) આ હદીસથી માછલાં અને તીડ ખાવાં તે પણ ઝુબેહ કીધા વગર સાબેત થાય છે અને તેને માટે આ ખુલ્લો ફર્માન છે.

૩૩ હઝરત (અબુલ્લાહ) ઇબને અમી આફા (રદી) થી રિવાયત છે કે “અમે જનાબ નખી (સલ) ની સાથે છ કે સાત લગાઇઓમાં હતા. (અને) અમે આપ (સલ) ની સાથે તીડો ખાતા હતા” ઝુબેહ કીધાવગર તીડ ખાવાનો ખીજે હુકમ ખુલ્લા શબ્દોમાં આ હદીસથી જાહેર થયો. બહીં સુધી, “પેગંબર સાહેબના ફરમાનો.” લખનારના રદમાં અલહમ્દોલિલ્લાહ, હુજુરે સુન્નર જનાબ પેગંબરે આખેરઝઝમાં (સલ) ના, મુસલમાનોને માટે, જરૂર જોગા સાચા ફરમાનો, દરેક નામઝ પછી પઢાતી તસખીહ, તહમીદ, તકબીરની ૩૩ વખતની ગણતરી પ્રમાણે લખ્યા પછી એક જરૂરનું યોગ્ય લખાણ વાંચક વર્ગ વ્યાગળ રજુ કરી તેઓની પ્રસન્નતા મેળવવા ઇચ્છું છું. અસ્તુ.

પેગંબર સાહેબના ફરમાનો લખનાર મજકુર ચોપાન્યાના પાના ૩૦૧ની ૩૫મી લીટીમાં “પરન્તુ નવાઈ જેવી વાત છે કે જે શરીર મળ મુત્ર વગેરેથી ઉત્પન્ન થાય છે એનાં માંસને ખાવામાં એમને (એટલે મુસલમાનોને) તિરસ્કાર ઉત્પન્ન થતો નથી” જે લખે છે એને માટે

* કમકે વહેતા લોહીને ખાવું કર્મમાં હરામ ફરમાવેલું છે.

પંજબ પ્રાંતમાં આવેલા ગુજરાનવાલા શહેરના રહેવાશી, આખા હિંદુસ્તાનમાં પ્રખ્યાત, અજ્ઞાન તિમિર ભારકરના કર્તા શ્રી ૧૦૦૮ વિજયાનંદ-સુરી આત્મારામજી માહારાજની પ્રખ્યાત ચોપડી **લીમજ્ઞાન ત્રિંશિકા** વાંચી મને પણ ધણી નવાઈ જેવી એ વાત લાગી કે હિંદુ ધર્મમાં, પછી સનાતનધર્મીઓ હોય અથવા તો આર્ય-સમાજીઓ હોય, પશુ હિંસા, પશુ વધ, પશુ યજ્ઞ, માંસાહારના એટલા બધા હુકમો છે કે તેટલા ધસલામી ધર્મમાં નથી. અને તે પણ કયા યુગમાં કે જે સત્યુગ કહેવાય, ધર્મના સઘળા મહાત્માઓ મહાન ઇપ્સો અને મુનીયો તેજ યુગમાં થયા હોય, વેદ ભગવાનો, મહાન સ્મૃતીઓ, શુદ્ધરત્નો, અને પુરાણો તેજ સૌથી સારા યુગમાં રચાયા હોય અને તેના રચનારા પણ પરમકૃપાળુ ઇશ્વરી રૂપો હોય ત્યારે આ લખનાર મુસલમાનોને કંઈ નવી જીવદયા તરફ બોલાવી રહ્યો છે!

કદાચ જનવરોનું માંસ મળ મુત્રથી, ઇસલામી ધર્મ હિંદુસ્તાનમાં આવ્યો ત્યારથીજ, બનવા લાગ્યું હશે અને સત્યુગ, ત્રેતાયુગ, દ્વાપરયુગ-માં તો જનવરોનાં શરીર ઘી દુધનાં બનતાં હશે!

ઘી દુધનું બને છે અને દુધ લોહીનું બને છે તેથીજ દુધ દેનારા જનવરોને સારો મોરારક ખવાડવામાં આવે છે કે જેથી લોહી વધી દુધ પણ વધારે જળે એ વાત એકે મતે મનાયલી છે. અને માંસ પણ લોહીથીજ બને છે ત્યારે દુધ અને માંસ ખાવામાં ફરક શો રહ્યો? જે કોઈ એમ કહે કે માંસ મેળવવામાં જનાવરને ઇજા પોહોંચે છે પણ દુધ મેળવવામાં તેને ઇજા થતી નથી તો એના જવાબને માટે તેને “ગૌ-રક્ષકને એતવણી” નામની અમુલ્ય કિતાબ કે જે ખરું જોતાં આ મારી ચોપડીનું મતન છે, અને આ ચોપડી તેની શરૂઆત છે, તેનું પાનું “ખ” **“ગાયનો વિલાપ”** વિગેરે વિલાપો વાંચવા જરૂરી છે. જેમાં માંસ કરતાં દુધ મેળવવામાં લાખો દરજ્જે વધારે ઇજા જનવરને પોંહોંચે છે તે જોઈએ તે કરતાં વધારે સારી રીતે સાબેત

કરવામાં આવ્યું છે. અત્રે લોહી (જે ખરું જોતાં દુધજ છે તે) અને માંસ એકજ છે તેની દલીલ ધર્મમાં પ્રખ્યાત અને માનીતી વૈદકની ચોપડી મુશ્કેલથી લખું છું “માંસલોહુસે ઉત્પન્ન હોતા હૈ...રસ ધાતુસે રુધિર (લોહી) બનતા ઔર રુધિર જમજનનેસે માંસ બનતા હૈ.” એસા મુશ્કેલમેં લિખા હૈ” (શ્રાદ્ધમણ સર્વસ્વ ભાગ ૨ અંક ૧૨, પાનું ૫૫૪) પાનું ૨૬.

સત્યુગમાં જે જનવરો મહાન ઋષિ મુનિઓને હાથે મરાતા તેમાં જરાપણુ તેઓને ઇજા થતી નહીં હશે કેમકે તેઓના હાથે ચમત્કાર લેરેલા હતા એટલે હથિયારની ધારો પશુઓના ગળાપરથી, સુરત સરદાર જીવનના આઈસક્રીમની પેટું ઠંડી, સુખદાયક રીતે નીચે ઉતરી પડી તેઓના આત્માને જરાપણુ ઇજા કે બેચેની આપ્યા વગર સ્વર્ગમાં મોકલી દેતી હશે, પણ આ મલેજ મહાપાપી મુસલમાનોના ધાતકી છરા, વિના વાંકે અનાથ પ્રાણીઓના કુમળા ગળાને રેંસી નાંખી તેઓને સખતમાં સખત ઇજા આપતા હશે, એટલુંજ નહીં પણ મંત્રદારા તેઓનો વધ થતો નથી તેથી તે બિચારાં નર્કવાસી થતાં હશે. ગમે તેમ હોય **લીમજ્ઞાન ત્રિંશિકા** પરથી હિંદુ ધર્મમાં પણ જનવરો જીએહ કરવાનો, માંસ ખાવાનો, પોતાના મરી ગયલાં સર્ગાઓને સવાળ મોકલવા (શ્રાદ્ધ કરવા)માં જનવરોનું માંસ ખવાડવાનો, રાજ કે પરાણો આવ્યો હોય તેને માટે જનાવરો કાપી, રાંધી તેની આગળ મુકવાનો, મોટા ધર્મી પ્રાક્રમી પુત્ર પેદા થવાને માટે જમ કે બળદનું માંસ ચોખા સાથે રાંધીને ખાવાનો, મુડદાના દરેક અવયવની ઉપર જનાવરને કાપી તેના જીદા જીદા અંગ મુકવાનો, માંસને સુકવી સંગ્રહ કરવાનો વિગેરે વિગેરે ધણા હુકમો છે એમ મને જણાય છે. જે કોઈની લાગણી દુખાવવાને અથવા કોઈ પરધર્મીને માંસ ખાવાનો અને પશુ વધનો બોધ આપવાને માટે નહીં, પણ વાંચકોને માત્ર નવાઈ પામવવાને માટે થોડા અહીં પ્રગટ કરું છું.

લીમજ્ઞાન ત્રિશિક્ષાને માટે પેહલાં એટલું

યાદ રાખવું જોઈએ કે મળકુર ચોપડી અણહિ-
લ્લપુર પાટણવાળા વકીલ લેહરલાલ સાહેબ તરફથી
અમદાવાદ ધી સીટી પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં ૬૦ સે.
૧૬૦૯માં છપાઈ પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવી છે,
પ્રસિદ્ધ થવાનું મુખ્ય કારણ એ જણાય છે કે
ગુજરાંવાલા શહેરમાં સનાતનીયો અને શ્વેતાંબર
જૈન્યો વચ્ચે વેદ ભગવાનો, શાસ્ત્રો, પુરાણો
વિગેરેમાં પશુ વધ (જનવરોના ગુપ્હ) નો હુકમ
છે કે નહીં એ બાબત કંઈ વાદવિવાદ એટલુંજ
નહીં પણ શાસ્ત્રાર્થ પણ થયલો જેના જવાબમાં
જેનોના મહાન પંડિતે, આ ચોપડી, સનાતન
ધર્મવાળાઓના માનીતા ધર્મ ગ્રંથો પરથી લખી
છે. હવે જાહેર છે કે ધર્મના એવા એક પ્રખ્યાત
આગેવાને તેના વિરુદ્ધ ધર્મવાળાઓના દાવાને
રદ કરવા આટલા બધા ગ્રંથો પરથી ચુંટીને
જે ચોપડી રચી હશે તેમાં ખોટા પુરાવા તો
તેવણે લખ્યા નહીંજ હશે. તેમજ જે તેવણે
તેમ કરતે તો આજ સુધી સનાતન ધર્મવાળા
મુજે મોઢે ખેસી નહીં રહી તેનું
એવું ખંડન કરતે કે અમ્યંદા કાઢીને એ બાબત
કંઈ લખવા માટે કલમ હાથમાં પકડવાની હિંમત
થતેજ નહીં તેમ છતાં જે દલીલો તે ચોપડી
પરથી હું નીચે લખું છું તેમાં કંઈ વધારો
ઘટાડો કે તેઓ સંપૂર્ણ રીતે જુલ લેરેલી હોય
તો તેનું જેખમ તેના રચનારને માથે ગણાશે
મારે માથે ગણી શકાયજ નહીં કારણ કે હું તો
પરધર્મી માત્ર નકલ કરનાર છું. વળી આ ચોપ-
ડીપરથી મળકુર દલીલો લખવાનું ખીજું કારણ
એ છે કે કોઈ મુસલમાન વિદ્વાન જે એવી
દલીલો કંઈ લખે છે તો તેને માટે વાંચકોને
આ સંશય રહે છે કે તે મુસલમાન છે તેને
વેદ ભગવાનો, શાસ્ત્રો અને પુરાણોનું જ્ઞાનજ
શું? ગમે તેમ ખોટું ખરું ઠોકી માથું હશે *

* “જો રક્ષકને ચેતવણી” નામની ચોપડી
અને તેના રચનાર (રેહ) ને માટે જે એવી વાતો
માત્ર મોઢેથી કરતાં કેટલાક લોકોને સાંભળ્યા છે. પણ
અફસોસ તેની એક પણ વાતને ખોટી સિધ્ધ કરી
પ્રમદ કરેલી જે આજ સુધી જોઈ નથી.

પણ આ ચોપડીને માટે અને તેની દલીલોને
માટે એવી શંકા ઉભી થઈ શકતીજ નથી.

માણસની કુખ્યાની અથવા નરમેધ,

૧ “શુન:શેપકો રાજને યગમે” પશુસ્થાની
કામકે લીધે ખરીદાયા ઇસી લીધે ઉસકો યગકે
યુપસ્થંભમે નિયુક્ત કીયા [પશુવત બાંધા]”
(બ્રાહ્મણ સર્વસ્વ ભાગ ૫ પાનું ૨૮) તેમજ

૨ “દ્વિર શુન:શેપ (નામના માણસને કુખ્યા-
નીને માટે) યગકે યુપસ્થંભમે (જનવરોને જેમ
લાકડાથી બાંધીએ છીએ તેમ) બાંધા મયા વહાં
ઉસને મંત્રોદ્વારા દેવતાઓંકી સ્તુતિ (ધ્યાન) કી
(રાજાએ તો એટલાજ માટે તેને બાંધેલો
પણ દેવતાઓની મદદ માંગવાથી) ઇસ સંસારમે
ઉસ શુન:શેપકો દેવતાઓને બંધનોંસે મુક્ત કીયા
(બચાવી લીધો)” (વસિષ્ઠ સ્મૃતિનું ભાષાનુવાદ
પા. ૬૯) પાનું ૭૪ ભા. ૧ અને પાનું
૬ ભાગ ૨જો)

પોતાના દીકરાની કુખ્યાની અથવા યજ્ઞ.

સોમક નામના રાજાને બ્રાહ્મણોએ કહ્યું કે
તું તારા જંતુ નામના છોકરાનું જો યજ્ઞ કરે
તો તને ૧૦૦ છોકરા થશે ત્યારે “રાજાને
મંજુર કરલીયા ઋત્વિકને રેતી ચીલાતી રાણી-
યોંસે લડકોકો ખીંચકર માર, ઉસકી ચરખી નીકાલ
અગ્નિમે હવન કરદીયા [નાખી દીધી]” (મહા-
ભારત વનપર્વ) પાનું ૭૨. *

બ્રાહ્મણની કુખ્યાની અથવા પુરુષ મેધ.

“બ્રાહ્મણે બ્રાહ્મણ માલભતે” બ્રાહ્મણ
જાતિકા અભિમાન કરનેવાલે દેવતાકે નિમિત્ત
બ્રહ્મવર્યસ યુક્ત બ્રાહ્મણકા આલંબ (ગુપ્હ)
કરના” (કૃષ્ણ યજુર્વેદ તૈત્તિરીય બ્રાહ્મણ કાંડ
૩ પ્રપાઠક ૪).

* આ લખાણોમાં ચોપડીનું નામ દીધા વગર
જે ઠેકાણે કાઠંસ બહાર “પાનું” લખેલું હોય તે
‘લીમજ્ઞાન ત્રિશિક્ષા’નું પાનું દીધેલું છે એમ સમજવું.
તેમજ આખી ચોપડીમાં કોઈ કિતાબના લખાણના
તરજુમામાં જે કાઠંસ વચ્ચેનું ધણું ખરું પ્રસિદ્ધ ક-
તૌનું લખાણ લખેલું.

હેઠ (માસિક માવ) બંધ થયેલો હોય તેવી સ્ત્રીની કુખાની.

“ઉસકે લીધે જમી અર્થાત (એટલે) જિસકા ઝતુ (હેઠ) હટ ગયા હો, ભોગ (સોહગત) કરનેકે અયોગ્ય (લાયક નહીં હોય) એસી સ્ત્રીકા આલંબ કીયા જતાહય” (તેનિતરીય પ્રાહણ્ય કાંડ ૩, પ્રપાઠક ૪, અનુવાક ૧૬) પાનું ૭૩ ભાગ ૧ અને પાનું ૬ ભાગ રજો.

કુમારિકા (કુંવારી છોકરી)ની કુખાની.

પ્રતિક્ષાકે નિમિત્ત કુમારી અર્થાત જિસકા વિવાહ (લગ્ન) નહીં હુઆ હૈ એસી કન્યા (છોકરી)કા આલંબ કરના” (ઉપર મુજબ હવાલો) પાનું ૭૩ પાનું ૬ ભાગ રજો.

એના મોકાબલામાં ઇસલામી ધર્મના ફરમાનો વાંચીએ:—

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસુઉદ (રદી) થી રિવાયત છે કે રસુલુલ્લાહે [સલ] ફરમાવ્યું “કોઇ મુસલમાન મરદ કે (ઔરત) જે એ વાતની સાક્ષી આપતો (કે આપતી) હોય કે અલ્લાહ સિવાય કોઇ પુજ્ય (માયુદ) નથી અને હું (હઝરત મોહમ્મદ (સલ) અલ્લાહનો રસુલ છું તેનું ખુન કરવું (વધ કરવો) દુસ્ત નથી. પણ ત્રણ કારણસર દુસ્ત છે (૧) નિકાહવાળો એટલે પરણેલો જિના (વ્યભિચાર) કરે, (૨) જનને બદલે જન (કતલકર નારને સજા તરીકે કતલ કરવામાં આવે), (૩) પોતાના દીન (ઇસલામ) ને છોડી મુસલમાનોની જમાઅતથી જુદો પડનાર (મુર્તાદને સજા તરીકે કતલ કરવામાં આવે”. મશારેફુલ અનવાર હદીસ નંબર ૬૬૪. એતો મુસલમાન મરદ કે ઔરતને માટે ફરમાન હતો, પણ મુસલમાનોની સંભાળ હેઠળ જે કોઈર હોય તેને વગર તકસીરે મારવાની સજા સાંભળો. હઝરત રસુલુલ્લાહે (સલ) ફરમાવ્યું “મુસલમાનોની સંભાળ હેઠળ જે કોઈર હોય તેને જે કોઇ કતલ કરશે તે જનંતની વાસ પણ સુંધરી નહોં (સિધ્ધો જહંનમમાં જશે).” ખુખારી શરીફ (તાલીમદીન પાનું ૪૪ મામલો

નંબર ૧૦૧). બચ્ચાં ઘેરાં ધરડાઓને માટે શા ફરમાન છે તે સાંભળો “કોઈરોના ધરડા (દહ) માણસ, નાના બાળક, ઔરત અને મનુર, નોકર ચાકર, પંડિત અને સાધુને કતલ કરશે નહીં” અબુદાઉદ શરીફ. એ ફરમાન પણ લશકરના સરદારને માટે છે કે જ્યારે તે પોતાના દુશ્મનના મુલકપર ફેજ લઇને હુમલો લઇ જતો હોય, ત્યારે બીજાઓને માટે તો કોઈ પણ રીતે ઇસલામી દીનમાં એ દુસ્ત હોયજ કેમ? સુખહા નલ્લાહ ઇસલામ કેવો દયાળુ ધર્મ છે! (તાલીમ મુદીન પાનું ૪૯) ઇસલામી ધર્મને નિદંય, ધાતકી ખુની કહેનારાઓ એ ફરમાનોને વાંચી જરા વિચારીને આવા ઇલકબો ઉચ્ચારવાની તસદી લેશે એવી આશા રાખું છું.

“દેવતાઓને પહિલે દેવીયજમે પુરૂષ નામ મનુષ્યકાહી આલંબન કીયા, ઉસ આલંબન કયે પુરૂષકા મરજનેપર જે મેધ નામ સારંશ નીકલા વોહ ઘોડેમે પ્રવિષ્ટ [દાખેલ] હુઆ તય ઉન દેવાને દેવીયજમે ઘોડેકોબી મારા ઉસ ઘોડેકા આલંબન કરનેપર જે સારંશ (નતીજ) નીકલા વો ગૌ બૈલમે પ્રવિષ્ટ હુઆ તય ઉન દેવાને ગૌ બૈલકા આલંબન કીયા” (પંડિત ભીમસેનજી શર્મા વિરચિત વેદદીપિકા વ્યાખ્યા પાનું, ૮૬ ૮૭). સુખહા નલ્લાહ કુખાની એવી મોટી લકિત (ઈબાદત) છે કે માણસો તો કરેજ છે પણ દેવતાઓ પણ એ લકિત ઈધા વગર રહેતા નથી. અને તે પણ કેવા ઉત્તમ પ્રકારની માણસની, ઘોડાની, ગાયની અને બળદની (પાનું ૭૩).

ઉપલા પ્રમાણોમાં આલંબ અથવા આલમ્બ શબ્દના અર્થ સુખેહ અથવા વધ છે. એને માટે કોઇને શક હોય તો તપગચ્છાચાર્યશ્રી ૧૦૦૮ શ્રીમદ્વિજયાનંદસુરિ પંડિત આત્મારામજી સાહેબે મજકુર ચોપડીના બીજા ભાગ “પરિશિષ્ટમ” ના પાના ૮માં લખે છે કે અમરકોશ દ્વિતીયકાંડ ક્ષત્રવર્ગ શ્લોક ૧૧૨ તથા અભિદાન ચિન્તામણિ

મત્સ્યકાંડ શ્લોક ૩૫ ઈન્દો પ્રસિદ્ધ કોશો મેંબી
આલેખે શબ્દકા “બધ” (વધ) અર્થ કીયા
હુઆ હૈ”.

બકરાની કુર્બાની.

૧ “બકરા (પછી કેટલાક જનાવરોના
નામ દહ) ઇનક શહદ મિલે માંસકે પિંડો
(કુકડો)સે અનંત કાલ તક પિતરોં ગુજરી ગય-
લા અથવા મરી ગયલા સગાંઓની રહોંકી
તૃપ્તિ (ખાવાની જરૂર નહીં) હોતી હૈ.” બ્રહ્મ
પ્રેક્ષ ઇટાવામાં ૧૯૦૭માં છપાયલી ગૌતમસ્મૃતિ
અધ્યાય ૧૫ પાતું ૪૨. પાતું ૭૬. ૨ “આયે
હુએ બ્રાહ્મણુ વા ક્ષત્રીય રાજા, વા અતિથિકે લીયે
બડે ઐલ વા બડે બકરેકે પકાવે એસેહી
ધસ બ્રાહ્મણાદિકા અતિથિ (બ્રાહ્મણ હોય અથવા
બીજે કોઇ હોય તે સધળા) પરોણા [મહેમાનોનો]
સત્કાર (તઅઝીમ, માન) કરતે હંય. [વસિષ્ઠ
સ્મૃતિ પાતું ૨૦-૨૧ ઉપલાજ છાપખાનામાં
છપાયલી]. પાતું ૨૪. એ દલીલપરથી બીજી વાત
એ જણાઈ કે યજ્ઞ સિવાય પરોણાને ખવાડવા
માટે પણ જનવરને કાપવું અને તેના માંસને
વાપરવાનો હુકમ છે. કુર્બાની સિવાય બીજા વખતે
જનવરને મારવાનો મુસલમાનોપર જે ઇલાકામ
હતો તે દૂર થયો અલહમ્દો સિલ્લાહ.

૩ “મધુપક” એક પ્રકારકા આતિથ્ય
સત્કાર (પરોણાના માનમાં રંધાતું ખાણું) હૈ”
પછી મનુજના શ્લોકો લખી લખે છેકે “અર્થાત
આત્રિયાદિકે લિયે બડે ઐલ ઐર બકરેકે
માંસસે મધુપક સમર્પણુ કરૈ (રાંધી પરોણાઓ
આગળ પીરસે). (બ્રાહ્મણુ સર્વસ્વ ભા ૩ અંક
૧૯ પા. ૪૬૭). પાતું ૨૪. ૪ અનેએજ અર્થ
ધનવનારાં વાક્ય શતપથ બ્રાહ્મણુ કાંડ ૩ અધ્યાય
૪ બ્રાહ્મણુ ૧ કડિકા ૧-૨માં લખ્યાં છે. એમ
ચિહ્નિત લખી તે મંત્ર લખી પ્રોફેસર F.
Max Muller તરફથી અંગ્રેજીમાં છપાયલો

તેનો તજુમો લખ્યો છે. * પાતું ૨૫. મુસલ-
માનોએ યાદ રાખવું કે શતપથ બ્રાહ્મણુ વેદ
મગવાનનો એક ખાસ ભાગ છે કે જેને સનાતન
ધર્મવાળા તેમજ આર્યસમાજીઓ એકે મતે માને
છે. અને માનવામાં શાસ્ત્રો અને સ્મૃતિઓ કરતાં
એનો ધણોજ મોટો ફત્તો છે.

૫ “સફેદ જાગ (બકરા)કે માંસદારાબી યહ
યાગ (યજ્ઞ, હોમ) હો સકતા હૈ.” (ગોબિલ્લ ગૃહ્ય
સૂત્ર, ચતુર્થ (ચોથો) પ્રપાઠક, સપ્તમ (સાતમો)
ખંડ, ઉદય નારાયણસિંહ વર્માજીનો તજુમો).
પાતું ૬૬.

૬ “ઐરબી ગ્રામમે” (વસ્તીમાં) રેહનેવાલે
બકરા આદિ (વિગેરે).....જનવરોંકા માંસ
ગેધ્ય (કુર્બાનીને લાયક) કહા હૈ. (આપસ્તંબીય
ધર્મસૂત્ર, પ્રશ્ન ૨, પટલ ૭, કંડિકા ૧૬, ૧૭)
પાતું ૧૦૦. “જાગ (બકરાકે) માંસ દ્વારા (ધી)
છ માસ તક [પિતૃમણુ તૃપ્ત રહતે હૈં]. (વિષ્ણુ-
સંહિતા અધ્યાય ૮૦) પા. ૫૬ ભા. ૨જો.

૭ “રક્તજાગ [જડો બકરા] માંસ મહાશાક
વાર્ધ્ધિણુસ (અર્થાત વૃધ્ધ (બરડા) શ્વેત [સફેદ]
જાગ (બકરા)કા માંસ [પિતરોને માટે] અનંત
ફલજનક હોતા હૈ (સવાળ મળવાની ખાહેશથી
મુએલાંઓની રહેને એ માંસ આધ્ધમાં ખવાડવા-
થી હંમેશને માટે બેપરવાકરી દે છે. (માત્રવલ્ક્ય
સંહિતા અધ્યાય ૧) પાતું ૬૦ ભા. ૨જો.

* Satapatha Brahmana Tran-
slated by Julius Eggeling. Edited
by F. Max Muller Part II Page
85 (2) now as to way it is called
guest offering. He the purchased
Soma truly comes as his (The
Sacrificer's) even as for a King
or a Brahman one would
cook a large ox or a large
he-goat &c. &c.

બકરી:—“અનકે માંસકા ભોજન અન્ના-
દિકી (હાએમાની) ઇચ્છા કરનેવાલા.....ભોજન
કરાવે” (સ્વામી દયાનંદ સરસ્વતિજીની
૧૯૩૩માં છપાયેલી “સંસ્કારવિધિ” પાનું ૪૨)
એમાં બકરી ખાવાનો હુકમ તેમજ તેનો ફાયદો
જાહેર કરવામાં આવ્યો. અને ધર્મના કામ માટે
નહીં પણ ફક્ત ખાવાને માટેજ તેને કાપી ખાવું
સિધ્ધ થયું. પાનું ૨૭. ૨ “મુરદેકા જીસ સ્ત્રી
(માદા) જનવરસે ઢાંપા જતા હય ઉસકો અનુ-
સ્તરણી કહેતે હૈં...અથવા એક રંગડી બકરી
હોવે અનુસ્તરણીકી વપા (ચરણી) નીકાલકર
ઉસે મુરદેકા શિર ઔર મુખકો ઢાંપે.” (આશ્વ-
ભાષ્યન ગૃહ્ય સૂત્ર અધ્યાય ૪) પાનું ૨૧.

બળદની કુર્બાની.

૧ એને માટે ઉપલા નંબરોમાં ત્રણ ઠેકાણે
બળદને મારવાનું, હોમ કરવાનું, તેમજ રાજ
અથવા બ્રાહ્મણને પરોણાને ખવાડવાનું બ્યાન
આવી ગયું તે યાદ રાખવું. તે ઉપરાંત “ગાય
ઔર બૈલકા માંસ ખાને યોગ્ય હય હૈં.” (આપ-
સ્તંબીય ધર્મ સૂત્ર ૧લો પ્રશ્ન પટલ ૫ કંડિકા
૧૮) પાનું ૫. એ ધર્મ ફાયદાઓ ઉપર એક
મોટા ઋષિ સાહેબની શરેહ છે. એના ઉપરથી
એક વાત વિચારવા લાયક એ છે કે જે બોકો
ગાય અને બળદના માંસને રોગી, રોગી, વ્યાધિને
ઉત્પન્ન કરનાર” “હકીમો ગૌમાંસ નહીં ખાવા-
નોજ ઉપદેશ કરે છે” x કરીને બોધ આપવા

x જેવી રીતે કે “પેગંબર સાહેબના કર્મનો”
લખનાર પાના ૨ની છેલ્લી લીટી અને પાના ૩ની
૧૧મી લીટીમાં લખે છે. કેવી નવાઈની વાત કે મુસલ-
માનોને બોધ કરવા જતાં પોતાના ઋષિઓના વચનોને
રદ બાતેલ કરવા લાગ્યા. ગાયને પવિત્ર અને પૂજ્ય
ગણવી અને તેના માંસને તદન રોગનો લંડાર મોઢે
ઉચારવાને શું માણસ શરમારો નહીં? પવિત્ર અને
પૂજ્યના શરીરનો દરેકે દરેક અંગ તો ફાયદાકારકજ
હોવો જોઈએ ત્યારેજ તે પવિત્ર ગણ્યારો જો તેને રોગી
કે વ્યાધિને ઉત્પન્ન કરનાર કહેશું તો, એ તેને માટે
દરેક સમજી અને વિદ્વાન માણસ એમ અને નિંદા
ગણ્યારો, નહીં કે તારીફ.

ઉભા થાય છે. તેઓ એટલું પણ વિચારતા નથી
કે આવા આવા મહાન મુનિ ઋષિઓ જેઓ
અકલ અને વિદ્યાના સાગર અને લંડાર હતા
તેઓને શું એ વાતની ખબર નહીં હતી કે એનું
માંસ રોગી અને ખીમારીને ઉત્પન્ન કરનાર છે?
એનાં તો જે વચનો છે તે તો પરમેશ્વર તરફથી
પ્રેરણા (ઇલહામ) થયેલાં હોય છે. પછી તે વચ-
નોમાં ભુલ કેમ કરીને હેય? જો ડાકટરો કે
હકીમો કે વૈદ્યો તેઓનાં વચનોનાં વિશ્લેષ કર્મ
બોલે કે લખે તો ધર્મચુસ્ત ધર્મભક્તોને જોઈએ
કે તેનું ખંડન કરે, નહીં કે ઉલટા હકીમોની
વાતો જે માત્ર દર્શિપત હોય છે તેને ટેકા દઇ
પોતાના મહા ઋષિ ધર્મના આગેવાનોના કર્મ-
નોને રદ બાતેલ ઠેરવે. શરમ ! શરમ !! શરમ !!!

“બૃહદારણ્યક ઉપનિષદ અધ્યાય ૮ બ્રાહ્મણ
૪ મંત્ર ૧૮વેમે લિખા હૈકી જે પુરુષ ચાહે કી
મેરા પુત્ર પંડિત, પ્રખ્યાત, પ્રગલ્ભ (મોટા),
સુંદર અર્થવાલી વાણીકા બોલનેવાલા, ચારો
વેદોકા વક્તા, (ભાષણ કરનાર) સંપુર્ણ આયુકે
ભોગનેવાલા હોવે, વો પુરુષ જીવાન અથવા ઉસે
કુચ્છ અધિક ઉમરવાલે બૈલકા માંસ ચાવલોકે
સાથ પકાકર ઉસમેં ઘી ડાલકે અપની ઔરત
સહિત (અર્થાત દોનોંહી સ્ત્રી ઔર મરદ) ખાવે.”
પાનું ૨૫.

આર્યસમાજીઓના આગેવાન પંડિત રાજ-
રામજી જેવણ ડી. એ. વી. કોલેજના સંસ્કૃત
પ્રોફેસર છે. તેવણે ૧૯૦૫માં એજ પુસ્તકનો
હિંદી ભાષામાં લાહોરમાં જે તર્જુમો છપાવ્યો
છે. તેના પાના ૩૫૩માં ઉપલા મંત્રના અર્થ
એવી રીતે કીધા છે “ઔર જે યહ ચાહે, કિ
મેરે પુત્ર પંડિત પ્રખ્યાત, સભામે જાનેવાલા
(સખકી લલાઇકે કામોમે સમ્મિલિત હોનેવાલા
Public Man) જિસ્કો લોગ જુના ચાહતે
હૈં એસી વાણી (તકરીર)કા બોલનેવાલા (પ્રસિદ્ધ
વક્તા) ઉત્પન્ન હો, સારે વેદોંકા જાને, ઔર
પૂરી આયુ ભોગે, તો વે દેનોં (દંપતી) મહદ

ઔરત ઔક્ષ (બળદ)સે તા આર્ધબસે માંસાદન (ગાશવાળું ખાવું) પકાકર ઘી ડાલકર ખાએ, તો વે એસી સંતાન (બાલક) ઉત્પન્ન કરનેકે સમર્થ (શક્તિવાન) હોંગે. ૧૮” પાતું ૨૬.

મહાઋષિ શ્રી ૧૦૮ સ્વામી દયાનંદ સરસ્વતિજી આર્યસમાજના સ્થાપક (બાની) સંવત ૧૬૩૩માં મુંબઈ એશિયાટિક પ્રેસમાં છ-પાયલી સંસ્કાર વિધિ નામના પુસ્તકના ૧૧મા પાનામાં એ મંત્રના શા અર્થ કરે છે તે જુઓ “જે ચાહે મેરા પુત્ર પંડિત સદસદિવેકી શત્રુઓ-કા જીતનેવાલા, સ્વયં જીતનેમે ન આનેવાલા, મુધ્ધમે ગમન, હર્ષ, ઔર નિર્ભયતા કરનેવાલા શિક્ષિત વાણીકા બોલનેવાલા, સખવેદ, વેદાંગ, વિદ્યાકા પઢને ઔર પઢાને તથા સર્વાયુકા ભોગ-નેવાલા પુત્ર હોમ, વહ માંસયુક્ત + ભાતકો પકાકે પૂર્વેકિત ધૃતયુક્ત ખાય, તો વૈસે પુત્ર હોનેકા સંભવ હૈ.” પાતું ૨૭. ઉપરના બંને અર્થો અને સ્વામીજીના અર્થોમાં કેટલા બધા શબ્દોનો ફરક છે તે વાંચક વર્ગ વિચાર્યા વગર રહેશે નહીં. “બળદ”નો શબ્દ તો વચ્ચેથી ઉડીજ ગયો છે. આ મંત્રના અર્થોથી મુસલમાનોને એક ફાયદો એ પણ થયો કે કુર્બાની કે યજ્ઞ અથવા હોમ સિવાય ખીજે વખતે જાત્ર ખાવા માટે પણ બળદ ત્રિજે-રને કાપી ખાવાનો હુકમ છે. ખીજી વાત એ જણાઈ કે મુસલમાનો ગાય બળદનું માંસ ખાય છે તેમાંજ તેઓના પુત્રો કુર્બાનિશરીફને મોટે યાદ કરી શકે છે.

ઘોડાની કુર્બાની અથવા અશ્વમેધ.

૧ “શુક્લ યજુર્વેદ અશ્વમેધ પ્રકરણ, (૨) ઋગવેદ અષ્ટક ૨, અધ્યાય ૩, વર્ગરેપ્તાદિ (૩) કૃષ્ણ યજુર્વેદીય તૈત્તિરીય બ્રાહ્મણ અષ્ટક ૩ ધ-ત્યાદિ, અનેક સ્થલોંમે અશ્વમેધ યજ્ઞકા વર્ણન

+ બળદના માંસમાં એટલા બધા ફાયદાઓ છે તેથીજ અખીયા (અક્ષ) પણ એને પસંદ રાખતા હતા જેવી રીતે કે હજારત ઈબ્રાહીમ [અબ્ર] ને માટે હવે વર્ણન આપશે.

હૈ.” ૨ “પહલે કહે હુયે થમેંમે તીનસો પશુઃ ઔર મહારજ [રાજા દશરથજી]કા અશ્વરત્ન (નામનો ઘોડો) બંધાયા.” ૩૨. “પટરાની કેશ-ભ્રાજી (રાજા દશરથની રાણી)ને ઉસ અશ્વકી પરિચર્યા કરકે તીન ખંગ (ધા, હથિયાર)સે પ્રસ-ન્નતા પૂર્વક + ઉસકા વધ ક્રિયા.” ૩૩. આ શ્લોકથી ઈસલામી દીનમાં જેમ ઔરત જનનવરને ગુમેહ કરી શકે છે. [વાંચો હદીસ નં. ૨૭] તેમ સિમ્ધ થયું. “અનંતર સોલહ ઋત્વિજ (હોમને માટે ઠેરવેલા) બ્રાહ્મણ ઘોડેકે સખ અંગ પ્રત્યંગા-દિ (ટુકડા ટુકડા) કાટ કાટકર અગ્નિમે વિધિ પૂર્વક આહુતિ દેને લગે.” ૩૮. આ શ્લોકથી ધર્મના હુકમ પ્રમાણે પોતાના હાથે કાપી શકવું અને તેમાં કંઈપણ ગુન્હો નથી પણ પુનઃ છે. એમ ખુદ્દી રીતે સામેત થયું. (રામાયણ બાલ કાંડ સર્ગ ૧૪ અશ્વમેધનું વર્ણન) પાતું ૪૭.

૩ “અશ્વકા જે ધનીભૂત (ધન યથલુ) માંસજન શોણિત [લોહી] મક્ષિખ્યોંને બક્ષણુ ક્રિયા હય, જે રધિર (લોહી) ખંંગને વા યુપકાષ્ટ (પુટો) અથવા શાસ છુર (છરી કે છરો) મેં લગા હુઆ હૈ, શમન કરનેવાલેકે હાથોંમે જે લગા હૈ, નખ્ખોંમે જે લગા હૈ, તુમ્હારે વે સખ ભી દેવતાઓંમે હો અર્થાત તુમ્હારા સખ ભાગ દેવતાઓંકે યોગ્ય [લાયક] હૈ.” (ઋગવેદ ૨, ૩, ૮. ૩૨ મિશ્રમાધ્ય પાતું ૧૦૬૪). પાતું ૧૫. માંસનું પુનઃ (સંભાળ) મજે તે તો જુદું પણ માખો જે ખાય અને લોહી જે આમતેમ લાગી જાય તે પણ પુનઃમાં દાખેલ થાય છે. આ મં-ત્રથી હદીસ નંબર ૬ની મતલબ હાસેલ થઈ ગાય.

નાલએ બુલબુલે રાયદાતો મુના હંસહંસકર. અખ જગર થામકે ઐઠો મેરી ખારી આઈ.

x અધધધ ! ત્રણસો ત્રણસો જનવરોની એક માણસ તરફથી કુર્બાની મુસલમાનોમાં તો આજ સુધી એક વખતે કાઠએ કીધી નહીં હશે.

+ કેવી ધર્મચુરત રાણીજી હતાં કે ધર્મના હુકમ પ્રમાણે જનવરને કાપવામાં પૂરેપૂરી ગણપુશી પ્રેતાની દેખાડી.

૧ “કૌશિક ઋષિએ પુત્ર ગર્ગ ઋષિએ શિષ્યો [એલો]ને ગૌ માર ઉસ્કા માંસ શ્રાધ્ધમે ખાયા.” (શિવપુરાણ ધર્મસંહિતા અધ્યાય ૬૩. તથા મત્સ્યપુરાણ અધ્યાય ૨૦) પાતું ૫. શ્રાધ્ધમાં જે માંસ વપરાય તે માણસોજ ખાય છે એ સાબે-ત થયું. ૨ અનન્નતીય (અકરી) અવિન્નતીય ઔર આરણ્ય [જંગલી] થેહ પશુ મુખ્ય નહીં હ કિંતુ (તેથી કરીને) જાનતીય પશુકાહી સર્વ પશુ કે સ્થાનમે (જગ્યામાં, બદલામાં) પ્રયોગ [વિધિ, વપરાસ] કરના, ઇસ વાસ્તે ઉત્તમ દિનમે જાનતીય પશુકા આલબન (કુર્બાની) કરના. (કૃષ્ણ યજુર્વેદીય તૈત્તિરીય બ્રાહ્મણ અષ્ટક ૩ અધ્યાય ૬ અનુવાક ૯). પાતું ૬.

ઇસલામનો એ મોહકો છે કે જ્યારે મો-લાલિક એ દીન ઉપર હુમલો કરે છે ત્યારે પોતે હુમલો કરનારનો ધર્મ તેના હુમલાને રદ કરી દે છે. પેગંબર સાહેબના ફરમાનો લખનારે પાના ૧લાની ૨૪મી અને ૨૫મી તેમજ પાના ૩૦-૩૧મી લીટીમાં મુસલમાનોને માટે લખ્યું હતું (૧લા પાનામાં) ખુદા ફરમાવે છે કે “જનવરોને મારો નહીં, અને જે ધર્મના ખાસ દિવસ ગણાય છે એ દિવસોમાં માંસ મત ખાઓ. અને (પાના ૩૦માં) તેઓ (હઝરત મોહમદ સાહેબ પેગંબર) ફરમાવે છે કે “ધર્મના ખાસ દિવસોમાં માંસ મત ખાઓ.” પણ અહીં પોતે તે લખનારનો માનીતો ગ્રંથ તેઓને હુકમ આપી રહેલો છે કે ઉત્તમ દલાડા (ધર્મના ખાસ દિવસો)માં સર્વ જાતીનાં જનાવરો તેઓ ઉંચ જાતીનાં નથી તેથી છોડી દઇ તે સધળાંઓની જગ્યાએ સૌથી ઉત્તમ અયજ્ઞતી જનવરો [ગાય અને બળદ] ની કુર્બાની કરો. જેવી રીતે કે કુર્બાનમાં તેની ખીજ સુરતની ૬૮મી આ-યતમાં જોદાપાકે પણ ગાય ઝુખેહ કરવાનો હુકમ આપ્યો. અને હઝરત પેગંબર સાહેબે (સહ) પણ (હદીસ નંબર ૧૨માં) ગાયજ ઝુખેહ કાધી મુસલમાનોના વધને અને તેઓના વધમાં કપાતા જનવરને જ્યારે વેદજ સાચવે પછી એથી વધારે

ઇસલામનો ચમત્કાર (મોહકો) ખીજે કયો હશે ?

3 On the middle (Aṣṭaka) a Cow is Sacrificed. 6 Going in a northern direction (from the fire) he should kill (the Cow), the head of which turned to the West, the feet to the North. (ખદિર ગૃહ્ય સૂત્ર પટલ ૩, ખંડ ૪ * Translated by O. Hermann Oldenberg Edited by F. Max Muller Page 417. (૩ મધ્યમા અષ્ટકામાં ગાયનો હવન કરવામાં આવે). (૬ અગ્નિથી ઉત્તર દિશાએ તેને ગાય કાપવી જોઇએ (તે એવી રીતે કે) તેનું માથું પશ્ચિમે ફરવે અને પગો ઉત્તર બાણી.) જેમાં ગાય મારવાના ખુદલા શબ્દો તેમજ ધર્મને ખાસ દલાડે મારવી વિગેરે સામેત થયું. પા. ૯-૧૦.

૪ “મુરદેકો જિસ સ્ત્રી (માદા) જનવરો દાંપા જતા હૈ ઉસકો અનુસ્તરણી કહતે હૈં વોહ જનવર ગાય હોના ચાહીયે. અનુસ્તરણીકી વપા (ચરખી) નિકાલકર ઉસસે મુરદેકા શિર (માથું) ઔર મુખકો ઢાંપે.....ખાદ અનુસ્તરણીકા ચમડા ઉસ મુરદેપર ઓઢા દેના.” (આશ્વિનાયન ગૃહ્ય સૂત્ર અધ્યાય ૪ કંડિકા ૩. તેમજ જોધાયનીય પિતૃમેધ સૂત્ર પ્રશ્ન ૧લામાં અને ઋગ્વેદ સાયણ લાખ્ય, અષ્ટક ૭ અધ્યાય ૬, વર્ગ ૧૫ તેમજ વર્ગ ૨૧માં પણ એનું વર્ણન છે.) પાતું ૨૧. ગાય માતાનું માંસ જવતાઓને ફાયદાકારક પ્રમાણ નંબર ૧થી સાબેત થયુંજ હતું પણ આ વેદ ભગવાન અને સૂત્રોથી મુડદાને ફાયદા-કારક પણ સિદ્ધ થયું. શું હજી પણ કોઇ કહી શકશે કે ગાયનું માંસ ફાયદાકારક નથી ?

૫ Paraskara Grihya Sutra translated by Mr. Hermann Oldenberg and edited by F. Max Muller Page 344 8. The

middle Ashtaka (is celebrated) with (the sacrifice of) a Cow. (મધ્યમા અષ્ટકાની ક્રીયા માયના હવનથી કરવામાં આવે છે.) પાનું ૩૭.

૬ “અનંતર મારનેકે લીધે પ્રસ્તુત તૈયાર ઋત્વિક ગણુ (હોમ કરનારો) ઉસ ગૌકો અગ્નિકે ઉત્તર લાકર કાટકાલે.” ૨૧. (ગોખિલ ગૃહ્યસૂત્ર સામવેદની કૌથુમી શાખાનો, પ્રપાઠક ૩, ખંડ ૧૦નો ૨૧મો સૂક્ત). પાનું ૩૮-૩૯. ગાયને કુર્બાનીને માટે કાપી નાંખવા ખુલ્લી તે પણ સામવેદ લગવાન (જથા વેદ)ની દલીલ.

૭ “વાસ્તુભૂમિ (ધરની વચ્ચેની જગ્યા) પર આગ જલાકર કાલી ગૌકે માંસ આદિ (વિગેરે)સે યાગ [હોમ] કરે” (ગોખિલ ગૃહ્યસૂત્ર પ્રપાઠક ૪, ખંડ ૭. ઉદયનારાયણસિંહજી વર્માનો તજુમો). પાનું ૬૬. ૮ 46. It is declared in the Vagasoneyaka that (the flesh of) milch cows and oxen is fit for offerings. “દૂધ દેનેવાલી ગૌ * બૈલ મેધ્ય નામ (કુર્બાનીને લાયક) મેધાને (કુર્બાનીને) અનુકૂલ (લાયક) હૈ. એસા વાજસનેય શ્રુતિસે જાતા જાતા હૈ.” (વશિષ્ઠ સ્મૃતિ અધ્યાય ૧૪.

* “પેગંબર સાહેબના ફરમાનો” લખનાર પાના ૩૭ની ૧૨-૧૪ લીટીમાં લખે છે “આપણા દેશમાં ખેતીનું કામ બળદોપર અવલંબી રહેલું છે. અને તમામ લોકોને ધીની જરૂર પડે છે. (તેથી કરીને બળદો અને ગાયો કાપવી નહીં). આવા વિચારથી પહેલાના મુસલમાનો ઉપયોગી જનાવરને હલાલ કરવા તૈયાર થતા નહીં.” કેવી નવાઈની વાત છે. આગલા મુસલમાનો તો તૈયાર થતાજ હતા જેમકે હું સાબેત કરી આવ્યો નહીં તો તેઓ મુસલમાનોજ નહીં ગણાય પણ આગલા ઋષિઓ મુનિઓ, વેદ ભગવાનો, શાસ્ત્રો, અને સ્મૃતિઓ તેમજ પુરાણો પણ એજ ઉપયોગી જનાવરોને ચલ્લ હોમ અને શ્રાધ્ધમાં ખાવા પસંદ રાખે અને તેમ કરવાનો હુકમ આપે! કદાચ તેઓના યુગે [જમાના]માં ખેતી અને ધીની, તેઓના મહા પ્રતાપવાળા ચમત્કારોને લીધે જરૂર પડતી નહીં હશે.

Translated by George Buhler Page 74). પાનું ૬૭. કેવી નવાઈની વાત કે ધણા ખરા ધર્મ શાસ્ત્રો પોઠારીને ફરમાનો આપી રહેલા છે કે ગાય અને બળદ કુર્બાનીને લાયક છે. એથી તો સિધ્ધ થાય છે કે મુસલમાનોજ ઋષિ મુનિઓના ફરમાનોપર ચાલે છે.

૯ ગૌ (ગાય) કે માંસસે એક વર્ષ તક પિતર (મરી ગયેલા લોકોની રહો)તૃપ્ત (સંતોષી) રહેતે હૈ.” (આપસ્તંબીય ધર્મસૂત્ર પ્રશ્ન ૨, પટલ ૭, કંડિકા ૧૬-૧૭). સાબેત યયું કે ગાયનું માંસ રહોને પણ એટલું બધું ભાવે છે કે એક વર્ષ સુધી તેઓને શ્રાધ્ધના ખાવાની ઈચ્છા થતી નથી. પાનું ૧૦૧.

૧૦ “મહાદેવજી કહતે હૈ,કિ હે પાવ ત્રિ! જ્ય રાક્ષસોંકા વધ કરેકે શ્રી રામચંદ્રજી રાંજ્યકો પ્રાપ્ત હુએ(રાંજ્ય ચલાવવા લાગ્યા)તખ શ્રી રામચંદ્રજીકો પ્રણામ કરને (સલામ મોલાકાત કરવા) નિમિત્ત (માટે) સંપુર્ણ (સધળા) મુનિ આવ્યે. ૫; વિશ્વામિત્ર, અસિત, કણ્વ, દુર્વાસા, બૃગુ, અંગિરા, કશ્યપ, વામદેવ, અત્રિ, તથા સપ્તર્ષિ (સાત ઋષિઓ) ઔર અપને શિષ્ય (ચેલા) મુનિયોં સહિત અગસ્ટ્ય ઋષિ આવ્યે, શ્રી રામચંદ્રજીકે દ્વાર (દરવાજા) પર આકર દ્વારપાલ (દરવાજા) સે કહને લગે. ૬-૭. શ્રી રામચંદ્રજી (મહારાજ) મુનિયોંકો આતાહુઆ દેખકર શીઘ્ર (સીધા) ખડે હોંગયે, ઔર હાથ જોડકર પાદ અર્ધ આદિ સામગ્રિયોં (તૈયારીઓ) સે ઉનકા પૂજન ક્રિયા ઔર શાસ્ત્રોક્ત (શાસ્ત્રોમાં લખાયલી) વિધિ (તરીકા)સે મધુપર્કકે નિમિત્ત ગૌ (ગાય)દી (કાપીને રંધાવી) ” ૧૨. [અધ્યાત્મ રામાયણ ઉત્તરકાંડ સર્ગ ૧. પડિત રામસ્વરૂપ સાહેબ શર્માનો તરજુમો.) પાનું ૬૧. મુસલમાનો ધંદને તેહવારે કુર્બાની કરીને રંધાવે ખાય ખવાડે અને તેઓને મળ મૂત્રથી ઉત્પન્ન થતા માંસને ખાવામાં તિરસ્કાર ઉત્પન્ન નથાય, અને તેને માટે પેગંબર સાહેબના ફરમાનો લખનારને પાના ૩૭ની ૩૫

૩૭ લીટીઓમાં લખ્યા પ્રમાણે નવાઈ લાગે એ-
થી વધારે નવાઈ જેની બીજી કઈ વાત હશે !

હવે એ “મધુપક” શું ચીજ છે તે
સાંભળો:—“આશ્વલાયન ગૃહ્યસૂત્ર અધ્યાય ૧
કંડિકા ૨૪મેં મધુપક કા સ્વરૂપ વર્ણન ક્રિયા હૈ
ઉસમેં લિખા હૈ કિ ગૌ (ગાય) દેકર...મંત્રકા જા-
પ કરકે ઉસકો મારે” “ઐર યદિ [અગર] છોડ-
દેનેકી મરજી હોવે તો.....મંત્રકા જાપ (વઝી-
ફા, વિદ) કરકે છોડદેવે પરંતુ ઉસકે સ્થાનપર
(બદલામાં) ઐરદુસરા માંસ અવશ્ય (જરૂર) હો-
ના ચાહિયે ક્યોંકિ મધુપક સંખધી લોજન
વિના (વગર) માંસકે નહીં હોતા હૈ”
પાનું ૫. પણ ઉપર લખેલી દલીલમાં તો તે મ-
ધુપકમાં ગાય મારવામાંજ આજી. હવે એ
મધુપક કેને માટે રાંધવામાં આવે છે તે સાંભ-
ળો:—“મધુપક એક પ્રકાર [તરેહ] કા આતિ-
થ્ય સત્કાર [પરોણાના માનમાં રાંધવામાં આવતું
ખાવું] હૈ જે કિન્હી કિન્હી (કોઇ કોઇ) ઉચ્ચ-
કક્ષા કે (ધણાજ માનવંતા) અતિથિયોંકે (મેમાનો)
લિયે શાસ્ત્રોંમે નિયત (કાયદા, નિયમ પ્રમાણેજ)
હૈ” (પંડિત લિમસેનજી શર્માનું બ્રાહ્મણ સર્વ-
સ્વ ભાગ ૩, અંક ૧૦ પાનું ૪૬૭). ૨૪.
આ ઉપરથી જણાયું કે માંસ ધર્મના દિવસો
સિવાય પણ માત્ર ખાવાને વાસ્તે પણ રંધાય
છે. એ નાની નવાઈ નહીં પણ મોટી નવાઈ જે-
વી વાત થઇ. “પેગંબર સાહેબના ફરમાનો”
લખનારાએ પાના ૩૩ની ૯મી લીટીમાં લખ્યું
છે કે “મુસલમાની ધર્મની રૂઢી પ્રમાણે સારાં
માણસો તેને અડકી શકતા નથી” જેને માટે
વાંચકો ઉપલી દલીલોપરથી સારો સારંશ કાઢી
શકશે.

૧૧ “ગૌ (ગાય) કે શરીરમેં ચાંદહ [૧૪]
છિદ્ર (છેદ) હોતે હૈં સાતતો ઉપર શિરમેં, ચાર
૪ થન, નાભિ (નાક) ચોતી (પેશાબની જગ્યા)
ઐર શુદ્ધા [ઝાડો ફરવાની જગ્યા]. ૨.” “માંસકે
ટુકડે કરનેકી લીયે છુરા હોતા હૈ.....અર્થાત

[મતલબ કે] પ્રધાનયાગ ઐર સ્વિષ્ટકૃત દોનોં
મન્ત્રોંકો મિલાકર એકલી વાર વપા (ચરખી) કી
આહુતિ દેવે.” ૩. (કાત્યાયનસ્મૃતિ પાનું ૭૬),
પાનું ૧૨ ભા. ૨. એ શ્લોક પરથી સાબેલ
થયું કે માંસના ટુકડા કરવા જોઇએ અને તેને
માટે છરો વાપરવો જોઇએ.

૧૨ ૩. On the following day
he touches a cow with a Darbha
blade &c. (Apastamba Grihya
Sutra translated by Hermann
Oldenberg Page 256.) એટલે બીજે
દહાડે તે માણસ (કાપવાને માટે) દર્બ નામના
છરાથી ગાયને અડકે છે. [એટલે કાપે છે.] *
આપસ્તંબીય ગૃહ્યસૂત્ર. એથી પણ છરાથી કા-
પવી અને તે છરાનું નામ પણ સાબેલ થયું.

મારા પરમ સ્નેહી શ્રી મૌલાના મૌહંમદ
‘મારફે ડાંખલી સાહેબે મને એક ચોપડી
મીસ્કીટનું ઇસલામ નામે દેખાડી તેમાં જના-
બ અબ્દુલ્લાહ કવીલીયમ સાહેબ સાથે વાદવિવાદ
કરનાર માણસે આગલા કાષિ મુનિઓ જનવરને
કાપે તો તેઓ મંત્ર લણુતા તેથી તેને ઇજ્જ થતી
નહીં અને તેથી તેઓને જનવરોને કાપવું દુર-
સ્ત હતું એવો જવાબ દીધો છે. (મને ૧૯૧૦માં
ઈસ્તામ્બુલ શરી પ્રીન્સિપ પ્રેસ બાવનગરમાં છપાય-
લીના પાના ૬૬ થી ૭૨). તેને માટે
પહેલાં તો પુરાવો પૂછવામાં આવશે કે એવી
રીતે કયા માનીતા માતબર ધર્મપુસ્તકમાં લખ્યું
છે. મોંથી ઘડી કાઢેલી વાત મનાય નહીં અને

* આ ઠેકાણે touches શબ્દના અર્થ મેં
કાપે છે કીધા છે. તેથી કોબને શક પેદા થાય તે
ચાદ શબ્દનું કે એ પછીના બે મંત્રોમાં બ્રહ્મા શબ્દોમાં
તેજ ગાયના માંસને રાંધવાનું અને વપાને હોમ કર-
વાનું બતાવે છે. એટલે touchesના અર્થ “કાપે છે”
લેવાજ પડશે. તેમજ Webster's Dictionary
માં પાના ૧૦૩૮માં એના અર્થ to hit or to
strike against. લખેલા છે.

જે એમ છે તો હાલના લોકો મંત્ર લખે છે છતાં તેને ઇળ ક્રમ થાય છે ? જે તેનો જવાબ મુનિ કષિઓનો ચમત્કાર (કરામત) હતો એમ દેવામાં આવે તો આ નીચે લખેલા વેદમંત્રની મતલબ ખોરી કરવાની કેમકે તેમાં દેખાડેલું છે કે જનવરને કાપતી વખતે મુનિઓને હાથે પણ ઇળ પહોંચતીજ હતી.

૧૩ “હે પ્યારી ગૌ ! મેં ઇસ તરહ મારી ગર્ધ હું એસે તૂ મત મનમેં વિચાર કર કિયુકિ જિસ કારણસે તૂ દેવીરૂપ હોકર પિતર લોકકો પ્રાપ્ત હો રહી હૈ સભોંસે પ્રામ્નીય આકાશ મામંસે સ્વર્ગ લોકકો પ્રાપ્ત હોતી હુધ તૂ હમારે દોનોં લોકોંકો દુધકે સાથ ચારોં ઔર (મન)સે પુણું કર.” (તૈત્તિરીય ઉપનિષદ, આરણ્યક પ્રપાઠક ૬, અનુવાક ૧ મંત્ર ૧૧). પાનું ૧૦ ભા. ૨. જે ઇળ નહીં થતી હોય તો “મેં ઇસ તરહ (ઇળ સાથે) મારી ગર્ધ હું એસે તૂ મત મનમેં વિચાર કર.” એવા દિલાસો આપનારા અને તેની તકલીફને કબુલ રાખનારા શબ્દો વેદ લગવાનોમાં ગૌ માતાને યજ્ઞને માટે કાપ્યા પછી ખોલવાની જરૂર પડતે નહીં તેથી સામેત થયું કે જે ઇળ મુસલમાનેને હાથે જનવરોને પહોંચે છે તેજ ઇળ ઋષિ મુનિઓને પણ હાથે તેઓને પહોંચતી હતી, પણ ધર્મનો હુકમ હોવાથી તે ઇળને ઋષિ મુનિઓ તેમજ વેદ લગવાનોએ જેમ ગુન્હો ગણ્યો નથી તેમજ કુખાની કરવાનો અને ખાવા માટે જનવર કાપવાનો ધર્મનો હુકમ હોવાથી ઇસલામી ધર્મમાં પણ તે ગુન્હો ગણાતો નથી.

૧૪ “ઇસ ગૌકા ચમડા નિકાલનેકી આજ્ઞા કરે” ૨૮. “યા સ્વિષ્ટકૃતકી રિતિસે ચાકુસે કાટ કર ઉસમેસે લેકર “અષ્ટકાયે સ્વાહા” ઇસ મંત્રસે હોમ કરે.” ૩૧. (ગૌભિલ ગૃહ્યસૂત્ર) પાનું ૬૦. એ બંને દલીલોથી કપાચલા જનવરનું ચામડું કાઢવું અને ચમ્પુ કે છરીથી તેના માંસને કાપવું સામેત મજબૂત દેવી મોટી નવાઇ જેવી વાત છે કે ઇસલામી ધર્મમાં જનવર કાપવા

સંબંધી એવી એક પણ નવી વાત નથી કે જેનું બધાન વેદ શાસ્ત્રોમાં નહીં આવેલું હોય.

પાડા. ૧ “મદિય (લૈંસા (અથવા ભેંસ) કે માંસ દ્વારા (થી) દશ માસ (મહિના) તક” [વિષ્ણુ સંહિતા અધ્યાય ૫૧.] પાનું ૫૭ ભા. ૨. ૨ “લૈંસા કે માંસસે એક વર્ષ તક.” [ગિતામ સ્મૃતિ અધ્યાય ૧૫] પાનું. ૭૬. ૩ ભેંસેકે માંસસે ઇસસે અધિક સમય તક પિતર તૃપ્ત રહતે હૈ” ૨૭. (આપસ્તંબીય ધર્મસૂત્ર પ્રશ્ન ૨ પટલ ૭ કંડિકા ૧૬, ૧૭) પા. ૧૦૦.

મેં. ૬. ૧ “મેંદાકે માંસસે એક વર્ષ તક” (ગિતામ સ્મૃતિ અધ્યાય ૧૫ બ્રહ્મ પ્રેસ છટાવામાં સને ૧૯૦૭માં છપાયલીના પાના ૪૨). ૨ “મેષ માંસ દ્વારા ચાર માસ [મહિના] તક” (વિષ્ણુ સંહિતા અધ્યાય ૫૧.) ૩ “મેષ માંસ દ્વારા યથાક્રમ એક એક માસ અધિક કાલ (પિતરો) તૃપ્ત હોતે હૈ.” (યાગવલ્કય સંહિતા અધ્યાય ૧.) પાનું ૬૦, ભા. ૨. ૪ “ઔર મીંદેકે માંસસે દશ મહીને તક પિતર તૃપ્ત રહતે હૈ.” (વિષ્ણુ પુરાણ અંશ ૩ અધ્યાય ૧૫) પાનું ૬૬. ૫ “મેદાકે માંસસે ૧૨ વર્ષ તક (અને બીજે દેકાણે) ચાર મહીને તક [મત્સ્ય પુરાણ, અધ્યાય ૧૭માં વિષ્ણુ લગવાના ફરમાવ્યા મુજબ સતજી વર્ણન કરે છે. પંડિત કાલીચરણ તથા પંડિત બસ્તીરામનો તરજુમો). પાનું ૮૧, ૮૨.

હરિણ. ૧ “હરિણ માંસ ત્રીન મહીને ઉન્હે (પિતરોને) સન્તોષ પ્રદાન કરતા હૈ.” ૩૩મુગ (હરિણ) કે માંસ દ્વારા નૌ મહીને (પિતર તૃપ્ત રહે છે)” (માકંડેય પુરાણ અધ્યાય ૩૨.) પાનું ૧૧૪) પાનું ૫૫. ૨ “હરિણ માંસ દ્વારા ત્રીન માસ (મહિના) તક પિતૃગણ તૃપ્ત રહતે હૈ.” [વિષ્ણુ સંહિતા અધ્યાય ૫૧] પાનું ૫૬. ૩ તામ્રવર્ણ મૃગ, ચિત્રમૃગ, રૂઝુ ઇન સબકે માંસ દ્વારા યથાક્રમ એક એક માસ અધિક કાલ (પિતૃ) તૃપ્ત હોતે હૈ.” (યાગવલ્કય સંહિતા અધ્યાય ૧.) પાનું ૬૦ ભાગ ૨એ. ૪ “હરિણ કે માંસસે

એક વર્ષ તક પિતરોંકી તૃપ્તિ હોતી હૈ.” (ગી-
તમ સ્મૃતિ અધ્યાય ૧૫, પાનું ૪૨). ૫ “હરિણ
કે માંસસે સાત મહીને તક, શરૂપત (ખિંદુઓ-
વાલા હરિણ) કે માંસસે આઠ મહીને તક પિતર
તૃપ્ત રહતે હૈ.” (વિષ્ણુ પુરાણ અંશ ૩ અધ્યાય
૧૫). પાનું ૬૯.

૬ “[શ્રી] રામચંદ્રજી એક ચિત્તસે સેવા
કરનેમે ચિત્ત દિયે લક્ષમણજીસે ખોલે હે
સૌમિત્રે ! હમ હરિણકા માંસ લાકર પર્ણશાલા
ધિષ્ટાત્રી દેવતાકી પૂજા કરેંગે ૨૨ “હે પ્રિયદર્શન !
ધસ સમય તુમ જલદીસે મૃગ (હરણ) વધ કરકે
યહાં લેઆઓ. ૨૩ (વાલ્મીકીય રામાયણ અયો-
ધ્યા કાંડ સર્ગ ૫૬ પાનું ૧૪૬). પાનું ૯૫.

૭ “ઉસ સમય બાણુ (તીર)સે મારે હુએ
દશ [૧૦] પવિત્ર કાલે મૃગ અચ્છી પ્રકારસે. સુ-
ખાયે હુએ અગ્નિમે પકવ કાયે હુએ લક્ષમણજીને
તૈયાર કરે રૂખેથે ઔર અનેક વસ્તુ તૈયાર કર-
લીથી ૩૪. લાઈકા યહ કાય (કામ) દેખકર
રામચંદ્રજી બહુત પ્રસન્ન હુએ.” ૩૫. [વાલ્મીકીય
રામાયણ પાનું ૨૨૯]. પાનું ૯૩. આથી શિકાર
પકડવો પછી તેને ખુબેહ કરવું, રાંધવું અને
ધૃશ્વરી અવતારોનું પસંદ રાખવું કેવી ખુશ્લી
રીતે સાબેત થયું. “બાકી જો નિકૃષ્ટ માંસ બચ
રહા વહ સુખાનેકો રખ દિયા ઔર રામકે કહ-
નેસે જનકી કૌંઓસે ઉસકી રક્ષા કરને લગી”
૩૮. (એજ પાનામાં). મુસલમાનોમાં કુર્બાનીનું
માંસ ખાતાં ખવાડતાં જે વધે તેને સૂકવી રાખે
છે, તેને માટે એ કેવી મજબુત દલીલ સાબેત
થઈ.

રોઝ (ગવય અથવા ગવ્ય) “ગાય જેસા
જંગલી પશુ કે માંસસે નવ મહીને તક” (વિષ્ણુ
પુરાણ અંશ ૩, અધ્યાય ૧૫) પાનું ૯૯. ૨
“ગવય માંસ દ્વારા દશ મહીને પિતૃગણ તૃપ્તિ
પાતે હૈ” (માકર્ષ્ડેય પુરાણ અધ્યાય ૩૨) પાનું
૫૫ ભા. ૨જો ૩ “ગવય માંસ દ્વારા નવ માંસ
(મહિના) તક” (વિષ્ણુ સંહિતા અધ્યાય ૮૦)

પાનું ૫૬ ભા. ૨. ૪ “રોઝકે માંસસે એક વર્ષ
તક” ગીતમસ્મૃતિ અધ્યાય ૧૫). પાનું ૭૬.

જેંડા. ૧ “જેંડા ઇનકે શહદ (મધ) મિલે
માંસ કે પિંડા સે (દુકડા આગમાં નાખવાથી)
અનંતકાલ (બેહિસાબ મુદત) તક પિતરોંકી તૃપ્તિ
ત હોતી હૈ” ગીતમસ્મૃતિ અધ્યાય ૧૫ પા. ૪૨]
પાનું ૭૬. ૨ “જેંડાકા માંસ ઇનકો ચમરાજને
શ્રાદ્ધમે અનંતકાલ (બેહિસાબ સવામ) દેનેવાલા
કહો હૈ” ૩૬ (શંખ સ્મૃતિ અધ્યાય ૧૪ પાનું
૩૭). ૩ “જેંડા કે ચર્મ (ચામડું) કે આસન પર
બેઠે હુએ બ્રાહ્મણોંકો જેંડાકા માંસ દેનેસે
અનંતકાલતક પિતરોંકી તૃપ્તિ હોતી હૈ” (આ-
પસ્તંબીય ધર્મસૂત્ર પ્રશ્ન ૫૮૯, કંડિકા ૧૬
૧૭.)

૪ “કાલશાક, મહાશાક (નામની માછલી-
ઓ), વાધીંણસ છાગ [એટલે] બકરાકા માંસ
ઔર શૂંગ હીન [વગર શીંગડાને] જેંડાકા માંસ
હમ સદા લક્ષણુ કરતે (ખાતે) હૈ.” (વિષ્ણુ સં-
હિતા અધ્યાય ૫૧) પાનું ૫૭ ભાગ ૨. અહાહા!
માંસનો પણ કેવો લગીઝ (સ્વાદિષ્ટ) ખોરાકછે,
કે તે ખાતાંજ એકદમ આનંદ પામી પિતૃ-
પણું ગાયન ગાય છે. એ હું કહેતો નથી પણ
એમજ એ શ્લોકના પહેલાના શ્લોકમાં કહેલું છે
જ્યારે રહેો (આત્માઓ) જનવરની કુરબાની ના
ગોસ્તને ખાઈ આનંદ પામે તો મુસલમાનોને તે
ખાઈ તિરસ્કાર કેમ ઉત્પન્ન થાય ? * અને તે-
ઓ આનંદ કેમ ન પામે ? ૫ “શ્રાદ્ધમે જેંડાકા
માંસ અનંત ફલજનક હોતા હૈ” (ચાતુવલ્કય
સંહિતા અધ્યાય ૧) પાનું ૬૦ ભા. ૨.

સુવર [કુકર]. ૧ “સુવરકે માંસસે એક
વર્ષ તક” (ગીતમસ્મૃતિ અધ્યાય ૧૫ પાનું ૪૨).
પાનું ૭૬. ૨ જંગલી “સુવર કે માંસસે એક
એક મહીનેકા વહિ કે ક્રમસે પિતૃંકી તૃપ્તિ રહતી
હૈ” ચાતુવલ્કય અધ્યાય ૧ પાનું ૫૪) પાનું ૮૦

* “જેમકે પેગંબર સાહેબના ફરમાનો” લખ-
નારે પાનાકંબની ૩૬-૩૭મી ભીટીમાં લખ્યું છે.

૩ “સુઅરકે માંસસે પાંચ મહીને તક પિતર તૃપ્ત રહતે હૈ” (વિષ્ણુ પુરાણ અંશ ૩ અધ્યાય ૧૫) પાનું ૮૯. કુર્માને શરીરની ખુદશી આય- તથી એનું ખાવું મુસલમાનોને હરામ છે, તેથી એની હિંસા (ખુબેહ)થી મુસલમાનોતો બચેલા છે. જેનું બયાન આગળ આવશે.

વાઘ. ૧ “સિંહ કે માંસસે ૧૨ વર્ષ તક પિતર તૃપ્ત રહતે હૈ” (મત્સ્ય પુરાણ અ-ધ્યાય ૧૭). પાનું ૮૨ *

* હજરત અબદુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રહી)થી રિવાયત છે કે “માંસ ખાવાના [કુતર્યા] દાંતોવાળા દરેક ફાઠીને ખાનારા જંગલી જનાવર (ના માંસને ખાવા)થી અને પક્ષિઓમાં દરેક પોતાના પંખથી શિકાર કરીને ખાનારા પક્ષિ (ના માંસને ખાવા)થી રસુલુલ્લાહે [સલ] મનાઈ ફરમાવી.” (મઝાહેરે હક કિતાબુસ સૈદ જુદ ૩, પાનું ૪૪૧).

એવી હદીસોપરથીજ ફિકેહવાળાઓએ મરાહુર હલાલ જનવરો અને મરાહુર હરામ જનવરોની ઘીરોટી લખી દીધી જેમાંની એક અમારા હનફી મઝહબ પ્રમાણે અત્રે નક્કલ કરે છે. પાળવામાં આવતા જનવરોમાં:— ઉંટ, ઉંટડી, ગાય, બળદ, (મેંસ, પાટો) ઘેટાં, બકરાં, મેંઠાં ખાવાં હલાલ છે. [ધોડો મકરૂહે તનઝીહી અને ખચ્ચર હરામ છે]. અને જંગલી જનાવરોમાં:—હરણ, સસલું, ગોરખર, નીલગાએ (શંક). પક્ષીઓમાં:— મધ્યો, મધી, કબુતર, ખતક, કાગડો ખેતરનો જે ફક્ત દાણાજ ખાય છે, અખાખીલ, કુમરી, સૌદાની, ઝર-ઝોર, (લવ્વા જેવાં પક્ષીઓ થાય છે), દરેક જાતનાં ચલ્લાં, ફાખતો (લવ્વો), તીડ ખાવાં હલાલ છે.

અને હરામ જનવરો:—વાઘ, સિંહ, વર, ચિતો, કુતરીયો વાઘ, લોકંકી, બિજ્જુ, કુત્રો, બિલાડી પછી તે જંગલી હોય અથવા પાળેલી હોય [હજરત નબેર (રહી)થી રિવાયત છે કે “બિલાડી ખાવાથી નખી [સલ] એ મનાઈ કીધી” મઝાહેરે હક જુદ ૩, કિતાબુસ સૈદ, પાનું ૪૪૭). સંજબ, સમુર, રિંછ, વાંદરા, જંગલી ઉંદર, ઘો, (શાફીયો અને અહલે હદીસના મઝહબમાં જાયઝ છે). હજરત અબદુર્રહમાન બિન શિ-ખ્લ (રહી)થી રિવાયત છે કે “ધોનું માંસ ખાવાથી નખી (સલ)એ મનાઈ ફરમાવી.” (અબુદાઉદ, મઝા-હેરે હક જુદ ૩, કિતાબુસ સૈદ, પાનું ૪૪૭). હન-

કુત્રો ૧ “વામદેવ ઋષિને પ્રાણોંકી રક્ષા- કે લીધે કુત્રેકે માંસ કે ખાનેકી ઇચ્છા કરી ઔર પાપસે લિપ્ત નહુઆ [ગુનેહગાર નહીં થયા]. ૫- ૯ ૮૧૪. ૨ ‘ક્ષુધા (બૂખ) સે પીડિત ધર્મ ઔર અધર્મ કે માતા વિશ્વામિત્ર ઋષિ અંગલકે હાથસે ગ્રહણ કરકે (લઇને) કુત્રેકી જંધા (ઢગરા) કે માં- સકો બક્ષણ કરનેકો (ખાવાને) ઉચત [તૈયાર] હુએ. ૫૪ ૮૧૫. (મનુસ્મૃતિ ભાષાટીકા.) ૩ “વિશ્વામિત્ર ઋષિ ખાને કે લીધે, કુત્રેકી જંધા સુ- રાનેકો રાત્રિકે સમય અંગલકે ધરમે ગયા.” (મ- હાબારત શાંતિપર્વ (આપદર્મ) ૫૫) અધ્યાય ૧૪૧) પાનું ૨. કુર્માને શરીરમાં બૂખથી તંદન નાચાર થયલાને માટે મરતાં બચી જાય એટલાજ ભાગમાં હરામ થયેલી ચીજોને પણ વાપરવાની જે રજા આપી છે અને તેને ખુલ્લા શબ્દોમાં ગુનો નથી એમ ફરમાવ્યું છે તેને માટે પણ એ એક ખુલ્લો જવાબ છે.

શીયો એજ હદીસને પોતાની દલીલ ડેરવે છે. નાખ્યો, શિયાળ, હાથી, હુકકર, સાપ, દેડકાં, ભમરો, મધમાં-ખ, ચાંચડ, ખટમલ, મચ્છર, માખ, બું, કરોળીયું, અળસીયા, વિંછી, સપકલી, સામેઅરઝ, લોંચમાં રહેનારાં બધાં જનવરો તેમજ પેટે ચાલનારાં જના-વરો, તેમજ ઉંદર, સાહી, કીડી, મકોડા, વિગેરે. અને પક્ષીઓમાં જરેરા, બાજ, શકરો, ગિધ, એકાબ, બારા, શાહીન, યુગાસ, સમડી, ફક્ત માંસ ખાનારો કાગડો એ બધાં હરામ છે.

અને પાણીમાં રહેનારાં બધાં જનાવરો હરામ છે. પણ બધી જાતનાં માછલી તેમજ ઢાંલ જેવી ગાય કાળી માછલી જેને સચગી કહે છે અને સાપના જેવા આકારની માછલી જેને બામ કહે છે હલાલ છે. ખજ જે માછલી કોઈપણ દિન વગર પોતાની મોતે મરી પાણી ઉપર તરી આવી હોય અને તેનું પેટ ઉપર હોય અને પીઠ નીચેની બાજુએ હોય (તારી) તે હલાલ નથી. માછલીમાંથી બીજી માછલી નીકળી ત્યારે જો બંને સલામત હોય તોજ બંને ખાવી જાયઝ છે. પણ જો અંદરની માછલી સારી સલામત ન હોય તો તે અંદરથી નીકળેલી જાયઝ નથી, જેના પેટમાંથી તે નીકળી તે જાયઝ છે. [ગાયતુલ અવતાર જુદ ૪, કિતાબુઝ અખાએહ, પાનું ૧૭૬, ૧૭૭, ૧૭૮, ૧૭૯].

ગધેડા. “જેવ્રતમે ટિકા હુઆ (રેકાયલો) દ્વિન્નતિ (બ્રાહ્મણ ક્ષત્રીય કે વૈશ્ય) જનકરવીર્મ (મની) કે સીએ [કાઠે] વહુ અવકર્ણી (ગુહો કરનાર) ચતુષ્પથ (ચૌરાહા, ચાર રસ્તા) મેં કાણે ગધેડી બપોડો પંકાકર પાક મજાડી વિધિસે રાત્રિકે સમય નૈઋતિ દેવતાકા પૂજન કરે ૧૧૮ (મનુસ્મૃતિ અધ્યાય ૧૧ પાનું ૭૭૯). તેમજ પાના ૭૮૦માં ૧૨૨મા શ્લોકમાં ગધેડાનું મજા [કુર્બાની] લખેલું છે. તેમજ પારસ્કર ગૃહ્યસૂત્ર કંડિકા ૧૨માં ગધેડાનો હોમ લખેલો છે તેમજ આપસ્તંબીય ધર્મસૂત્રમાં અને ગૌતમગૃહ્ય સૂત્રમાં પણ છે. પાનું ૨-૩ *

ખરગોશ (સસલું) ૧ “શશ [ખરગોશ] કે માંસસે એક વર્ષ તક” [ગૌતમસ્મૃતિ અધ્યાય ૧૫]. પાનું ૭૬. ૨ “શશકે માંસસે ત્રીન મહિને તક” (વિષ્ણુપુરાણ અંશ ૩ અધ્યાય ૧૫) પાનું ૬૯. ૩ “જંગલમે રહેને વાલે શશાઆદિ (વિગે-રે) જનવરોંકા માંસ મેધ્ય [કુર્બાની તેમજ શ્રાદ્ધ માટે લાયક] કહા હૈ ૨૮, ૧૬ (આપસ્તંબીય ધર્મ સૂત્ર પ્રશ્ન ૨, પટલ ૭, કંડિકા ૧૬, ૧૭ ૪ “શશ યહી કિતનેહી પંચ નખ જીવ લક્ષી (ખાવા લાયક) હૈ (વસિષ્ઠ સંહિતા અધ્યાય ૧૪) પાનું ૫૪ લા. ૨. ૫ “શશ માંસ દ્વારા ચાર મહિને ઉનકા પોષણ [યુજન] હોતા હૈ (માર્ક-ણ્ડેય પુરાણ અધ્યાય ૩૨) પાનું ૫૫ લા. ૨. ૬ “શશકે માંસસે ચારહ મહીને તક (મત્સ્ય પુરાણ અધ્યાય ૧૭) પાનું ૮૧એ બ્યાનમાં નં-બર ૪ ના પુરાવામાં “યહી કિતનેહી પંચનખ જીવ લક્ષી હૈ” એ વાત યાદ રાખવા લાયક છે

* હજારત અનસ બિન માલિક (૨૬ી) થી રિવા-યત છે કે “રસુલુલ્લાહે [સલ] એક માણસને હુકમ ફરમાવ્યો (કે તે) લોકોમાં પોકારીને કહીદીએ અને તેમ) તેણે પોકારીને હથેલું કે અલ્લાહ અને તેના રસૂ-લ (સલ) ગધેડાઓના ગોસ્ત ખાવાથી તમને મના કરેછે કેમકે તેઓ નાપાક છે [ખાવા કે કુર્બાનીને લાય-ક નથી] તેસીજ્જ બારી પાર૨૩, કિતાબુજ્જ બબાએહ પાનું ૨૨-૨૩.

કે પાંચ નખ જે જે જનાવરોને હોય અને તેની મનાઈ જે શાસ્ત્રોમાં નામ સાથે દેવાઈ નહીં હો-ય તો તે બધા ખાવાને લાયક છે.

કાચ્યો. ૧ “કછુઆકે માંસસે એક વર્ષ તક” (ગૌતમસ્મૃતિ અધ્યાય ૧૫). પાનું ૭૬. ૨ “કછુઆકે માંસસે ચારહ મહીને તક પિતર તૃપ્ત હોતે હૈ.” ૨૭૦ (મનુસ્મૃતિ અધ્યાય ૩ પાનું ૨૧૩-૧૪, પંડિત મિહિરચંદ મિશ્રનો તરજુમો) પાનું ૭૮. ૩ “કછુવાકે માંસસે ચારહ મહીને તક. ૩૩” (મત્સ્ય પુરાણ અધ્યાય ૧૭). પાનું ૮૧. ૪ “કૂમ” (કછુઆ)કે માંસ દ્વારા ચારહ માંસ (મહીના) તક” (વિષ્ણુ સંહિતા અધ્યાય ૫૧) પાનું ૫૫ લા. ૨.

પક્ષિઓ. ૧ “દ્વિન્નતિયોં (બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રી, અને વૈશ્ય) કે લક્ષણ (ખાવા) ચોચ્ય (લાયક) પક્ષિયોં કે પાંચ મહીને તક મનુષ્યોંકે પિતર તૃપ્ત હોતે હૈ. (મનુસ્મૃતિ અધ્યાય ૩ પૃષ્ઠ ૨૧૩-૧૪ પંડિત મિહિરચંદ સાહેબ મિશ્રનો તરજુમો). પાનું ૭૮. આ શ્લોકથી ત્રણે ઉંચ જાતીઓને માંસ ખાવું, શિકાર કરવો. પક્ષિઓને કાપવું સિદ્ધ થાય છે. તેમજ પિત્રો એટલે મુએ-લા માણસોનીજ રૂહો ખીજા કોઈ નહીં એજ ખરો અર્થ છે એમ ખુદલા શબ્દોમાં મનુજી મહારાજે સમજાવી દીધું. જે કોઈ એ સિવાય ખીજા અર્થ કરશે તો તે ખોટા છે, એ પણ સાબેત થઈ ગયું.

૨ “પક્ષિયોંકે માંસસે પાંચ મહીને તક.” (મત્સ્ય પુરાણ અધ્યાય ૧૭) પાનું ૮૧. ૩ “શ-કુન (પક્ષિ)કે માંસસે ચાર મહીને તક.” (વિષ્ણુ પુરાણ અંશ ૩, અધ્યાય ૧૫). પાનું ૬૯. ૪ “પક્ષિ માંસ દ્વારા પાંચ મહીને” (માર્કણ્ડેય પુ-રાણ અધ્યાય ૩૨) પાનું ૫૫. ૫ “પક્ષિ માંસ દ્વારા પાંચ માંસ (મહીને) તક” (વિષ્ણુ સંહિતા અધ્યાય ૮૦) પાનું ૫૬. લા. ૨. ૬ “લક્ષ્ય પક્ષિકે માંસ દ્વારા યથાક્રમ એક એક માંસ અ-ધિક કાલ તક તૃપ્ત હોતે હૈ.” [યાજ્ઞવલ્ક્ય સં-

હિતા અધ્યાય ૧ પ્રકરણ ૧૦ પાનું ૫૪). પડિત સ્વિદત શાસ્ત્રી સાહેબનો તરજુમો સંવત ૧૯૪૮માં નિર્ણય સાગર પ્રેસ મુંબઈમાં છપાયેલો. પાનું ૬૦ ભા. ૨.

બગલું. ૧ “વાર્ધિણસ (બગલું, સારસ) કે માંસસેબી પિતરોડા અનંત દાલ તક તૃપ્તી રહતી છે.” (આપસ્તંબીય ધર્મસૂત્ર પ્રશ્ન ૨, પટલ ૭, કંડિકા ૧૬-૧૭) પાનું ૧૦૧. ૨ “વાર્ધિણસ માંસ દ્વારા સાત મહીને” (માર્કેન્ડેય પુરાણ અધ્યાય ૩૨). પાનું ૫૫ ભા. ૨.

તીતર. ૧ “તીતરકા માંસ આધ્યમે” લક્ષણ કરને યોગ્ય છે.” (લક્ષ્મી વેંકટેશ્વર છાપખાના મુંબઈમાં સંવત ૧૯૬૨માં છપાયેલી આધ્ય વિવેક) પાનું ૮૦. ૨ “વિદ્યા કામના [ખવાહીશ] કે લીધે તિતરકા માંસ ભોજન કરાવે.” (શ્રી ૧૦૮ સ્વામી દયાનંદ સરસ્વતિજી મહારાજની સંવત ૧૯૩૩માં મુંબઈ એશિયાટિક પ્રેસમાં છપાયેલી સંસ્કારવિધિનું પાનું ૪૨). પાનું ૨૭.

માછલી. ૧ “મછલી કે માંસસે એક વર્ષ તક” (ગૌતમસ્મૃતિ અધ્યાય ૧૫). પાનું ૭૬. ૨ “મહાશલક નામકી મછલીકા માંસ કેા યમરાજને આધ્યમે” અનંત ફલ દેનેવાલા કહા છે.” (શંખસ્મૃતિ અધ્યાય ૧૪ પાનું ૩૭). પાનું ૭૭. ૩ “મચ્છકે માંસસે દો મહીને” (યાગવલ્કય સ્મૃતિ અધ્યાય ૧ પ્રકરણ ૧૦ પાનું ૫૪). પાનું ૮૦. ૪ “મત્સ્ય (માછલી)કે માંસસે દો મહીને તક” [વિષ્ણુ પુરાણ અંશ ૩ અધ્યાય ૧૫]. પાનું ૬૬. ૫ “શતવલિ નામ મત્સ્ય (માછલી)કે માંસસેબી અનંતકાલ તક પિતરોડા તૃપ્તિ રહતી છે.” (આપસ્તંબીય ધર્મસૂત્ર, પ્રશ્ન ૨, પટલ ૭, કંડિકા ૧૬-૧૭). પાનું ૧૦૧. ૬ “મત્સ્ય માંસ દ્વારા પિતામહ ગણુ (આપ દાદા)કા દો મહીને તૃપ્તિ વિધાન હોતા છે.” (માર્કેન્ડેય પુરાણ અધ્યાય ૩૨). પાનું ૫૪ ભા. ૨. ૭ “મત્સ્ય માંસ દ્વારા દો માસ (મહીના) તક પિતૃગણુ તૃપ્ત રહેતે છે.” [વિષ્ણુ સંહિતા અધ્યાય ૮૦]. પાનું ૫૬ ભા. ૨. ૮ “મહાશલક [નામની માછલી]કા

માંસ હમ સદા ભક્ષણુ કરતે હંય.” (વિષ્ણુ સંહિતા અધ્યાય ૮૦). ૯ “ભક્ષ્ય મત્સ્ય (જે માછલાં ખાવા લાયક છે) * કે માસ દ્વારા યમાક્રમ એક એક માસ અધિક કાલ તૃપ્ત હોતે છે.” (યાગવલ્કય સંહિતા, અધ્યાય ૧ પ્રકરણ ૧૦). પાનું ૬૦. એથી સાબેત થયું કે જેમ ઇસલામી દીનમાં કેટલીક જાતના માછલાં ખાવાં ફરસ્ત છે અને કેટલીક જાતનાં નથી. ખાસ કરીને હનફી મઝહબમાં, તેમજ અહીં પણ જાણીયું.

ચવચવનો મુરખો. ૧ કેટલાક જનાવર રહી જતા હતા તે અત્રે એકજ ધર્મપુસ્તકથી એકજ ઠેકાણે વર્ણવેલા નકલ કરે છું:—ગંડા, બકરા, લાલ બકરા, ગોધા (બળદનો આપ), હરિણુ વિચિત્ર હરિણુ, કાલા હરિણુ, શંવર મૃગ, મીઠા (મેદુ), શશા, કછુવા, જંગલી સુઅર, લાંબે કાનોવાલા સફેદ છુદા (ધરડો) વાર્ધિણસ નામા બકરા, તીતર, લાલ પક્ષિ, બતક, શલકકી, કરાત, કાલીગર્દન લાલ શિર સફેદ પાંખોવાલા વાર્ધિણસ નામા પક્ષિ, મહાશલક, રોહિત, રાજીવ, પાટીન, સફેદ શલક ઇત્યાદિ મત્સ્ય (માછલીઓ) ઇતકા માંસ આધ્યમે” લક્ષણ કરને [ખાવા] યોગ્ય છે.” (આધ્ય વિવેક સંવત ૧૯૬૨માં મુંબઈ લક્ષ્મી વેંકટેશ્વર છાપખાનામાં છપાયેલી). ૨ “ઉંટકો છોડકર અન્ય તો (સર્વ જાતના) દંત (દાંતવાળા) પશુ ભક્ષણીય છે.” એટલે ઉંટ સિવાય તમામ, દાંત જેઓને હોય તેવા જાનવરો ખાવાં જાય છે. (વસિષ્ઠ સંહિતા અધ્યાય ૧૪). એથી વધારે ખુદલા શબ્દોમાં જાનવરોને કાપી ખાવાની બીજી કઇ દલીલ હશે કે આ શબ્દોના મોકાબલામાં પાના રપની નોંટની હદીસ જરૂર વાંચશો.

માંસ ખાવું દુરરત છે. “દ્વિજાતિયોં (પ્રાણી, ક્ષત્રિય અને વૈશ્ય) કે દિવે, આધ્ય

* “મહાલિયોસે” વેહ, અવધ, શિશુમાર, નક, કુલીર, ઝોર વિકૃતરૂપ (બદ શિકલ), સર્પ શિર્ષ (સાંપના જેવા માથાવાળી) મહાલિયોં અશક્તિય [ખાવી ના ફરસ્ત] છે. (વસિષ્ઠ સંહિતા અધ્યાય ૧૪). પાનું ૫૪.

(સવાળ પોંદ્યાડવાને માટે રંધાવવામાં આવે તે સ્ત્રી) મેં પિતૃ દેવતાકા જે અવશિષ્ટ (એટલે) બચે વહ માંસ ઓર યજ્ઞદિમેં [કુર્બાની વિગેરેમાં] પ્રોક્ષિત (ધર્મની ક્રિયા મુજબ મરાયલા જનાવરોનો) ઓર ઓપધાર્થ આનીત (દવા તરીકે) માંસ ભોજન [ખાવામાં] દૂષણીય (દોષ, ગુન્હો) નહીં હૈ” (માર્કંડેય પુરાણ, અધ્યાય ૩૫, પાતું ૧૨૪, કલકત્તામાં છપાયેલી) પાતું ૫૫. ૨ શ્રાધ્ધમેં નિમત્રિત હોંકર પ્રોક્ષિત અર્થાત પ્રોક્ષણ નામક શ્રીત સંસ્કાર સંસ્કૃત યાગાર્થ (એટલે શ્રાધ્ધમાં શ્લોકો વિગેરે જેનાપર લણવામાં આવ્યા હોય તે અને કુર્બાની જે કે ધર્મની ક્રિયા મુજબ કરવામાં આવે તે) પશુકા હતા વશિષ્ઠ (વધેલું) માંસ એવ (એટલે) બ્રાહ્મણ દેવ વા પિતૃગણકો અર્પિત તકર (સવાળ પોંદ્યાડાંને) તદવશિષ્ઠ (વધેલું, રહેલું) [ખિચાહુઆ] માંસ ભોજન કરનેમેં દોષ (ગુન્હો) નહીં હૈ” [યાજ્ઞવલ્કય સંહિતા અધ્યાય ૧] ૩ ‘વિષ્ણુ મંત્રદ્વારા અસંસ્કૃત પશુ (જે જનાવર પર તેને કાપતી વખતે શાસ્ત્રો પ્રમાણે તે વખતે લણવાના મંત્રો નહીં બોલાય તો તેનું માંસ) રબી ભોજન ન કરો પર સનાતન નિયમોં કે અનુસાર મંત્ર સંસ્કૃત પશુ ભોજન કર શકતા હૈ” મુસલમાનોને ત્યાં પણ જુએહની વખતે જે તકબીર કહી હોય તોજ તે જનવરનું માંસ ખાવું બંધજ છે નહીં તો હરામ છે. કેવો ખુદલો અને એક સરખો હુકમ છે ! (વિષ્ણુ સંહિતા અધ્યાય ૫૧. એ ઉગ્રાંત ઉપર ધણા દાખલા એ બાબતમાં આવી ગયા છે.

જનવરો શા માટે પેદા કરવામાં આવ્યાં ? અને તેઓને ધર્મના હુકમ પ્રમાણે કાપવામાં કાપનારને કંઈપણ ગુન્હો થાય છે કે ? ૧ સ્વયં બ્રહ્મા (જી) ને યજ્ઞ (કુર્બાની) કે લિયેહી (ને માટેજ) પશુ બનાયે હૈ. યજ્ઞ (કુર્બાની) બી સર્વ સાધારણ (આમલોકોની) મંગલાર્થ (ખુશી તકરીહને માટે) કિયે ગયે હૈ. દુસ્ર લીયે

યજ્ઞમેં જે વધ (કુર્બાની, યજ્ઞહ) હોતા હૈ ઉસકી ગિનતી વધમેં નહીં હોતી; સુતરાં [તેથી કરીને] પાપજનક (તેને માટે અઝાબ ગુન્હો થાય તેવી) નહીં હોતી” (વિષ્ણુ સંહિતા અધ્યાય ૫૧) પાતું ૫૫ ભા. ૨ ૨ “યજ્ઞ કે લિયે પશુકા હિંસામેં [જુબહ કરવામાં] દોષ (ગુન્હો) નહીં હૈ. બ્રહ્મા (જી)ને સ્વયંહી (ખીલકુલ) યજ્ઞ કે લિયે ઓર સંપુર્ણ યજ્ઞોંકી સિધ્ધી કે નિમિત્ત (એટલે કયા કયા જનવરો કયા કયા યજ્ઞોમાં વાપરવામાં આવશે તે પ્રમાણેજ) પશુ રમે (પેદા કાધા) હૈ. તિસંસે (તેથી કરીને) યજ્ઞ કે વિષે જે વધ હૈ વહ વધ હિંસા નહીં હૈ. ૩૯” (મનુસ્મૃતિ અધ્યાય ૫. પાતું ૩૦૩ તજુમો કરનાર પંડિત બીમસેનજી શર્માજીજરનાવાલા) પાતું ૪૬. ૩ લગભગ ઉપર મુજબનોજ તજુમો લખીને લખે છે કે “યજ્ઞમેં પશુ વધકી હિંસા (ગુન્હો) નહીં લગતી” (મનુસ્મૃતિ અધ્યાય ૫ પાતું ૩૮૪ પંડિત જવાલા પ્રશાદજીનો તરજુમો). ૪ “યજ્ઞમેં પશુઓંકા વધ કરના હિંસા નહીં હૈ” (વસિષ્ઠ સ્મૃતિ પાતું ૨૧) પાતું ૪૬. ૫ “શ્રીશંકરાચાર્ય” (જી) કે પાસ જબ બાધ સાધુ આયા ઉસને પૂર્વ પક્ષ કીયા. અહિંસા પરમોધર્મ દેલ્યાદિ તબ શંકરાચાર્ય” (જી) ને ઉત્તર (જવાબ) દિયા “રેરે સાગત નીચતર અહિંસા (જનવર નહીં કાપવા) કેસે ધર્મ હો સકતા હૈ ? યજ્ઞ સંખ્યિ હિંસા [જનાવરો કાપવા] ધર્મ રૂપ હોનેસે યજ્ઞમેં જાગ [બકરા] આદિ પશુ મારે જતે હૈ,સો દેવતાઓંકે તૃપ્તિકા કારણ હોનેસે હિંસા નહીં હૈ. “તત્રવેદાઃ સહસ્રં પ્રમાણુ” ઉસમેં વેદકી હઝારોં શ્રુતિમાં પ્રમાણુ હૈ” (આનંદગિરિ કૃત શંકર દિગવિજય પ્રકરણ ૨૬) પાતું, ૧૫ ભાગ ૨. શ્રાદ્ધમાં માંસ કેવી જરૂરી વસ્તુ છે. “હે માદ્રિ (નામની ચોપડી) મેં દેવલકાબી કથન હૈ કે માંસકે વિના ઈયા બી શ્રાદ્ધ ન કિયા હૈ” (નિર્ણયસિધ્ધિ તૃતીય પરિચ્છેદ પાતું ૫૩૫-૩૬) પંડિત જવાલાપ્રશાદ મિશ્ર (મુરાદાબાદવાળા

તો તરજીમો). એટલે માંસ વિના શ્રાદ્ધ કરવો અથવા નહીં કરવો સરખોજ છે. ૨ “મધુપક” જ્યો તિષ્ઠામ [એક તરેહની કુર્બાની] આદિયજ્ઞ ઔર પિતર ઔર દેવતાઓંકે શ્રાદ્ધ આદિ કર્મ ઈનમેં હી પશુઓંકી હિંસા (જનવરોની કતલ) કરેતી; અન્નત્ર (એ સિવાય બીજે ઠેકાણે) નહીં કરેતી યહ મનુ [જો]ને કહા હૈ” (મનુસ્મૃતિ અધ્યાય ૫ પાનું ૩૦૩) પાનું ૪૩ ૩ “યજ્ઞકી સિદ્ધિકે લિયે જો યજ્ઞકે અંગ ૩૫ માંસકા જો લક્ષણ હૈ સો તો દૈવ વિધિ કહી હૈ (મનુસ્મૃતિ પાનું ૩૦૦) પાનું ૪૩. જનવરોને કાપ્યા વગર પણ શું માંસ મળી શકે છે? શ્રાણિયોંકી હિંસા કિયે (કાપ્યા) વિના કહીલી માંસ પ્રાપ્ત નહીં હો સકતા (મળી શકતું નથી) ઔર શ્રાણિયોંકા વધ (ગુણ) કરના દુઃખકા હેતુ હૈ, ઇસસે યજ્ઞમેં પશુઓંકા વધ કરના હિંસા (ગુ-હો) નહીં હૈ,” (વસિષ્ઠ સ્મૃતિ બ્રહ્મ પ્રેસ છટાવામાં ૧૯૦૭માં છપાયલીના પાના ૨૦-૨૧) પાનું ૨૩. ૨ “યજ્ઞમેં હિંસા અવશ્ય હોતી હૈ” (મત્સ્યપુરાણ અધ્યાય ૧૪૨) પાનું ૧૫. ધર્મના કાયદા મુજબ કપાયલા જનવરનું માંસ કોને કોને ખાવું યોગ્ય છે. ૧ “અનાદિ વિધિ (પશુયજ્ઞ આદિ) મેં ટિકા હુઆ [લાગેલા] શ્રાદ્ધમણુ મંત્રોંસે જનકા સંસ્કાર હુઆ હૈ એસે પશુઓંકા (એટલે કાપતી વખતે જે જનવરો પર મંત્રો લખાયા છે તેવા જનવરોનાં ગોશને) લક્ષણ કરે” પાનું ૩૦૨) ૨ શ્રાધ્ધ ઔર મધુપકમેં માંસકો લક્ષણ કરે ક્યોંકી ગૃહ્ય સુત્રમેં મધુપકની માંસ સહિત કહા હૈ. ઔર નિયુક્ત બી અવશ્ય [જરૂર] માંસકો લક્ષણ કરે. (પાનું ૨૯૯. ૩ “યદિ દ્વિજમિ (શ્રાણી, ક્ષત્રિય, વૈશ્ય) કી ઇચ્છા માંસ ખાનેકી હૈ તો યજ્ઞમેં પ્રોક્ષિત હુએ (વપરાયલા) શુધ્ધ માંસકો લક્ષણ કરે (ખાય).” (પાનું ૩૮૦ મનુસ્મૃતિ અધ્યાય ૫). પાનું ૪૩.

આગલા મુનિ ઋષિઓએ પણ શું એમ કીધું હતું? ૧ “પહિલેબી ઋષિયોંકે યજ્ઞોંમે ઔર શ્રાણી ઔર ક્ષત્રિયોંકે યજ્ઞોંમે શાસ્ત્રોક્ત (શાસ્ત્રોમાં લખ્યા મુજબ) મૃગ (હરણ)

ઔર પક્ષિયોંકા જિસસે પુરોહિત હુએ હૈં ઈસસે આધુનિક મનુષ્યબી યજ્ઞકે લિયે પ્રશસ્ત મૃગ ઔર પક્ષિયોંકા મારે.” (પાનું ૨૯૮). ૨ “શ્રાણીયોંકા યજ્ઞકે લિયે ઔર પાલના કરને યોગ્ય માતા પિતા આદિકી પાલના કરનેકે લિયે (એટલે તે લોકોનું ભરણુ પોષણ કરવા માટે, તેઓને ખવાડવા વાસ્તે) પ્રશસ્ત (શાસ્ત્રે કત) મૃગ ઔર પક્ષી મારને યોગ્ય હૈં ક્યુકિ અગસ્ત્ય મુનિને પહિલે એસેહી કિયા હૈ. (પાનું ૨૯૮ મનુસ્મૃતિ અધ્યાય ૫). પાનું ૪૩. માંસની આટલી બધી તારીફ થાય, ધર્મના માતબર ગ્રંથોથી અને મહાન વેદ ભગવાનો, ઋષિયો મુનિયોના તેઓની પોતાની લખેલી સ્મૃતિઓનાં ફરમાનો, અને તેઓના પોતાના તેમજ કીધેલા કાર્યો (કામો)થી જ્યારે તેનું ખાવું ખવાડવું સામેત થાય છતાં જે લોકો તેને છોડે તેઓ માટે જે નુકસાની છે તે વાંચશો:—૧ “શ્રાદ્ધ ઔર મધુપકમેં નિયુક્ત હુઆ જો મનુષ્ય માંસકો નહીં ખાતા વહ મરેતકે અનંતર ઇકકીશ (૨૧) જનમ તક પશુ હોતા હૈ [પાનું ૩૦૧ મનુસ્મૃતિ અધ્યાય ૫ લખનામાં છપાયલી] પાનું ૪૩.

૨ “યજ્ઞ ઔર શ્રાદ્ધમે નિયુક્ત કિયા હુઆ ઋત્વિ ગાદિ (હોમ વિગેરેને) અધિકાર કરકે યદિ શ્રાણી માંસ નખાવે તોલી પતિત (બ્રહ્મ, બેદીન) હોજેતા હૈ (વ્યાસ સ્મૃતિ અધ્યાય, ૩, પાનું ૨૫-૧૬) પાનું ૪૬. ૩ “જ્ય શ્રાદ્ધમે નિમંત્રણ સ્વીકાર કરકે યજ્ઞમાનકે (જેણે નોતર્યોં હોય તેને ત્યાં) યહાં નિયુક્ત શ્રાણી યદિ માંસકો ત્યાગ દેવે (ખાય નહીં પણ છોડી દીએ) તો પશુકે શરીરમેં જિતને રોમ (રૂવાં) હોવે ઉતને વર્ષોં તક નરક (જહંનમ) મેં વસતા હૈ (રહે છે).” (વસિષ્ઠ સ્મૃતિ બ્રહ્મ પ્રેસ છટાવામાં છપાયલીનું પાનું ૪૩). પાનું ૪૫. x

x Vashishtba Dharmasastra, Translated by George Buhler edited by F. Max Muller Page 54 (34) “But on ascetic who invited to dine at a Sacrifice of the manes or of the gods rejects meat, shall go to hell for as many years as the slaughtered beast has hairs.”

એ તો આગલા ઋષિ મુનિઓનું ફરમાન છે પણ હાલના જમાનાના મહા મહોપાધ્યાય ધર્મ-શાસ્ત્રાગ્રણ્ય શ્રી પંડિત ભીમસેનજી શર્મા સાહેબન શુજરાવાલા (પંજાબ) ના પ્રખ્યાત વિદ્વાન કે જેવણે ધણીખરી સ્મૃતિઓને હિંદી ભાષામાં તરજુમો કરી પ્રગટ કર્યા છે તેવણનો શો અભિપ્રાય છે તે સાંભળો:—“જિસ યજ્ઞાદિક (કુર્બાનીના) કર્મ (કામ) મેં જિસ પ્રકારકા (તરેહ) જિસ પશુકા બલીદાન (હોમ) વેદમેં કર્તવ્ય (કરવો જરૂરનું) કહા હૈ વહાં વહ કર્મ હિંસા (ગુન્હો, ખુદ્મ) નહીં અધર્મ (બેદીની) નહીં, કિંતુ [પણ] વેદોકત (વેદમાં ફરમાવેલો) ધર્મ હૈ” (બ્રાહ્મણ સર્વસ્વ ભાગ ૪ અંક ૧ પાનું ૧૨).

“વેદશાસ્ત્રોમેં વિહિત (બયાન કરાયેલું) મદ્ય (શરાબ), માંસ ઔર મૈયુન (સ્ત્રી મેલાપ)મેં દોષ (ગુન્હો) નહીં હૈ. કયોં કિ જિસકા વિધાન (બયાન) કિયા ગયા વહ ધર્મ કાટિમેં આ ગયા. (બ્રાહ્મણ સર્વસ્વ ભાગ ૪ અંક ૫ પાનું ૧૬૪). “હમારી તો રાય યહુ હૈ કિ જિન લોગોંકા મત હૈ કિ વેદમેં મદ્ય માંસાદિ સર્વથા નહીં વા (અથવા) હૈ તો પ્રક્ષિપ્ત [મનસખ, છોડાયેલો] હૈ, અથવા ઉસકા અર્થ હી કુંછ ઔર હય, એમા માનનેવાલે સહી આર્થ સમાનિયોંકે બડે ભાઇ વેદ નિરોધી હૈ, કે જે વેદકે પ્રત્યક્ષ સિદ્ધાંત (કતઈ દલીલ) કે લોટના (અર્થમાં ફેરફાર કરવા) ચાહુતે હૈ.” (બ્રાહ્મણ સર્વસ્વ, ભાગ ૪, અંક ૫, પાનું ૧૬૮).

માંસની આટલી બધી તારીફ અને તેને ખાવા ખવાડવાના હુકમો જોઇને અને માનીને જે માંસ ખાય અને તેને ખાવાને શુરૂં નહીં ગણે તેમજ ખાનારાઓને શુરૂં નહીં સમજી પોતે પણ કુર્બાની કરતો રહે તેને માટે તેમજ કુર્બાની થય-

લા અથવા હાલ કરાયેલા જનવરને માટે પણ શા શા ફાયદા છે તે વિચારશો:—૧ “ઓપધિ (દવાની જાડીબુટ્ટી), પશુ, વૃક્ષ (ઝાડ), તિથિક ઔર પક્ષિ સકલ મજમેં મારે જાકર પુનર્વરિ (ખીજ જન્મમાં) ઉન્નતિ (મોટો દરજ્જાને) પ્રાપ્ત હોતે હૈ, અર્થાત ગંધર્વાદિ (ગવૈયાઓ વિગેરેના) થોનિ (અવતાર) પ્રાપ્ત [હાસેલ] હોતે હૈ.” પાનું ૫૫. “વેદાર્થ (વેદોના) તત્વાભિજ્ઞ (મૂળ મતલબ જાણનાર) દ્વિજ (બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય અને વૈશ્ય) યજ્ઞમેં પશુ હિંસા કર પશુકો ઔર અપનેકો ઉત્તમ ગતિ પ્રાપ્ત કરતા હૈ. (વિષ્ણુ સંહિતા અધ્યાય ૫૧) પાનું ૫૬ ૨ “વેદકે તત્વ કે જનતા હુઆ દ્વિજ ઇન મધુ-પક આદિમેં પશુઓંકી હિંસા કરતા હુઆ અપને આત્મા (રૂહ) ઔર પશુ કે ઉત્તમ ગતિકો પહુંચાતા હૈ. (મનુસ્મૃતિ અધ્યાય ૫. પાનું ૩૦૩). પાનું ૪૩.

સાથે સાથે મોટી ફાયદાકારક વાત એ પણ માલમ પડી કે જે લોકો આ જમાનામાં કળિ-યુગમાં જનવર કાપવાને અને માંસ ખાવાને શુરૂં કહેનાર છે અને કેટલાક પુસ્તકોથી તેઓ આધાર લે છે તેઓની વાતો અને આધારને પોતે આ જમાનાના ધર્મના માનીતા યાગેવાનો જેવાકે શ્રી શંકરાચાર્યજી મહારાજ, પંડિત ભીમસેનજી શર્મા, આર્ય વિવેક ચોપડીના રચનાર સાહેબ, ડી. એ. વી. કોલેજના સંસ્કૃત પ્રોફેસર પંડિત રાજરામજી મિશ્ર, અને મહાઋષિ શ્રી ૧૦૮ સ્વામી દયાનંદ સરસ્વતિજી મહારાજ x અને હિંદુસ્તાનના જથાખંધ બ્રાહ્મણોએ (જેવી રીતે કે આગળ આવે છે) માતખર અને માનવા લાયક

x “માંસકા પિંડ દેના, માંસસે હવન કરના વાંઝ ગાયકા હવન કરના” સ્વામી દયાનંદ સરસ્વતિ મહારાજની સત્યાર્થ પ્રકાશ છપાયેલી ૧૮૭૫માં, ૧લી આવૃત્તિ પાનું ૪૫, ૧૪૮, ૧૪૯, ૧૭૧, ૩૦૨, ૩૦૩, ૩૬૬, જો રક્ષકને ચેતવણી પાનું ૧૩, આવૃત્તિ ૪થી અને પાનું ૨૭ બી. ત્રિ”

+ આ ચોપડીમાં જે જે સ્મૃતિઓનો હિંદી તરજુમો લખ્યો છે તે એવણનો તરજુમો અથવા તો ભારતધર્મ મહામંડળના મહોપદેશક શ્રી જવાહરપ્રસાદજી પંડિત મુરાદાબાદવાળોના જણાવે.

ગણેલાં નથી, જે માતબર હોત તો આવા મહાન વિદ્વાનો તે હુકમને રદ કરતે નહીં.

માંસ ક્યાં ક્યાં ખાવું, જનવરો ક્યાં ક્યાં કાપવા માટે આ હાલના જમાનામાં પણ હુકમ “અગ્નિષ્ટોમાદિ યજ્ઞોર્મિ” અગ્નિષોમીય આદિ પશુકા વિધાન ઔર વહાં શેષ માંસ બક્ષણકાબી (ખાવાનો પણ) વિશેષ વિધાન સ્પષ્ટ રૂપસે (ખોલાસા સાથે) વિસ્તાર કે સાથ (લાંબાણથી) ક્રિયા ગયા હૈ” (બ્રાહ્મણ સર્વસ્વ ભાગ ૪, અંક ૫). પાતું ૧૫ ભાગ ૨.

કંઈ કંઈ જગ્યાના વિદ્વાન બ્રાહ્મણે માંસ ખાય છે અને તેને માટે પુસ્તકો પણ રચી કહે છે. “મૈથિલ, કાન્યકુબ્જ બંગાલી આદિ બ્રાહ્મણ પ્રાયઃ માંસ ખાતે હૈ.” વિન્ધ્યાચલ, બનારસ, કલકત્તા આદિ સ્થલોર્મિ દેખી શકતે હૈ; પ્રમાણથી દેતે હૈ દુર્ગાપાઠ [ના પુરાવો] “સુરામાંસોપહારૈશ્વ” (એટલે દુર્ગાદેવી કાલીદેવીને) મઘ [શરાબ] માંસકી ભેટ કરના. ક્રત્યાદિ ઔર પનગમ્ય દેશોર્મિ સહસ્રોં (હજારો) બ્રાહ્મણ માંસ ખાનેવાલે વિઘમાન (વિદ્વાન) હૈ. “જરા કાશ્મીર ઔર પહાડી [ડોંગર] બ્રાહ્મણોંકે દર્શન કીજિએ આપકા સંશય ઝટ દૂર હો જાયગા.” પાતું ૧૪ ભાગ. ૨.)

શું હાલમાં પણ કોઈ ઠેકાણે યજ્ઞો વધ વિગેરે થાય છે કે? “મુબમ્મ કે ગબનર ઓનરેબલ ડૉક્ટર સાહેબકા બડોદે (વડોદરા) કે રૈસિડંટ કર્નલ વૉકર સાહેબને તા. ૧૫ માર્ચ ૧૮૦૮કા રિપોર્ટ ક્રિયાથા, જિસમેં કરાડા બ્રાહ્મણોંકી મનુષ્ય બસિ (માણસની કુર્બાની) દેનેકી આત્મ વિસ્તારસે લિખી હૈ. ” “જિસે દયાળુ ગવનમેન્ટને બન્દ ક્રિયા હૈ.” પાતું ૯ ભા. ૨ શું આવો ખુલ્લો દાખલો હોવા છતાં કોઈ કહી શકશે કે માણસ અને પશુને આ કળિયુગમાં વધ અથવા હોમ નહીં કરવાનો હુકમ એકમતે મનાયો છે? અને એકે મતે તેને માતબર ગણ્યો છે? ૨ “ઔર કાશ્મીર આદિ કિતનેક સ્થલોર્મિ

અભાવધિ બકરેકા યાગ [કુર્બાની] હોતા મુનમેંબી આતા હૈ. સિંધપુર, ગુજરાત દેશમેં સોમયજ હુઆથા જિસમેં બકરેકા બલિદાન દિયા ગયાથા. સંવત ૧૬૫૨ વૈશાખ માસમેં કીસનગઢ દેશ મારવાડમેં સોમયજ હુઆથા જિસમેંબી બકરે માટે ગણ્યે.” પાતું ૮૩.

૨ ત્રાવણકોર જલ્લાના ટીનીપલ તાલુકાના મંડીકલ નામના દેવલમાં દર વર્ષે હજારો મેંઠાં મઘાં ઓને ધર્મ તરીએ કાપવામાં આવે છે. ૩ તૈલંગ દેશમાં એકજ દિવસે કેટલેક સ્થળે દશ દશ હજાર જનવરો પણ કાપવામાં આવે છે; જે હુકકર, મેંઠાં મઘાં ઓને જવતાં સુલાઓ (લોખંડના લાલા) ઉપર વિધે છે. કેટલાક ગામોમાં પારીઆ પુજારીઓ, જનવરની ગરદન જ્યારે કાપી નાંખવામાં આવે ત્યારે તેના ધડમાંથી નીકળતું લોહી તેઓ ચુસે છે. ૪ મીસીસ * ચાર્ટન કહે છે તે પ્રમાણે કેટલીક જગ્યાએ એવો પ્રચાર ચાલે છે કે પુજારી પોતે પોતાનું શરીર (વાધ ના રંગ જેવું) રંગીને દીપડા જેવો બને છે, ને પછી તેવા વેશમાં તે ગરીબ મેંઠા તરફ તરાપ મારીને દોડે છે અને તેની નળગોટા (નરખરા) ની નસ દાંતથી કાપીને તેમાંથી નીકળતું લોહી ચુસે છે. (“સાંજવર્તમાન” મુબમ્મ શનિવાર તા. ૧૪-૧૦-૧૯૧૬, કૉલમ ૫-૬ પોતે જવદ્યા મંડળના લાપણુ કરનારનો ઇકરાર). (એ બાબતોના મોકાબલા માટે વાંચો હદીસો નંબર ૫, ૨૮. અને આયત ખીજી સૂરએ માએદા)

છેવટે સ્વામી શંકરાચાર્યજી મહારાજના એક વચનપર આ માફે લખાણ હું સમાપ્ત કરું છું જનવરો કાપવા અને માંસ ખાવું કે નહીં એ બહુ પુરાના વખતની તકરાર પોતે હિંદુ ધર્મમાંજ છે, જેની દલીલો જોતાં, નહીં કાપવા અને માંસ નહીં ખાવું એ માત્ર જૈન ધર્મવા-

* મોહરમમાં વાધ બતવું કોઈ એવાજ પૂજારીથી મુસલમાનો શીખ્યા હશે. માણસ મુસલમાન હોવા છતાં જનવર કોણ જાણે કેમ બનતાં હશે સરમ !

ળાઓતોજ મત છે એમજ એક સત્ય શોધને સંમેત થશે. અને જાહેર છે કે જૈન ધર્મ હિંદુ ધર્મથી તદન જુદોજ ધર્મ છે. હિંદુ ધર્મને તેની સાથે કંઇપણ સંબંધ નથી. પણ “સોળત તેવી અસર” થી એ લોકો પણ તેઓના મત તરફ દોરાયલા જણાય છે “તબ પરમ ગુર શં-કરાચાર્યને ભટ્ટાચાર્યકા દેખકે કહા હે દિગ્ગ ! અજ્ઞાન કરક તૈને” યહ અવસ્થા (હાલત) પ્રાપ્તકી હૈ, હે મૂઢ ! (એવકુક) તું ગૂઢ (ખારીક) અર્થ-વાલે બ્યાખ્યાનોં (બ્યાનો) કા નહીં જનતા:— માનવાલે (જનવર કાપનાર) કા જે હંતા હિંસક (ખુબેહ કરનાર, ધન પોહચાડનાર, જીલમી) માનતા હૈ, ઐર હનકા (અમહ, કાપવામાં આવે-લું જનાવરને) મરા માનતા હૈ, વે (તેઓ) દોનોહી અસ (એવકુક, જાહેલ) હૈં. ક્યોં કિ ન યહ [કાપનાર] કિસીકા મારતા હૈ (કાપે છે, ખુબહ કરે છે.) ઐર ન [વહ, કપાયલું જનાવર] કિસીસે મરતા હૈ”. (શંકર દિગ્વિજય પ્રકરણ ૫૫, બનાવનાર આનંદ ગિરિજ મહારાજ, પાનું ૧૪). હવે કુર્ખાની કરનાગઓને ભુંડું બોલનારા, કુર્ખાની કરનાર અને કુર્ખાનીના જનવર, તેમજ ખાવા માટે કાપનાર અને ખાવા માટે કપાયલા જનવરમાં ભેદ કે ફરક ગણનારા અને તેને હિંસા દોષ, પાપ કહેનારા વિચારી લેશે કે આજા મોટા વેદાંતીઓના આગેવાનનો મજકુર બાબતમાં શો મત છે. વસ્તુતઃમો અલા મનિતતબઅલ હુદા.

ખર્ખુઝા નીચે હો ગર તલવારકે
યા ગિરે ઉપરસે ઉપર ધારકે
ખર્ખુઝા કાટે છુરીકો કયા મજલ
હર તરહ કરતા હય વો બેકીલો કાલ.

પ્રિય વાંચકો ! શ્રી સુરત જીવદયા પ્રબોધક મંડળ તરફથી રાં ૨૦ દોહતરાય દાજબાઇ દેશાઇ સાહેબ તરફથી એક ચોપાન્યું મારા જ્ઞેવા-માં આવ્યું. જેનું મથાણુ તો પેગંબર સાહેબના ફરમાનો કરીને છે. જેના અર્થ દરેકે દરેક માણસ એ સમજશે કે એમાં જે કંઈ લખેલું છે તે દરેક બાબતનો પુરાવો પ્રગટ કરનાર સાહેબે પેગંબર

સાહેબના ફરમાનોથી દીધેલો હશે. પણ મારે ધણા અફસોસ સાથે લખવું પડે છે કે આટલા મોટા બોધક મંડળ તરફથી મુસલમાનોને બોધ આપવા ઉભા થયલા બોધક, આખા ચોપાન્યામાં પેગંબર સાહેબનો, પોતાના દાવાઓના પુરાવામાં, એક પણ એવો ફરમાન લાવી શક્યા નહીં કે જેને વાંચી મુસલમાનોને માનવું પડતે કે બેશક આ પેગંબર સાહેબનોજ ફરમાન છે.

મુસલમાનો પોતાના ધર્મની દરેક બાબત તપાસવાપર આજે લગભગ ચાદસો વર્ષ થયાં એવા સુરત છે કે અમારા ઇસલામી ધર્મમાં ગમે તેવો મહાન મુનિકે ઉપદેશક હોય તે જ્યાંસુધી માનીતી અને પ્રખ્યાત હદીસો (પેગંબર સાહેબ (સલ) ના ફરમાનોની કીતાબોમાંથી મુસલમાનોએ તે તપાસવાના જે જે કાયદાઓ મુકરર કીધા છે તે કાયદાઓ મુજબ તેનો પુરાવો નહીં દે ત્યાં સુધી તેની વાતને “સત્ય હય મહારાજ” કહીને માન આપતા નથી. (વાંચો દશમા ફરમાનમાં આવેલી હદીસ વાસ્તેની નોટ.)

પેહેલોજ ફરમાન જે તેણે લખ્યો તે હઝરત અલી [રદી] નો છે જેવણને સર્વ મુસલમાનો પેગંબર સાહેબના એક શિષ્ય માને છે તેવણને પેગંબર માનતા નથી. જ્યારે તે ઇસલામી દીનથી એવો અજાણ છે કે ગુર કોણ છે અને શિષ્ય કોણ છે એની પણ તેને ઓળખાણ નથી ત્યારે મુસલમાનોને બોધ આપવા અને તેઓની ધર્મ બાબતમાં હાથ નાંખવા ઉભા થઈ એક નવાઈ જેવી વાત છે.

હવે તે ફરમાન તેણે મુસલમાનોની કંઈ માનીતી કીતાબમાંથી લખ્યો તેનો પ-તોજ નથી તેથી મુસલમાનો તેને માનશેજ કેમ? મુસલમાનો સારી પેદે જાણે છે કે તેઓના દીનમાં ફરફાર કરવા માટે આગલા વખતોમાં એવા ધણા લોકો ગુજરેલા છે કે જેઓએ હઝરત અલી (રદી) તો માત્ર પેગંબર સાહેબ [સલ] ના એક શિષ્ય છે પણ પોતે પેગંબર સાહેબ (સલ) ના ફરમાનોને નામે લાગેો જુદા ફરમાનો પોતે બનાવી લોકોમાં પ્રગટ

કરી દીધા છે. અને પરમેશ્વરનો બેહદ પાડ અંગને માનવો જોઇએ કે અમારી પાસે તેવા બનાવટી ફરમાનોની સંખ્યાબંધ ચોપડીઓ મોજુદ છે, કે વખતે કોઇ માણસ બનાવટી ફરમાનોમાંથી કંઇ પ્રગટ કરે તો તરત પકડાઇ જાય અને તે ચોપડીઓ મોજુઆત (બનાવટી ફરમાનો) ને નામે અમારામાં ઓળખાય છે.

હવે એ ફરમાનના અર્થ બોધકે જે પોતે કીધા છે. તેને તપસીએ “તુ” પશુઓની કબર તારા પેટમાં કરીશ નહીં અર્થાત પશુ પક્ષીઓને મારી તુ ખાઈશ નહીં.” પહેલાં તો બોધકજીને અર્થી લાખા આવડતી નથી તેમજ જેની પાસે એનો તરજુમો ગુજરાતીમાં કરાવ્યો છે તે પણ ખાપડો અજાણ જણાય છે. “ફલા તજઅલુ” અને “બુતુનકમ” તેમજ “મકાબેર” નો તરજુમો એક વચનમાં કર્યો છે અગર જે એ શબ્દો બહુવચનમાં છે તે ઉપરાંત એ શબ્દ “ફલા” છે તેને “ફલ” લખ્યો છે. અર્થી લાખાના એટલા બધા જ્ઞાન સાથે કુઆંને શરીરના પુરાવા આપવાને, અર્થી કરવાને, અને મુસલમાનોને માટે પ્રભોવક મંડળ તરફથી બોધ કરવાને એવો વિદ્વાન ચુંટાય તો એમાં નવાઈજ શી !

એ વાક્ય બોધકજીએ તો શું પણ તેવજના મદદગારે જ્યાંથી લીધું છે તે અપુર્ણ લીધું છે. કેમકે તે પુરું વાક્ય હોય તો “લા તજઅલુ” શબ્દથી શરૂ થાત કારણ કે અર્થી લાખામાં “ફ” અક્ષર “તઅજાજ” ને માટે આવે છે એટલે જે ઠેકાણે “તેથી કરીને, ત્યારે, ત્યાર પછી, પછી” શબ્દો વાપરવાની જરૂર હોય છે તે ઠેકાણે વાક્યના પહેલા અક્ષર સાથે “ફ” અક્ષર લગાડી મજકુર અર્થ દર્શાવાય છે. ત્યારે કદપના કરવાથી એમ જણાય છે અર્થેના ખોરાક ધણું કરીને માંસ છે, અને તેથીકરીને બોધકજીના લખાણ પર લેરાસો કરીને માની પણ લખ્યે કે આ હઝરત આલી (રહી.) નો વચનો છે તો આપે કોઇ અતિશય ખાનારા અને પરમેશ્વરની બંદગીને તજતારા

આજસુ માણસોને આ બોધ આપ્યો છે કે “જેમ મહાં વગર ભકિતએ કબરમાં પડ્યાં રહે છે તેમ તમે અતિશય માંસાહાર કરીને આજસુ થઇ પડ્યા નહીં રહો પણ ભુખ્યા રહો કે જેથી ભકિત વધારે કરવાને શકિતવાન થાઓ અતિશય ખાતું માણસને ભકિતથી રોકાણ કરે છે, તેથી કરીને તમારા પેટાને જનાવરોની કબરો બનાવશો નહીં.” (વાક્યનો ખરો તરજુમો “તેથી કરીને” સખ્દથી છેવટ સુધી હવે ખરો થયો) જેવી રીતે કે કોઈ ધર્મગુરુ પોતાના લાડુભટ્ટ શિષ્યને કે જે હમેશ “મોદકાન” (લાડવા) ખાઈને આજસુ થઇ પડી રહેતો હોય તેને અને બીજા શિષ્યને કહે કે “લાઇ ભુખ્યા રહો અને ભકિત કરો અતિશય લાડવા ખામથી ભકિત થઈ શકશે નહીં અને તેથી કરીને આ શિષ્યો ! આ લાડુભટ્ટની પેઠે તમે તમારા પેટાને લાડવાઓનો ભંડાર બનાવશો નહીં.” તો જ્યારે કોઇ પણ સમજુ માણસ ગુરુજના આ વચનથી એમ સમજશે કે આલણીને તદત લાડવા ખાવાજ નહીં જોઇએ ત્યારે બોધકજીના રજુ કીધેલા હઝરત અલી (રહી.) ના આ ફરમાનથી મુસલમાનો પણ માની લેશે કે ગોશ ખાતું અને તેને માટે જનાવરો કે પક્ષીઓને મારના હરામ છે.

એ પછી બોધકજીએ પેગંબર સાહેબ (સલ) ના બીજા ફરમાનને રજુકરવાને ઠેકાણે એક ફારસી લાખાનો શેઅર (કડી) રજુ કીધો છે તેપણ તેવીજ રીતે, નહીં કિતાબનું નામ અને નહીં કોઈ પત્તો. અને તેમાં વળી ખૂબી એકે ઉપર રજુ કીધેલા અર્થી ફકરાનો પૂરેપૂરો તરજુમો જોજ છે. અને એ તો સૌ મુસલમાનો જાણે છે કે તેઓના પેગંબર (સલ) ની લાખા ફારસી નહતી. અને તેથીકરીને તે પેગંબર સાહેબનો ફરમાન થઇ શકતોજ નથી. તજુમાનો જવાબ તો ઉપર હું લખી ચુક્યો બીજા વખતે લખવાની જરૂર નથી.

ત્રીજા ફરમાનને ઠેકાણે બોધકજીએ કુઆંનની આપનાં પેગંબર સાહેબ (સલ)નું વચન

કેલવ્યું છે. જાણવું જોઈએ કે કુઆનિ શરીરની દરેક આયતને તમામ મુસલમાનો એકમતે ખોદા પાકના ફરમાનો માને છે. જે કોઈ મુસલમાન તેની એક પણ આયતને પેગંબર સાહેબ (સલ) નો ફરમાન એટલે વચન માનશે તો તેજ વખતે કાફર થઈ જશે. વારતે દરેક વાંચક સાહેબે એ વાત ખૂબ ધ્યાન પુર્વક વાંચી સાવચેતી રાખવી. પેગંબર સાહેબને અમે અલ્લાહના ખંદા અને માણસ માનીએ છીએ તેથી તેવણના વચનો કોઈ પણ રીતે ખોદાઈ વચનો થઈ શકશે નહીં. કારણકે અમે તેવણને ખોદાનો અવતાર કે રૂપ ગણતા નથી કે જેથી તેવણના અને ખોદાપાકના વચનો કે ફરમાનો એકજ ગણાય.

ચાલો હવે ખોધકજીની રજુ કીધેલી આયતને તપાસીએ (૮મા પારાની) સૂરએ અનઆમની (૧૭મા રૂકૂઅની) ૧૪૨મી એ આયત છે. મજકુર આયત, અફસોસ છે કે ખોધકજીએ અથવા તેઓના મદદગારે પૂરી લખી નથી તેનું શું કારણ હશે તેતો તેઓજ જાણે. ગવર્નમેંટ ઓરિએંટલ ટ્રાન્સલેટર જનાબ શેખ મોહમ્મદ ઇસફહાની સાહેબના ધી મુસ્તફાઈ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં ૧૩૧૮ હિ. માં છપાયેલા કુઆનિ મજહના ગુજરાતી તરજુમા પરથી, પહેલાં હું એ આખી આયતનો માત્ર તરજુમા લખ્યું છું તે ધ્યાનમાં રાખશે. “અને ચોપગાં જાનવરોમાં કેટલાંક હમુલા છે અને કેટલાંક ફરશ છે ખુદાએ જે તમને રૂઝી [રિજી અથવા ખોરાક] આપી છે તે તમે ખાઓ અને શેતાનને પગલે ચાલો નહીં. ખરેખર તે તમારે માટે ઉઘાડો દુશ્મન છે.” (જુઓ પહેલા ભાગનો ૨૮૬મો સફહો (૫૪૮).

મજકુર સફહામાંજ ભાષાંતર કરતાં મજકુર આયતમાં આવેલા શબ્દો હમુલા અને ફરશ ના શા અર્થ કરે છે તે જુઓ હમુલા એટલે ભાર ઉંચકી જનારાં જાનવરો જેવાં કે ઉંટ, ઘોડા x વગેરે અને ફરશ એટલે મારી નાંખવા

(જુમહ કરવા) માટે જમીનપર નાંખવામાં આવે છે તેવાં જાનવરો જેવાં કે બકરાં, ઘેટાં, વગેરે. કેટલાક (આલેમો) એમ કહે છે કે પહેલાં (એટલે હમુલા) નો અર્થ મોટા જાનવરો થાય છે અને બીજા (ફરશ) નો અર્થ ન્હાનાં જાનવરો થાય છે.” હવે ઉપલા તરજુમામાં જે આ અર્થો ૧૪૧મી આયતની શરૂઆતને શામેલ કરી દાખલ કરશું તો નીચે પ્રમાણે થશે. “અને (ખુદા તેજ છે કે જેણે ચોપગાં જાનવરોમાં કેટલાંક હમુલા એટલે ભાર ઉંચકી જનારાં મોટાં જાનવરો જેવાં કે ઉંટ, ઘોડા, ગાય, બળદ વિગેરે અને કેટલાંક ફરશ એટલે ન્હાનાં જાનવરો જેવાં કે બકરાં, ઘેટાં, વગેરે પેદા કર્યાં છે, એ જાનવરોને તમારા ખોરાક રૂપે ખોદાએ જે તમને આપ્યાં છે તે તમે ખાઓ અને શેતાનના કહેવા મુજબ નહીં ચાલો. અને ખાવાને માટે જે જાનવરો ખોદાએ હલાલ (દુસ્ત) કીધાં છે તેને નાદુસ્ત નહીં ઠેરવો, કેમકે એ (શેતાન) તમારો ખુદો ખુદો દુશ્મન છે.” જુઓ મજકુર અર્થ માટે કુઆનિ શરીફની પ્રખ્યાત તફસીર (ટીકા) તફસીર હુસૈની પાનું ૧૮૯.

મજકુર આયત હઝરત પેગંબર સાહેબ [સલ] પર ઉતરવાનું કારણ પણ જે અહીં લખવામાં આવે તો વાંચક સાહેબોને વધારે અનુકૂળ લાગશે. ઇસફહાની સાહેબના તરજુમા મજકુરના ૧લી જીલ્દના પાના ૨૮૭માં અને તફસીર મજકુરના પાના ૧૮૯માં એવું કારણ એમ લખ્યું છે કે “ઐફ બિન માલિક, જનાબ પેગંબર સાહેબ (સલ)ની પાસે આવ્યો અને કહેવા લાગ્યો કે “ઓ મોહમ્મદ ! અમારા બાપ દાદાઓ એ જે ચીજ (જાનવરો ખાવાં અમારાપર) હરામ કીધી હતી * તે ચીજ (જાનવરો) ને તે (અમારા પર) ખાવી હલાલ (દુસ્ત) કરી દીધી ?” તે વખતના મુર્તિપુજકો માનતા હતા કે પેગંબર સાહેબે (સલ) માંસ ખાવું દુસ્ત કીધું છે. પણ

* અને તફસીર હુસૈની સફહા ૧૮૯માં ઉંટ અને ગાય તથા બળદ વિગેરે લખ્યાં છે.

* જેવી રીતે કે હાલમાં ખોધકજી હરામ કરવા ઉભા થયા છે.

હાલ તેરસો વરસ પછી બોધકજી દાવો કરવા લાગ્યા કે પેગંબર સાહેબ માંસ ખાવું હરામ ફરમાવે છે, કેવી નવાઈની વાત ?

હઝરત પેગંબર સાહેબે (સલ) તેના જવાબમાં ફરમાવ્યું કે તમારા બાપ દાદા જે વસ્તુને હરામ ઠેરવે તે હરામ થઇ શકતી નથી, (જ્યાં સુધી ઇશ્વરી ધર્મનો કાયદો તેને હરામ નહીં બતાવે). ત્યારે ઐફે કહ્યું (જેવી રીતે કે બોધકજીએ ચોપાન્યામાં ૧લા પાનાની ૨૨મી લીટીમાં કહ્યું છે) કે ખોદાએ (એ જાનવરો ખાવાં) હરામ કીધાં છે. ત્યારે આ આયત ખોદાપાક તરફથી જનાબે જીબીલ [અલ] ની મારફતે હઝરત પેગંબર સાહેબ (સલ) ઉપર ઉતરી.” અને ઐફે બિન માલેકને, જાનવરોનું માંસ ખાવાનો હુકમ ધર્મમાં હોવા છતાં અને ધર્મના આગેવાનના ફરમાનો લોકોને અપાયા છતાં, બંબેરવા માટે, ખાવાયોગ્ય વસ્તુ હરામ ઠેરવવા વાસ્તે શેતાનની સાથે ઉપમા આપવામાં આવી. અલહમ્દો લિલ્લાહ ! પોતે બોધકજીની પ્રગટ કીધેલી આયતથી દરેક તરેહના, ઇસલામી ધર્મમાં ખાવા યોગ્ય જાનવરો, ખાવાં દુરસ્ત સાબેત થયાં, અને તેઓનું માંસ ખાવાનો ખુલ્લો હોકમ પણ મળ્યો.

હવે બોધકજીએ મુસલમાનો આગળ રજુ કીધેલા મજકુર આયતના અર્થો કેટલે દરજ્જે ખરા છે તે જરા તપાસીએ. અર્થ :—“અલ્લા-એ ચોપગાં જાનવરોમાંથી કેટલાંક ભાર ઉપાડવા માટે પેદા કીધાં છે, અને ખાવા માટે જમીનને લગતી વનસ્પતિ તથા અનાજ ઉત્પન્ન કર્યું છે તે તમે ખાઓ” એ તરજુમામાં બોધકજીએ જે અપુર્ણ [અધૂરી] આયત નકલ કીધી છે તે અસ્યતમાં “માટે પેદા કીધાં છે” અને “જમીનને લગતી વનસ્પતિ તથા અનાજ ઉત્પન્ન કર્યું છે” એવા મોટા બે ફકરાના ફક્લે બાર શબ્દોને માટે આયતના કયા બાર શબ્દો અર્થ લાપાના છે તે જે દેખાડી દીધો તો જીવદયા પ્રબોધક ‘મ’-

ડળમાં હું ૩૧૦ ૨૫) અંકે પચ્ચીસ આપવા ખુલ્લી રીતે કયુલ કરું છું.

ચોથા ફરમાનને ઠેકાણે પાછી કુઆનની આયત રજુ કીધી છે. બોધકજીએ તેમજ તેવજીના કોઈ ગુપ્ત મદદગારે આ લખાણ કોઈ ચોપડીમાંથી નકલ કરેલું છે, એમ સાફ દેખાય છે. * કુઆને શરીફ અથવા તેના કોઈ પણ ભાષાના તરજુમાને જરા ઉધાડીને જોયો નથી તેમજ એ આયત કઇ સૂરતની છે તેની પણ બોધકજીને ખબર નથી.

બોધકજી ૧લા પાનાની ૧૩મી લીટીમાં પુરાવા તરીકે રજુ કીધેલી આયતને “સુરા અનઆમમાં લખ્યું છે કે” લખે છે. કુઆનના કોઈ તર્જુમામાં જોઇ લેતે અથવા કોઈ મુસલમાનથી પુછી લેતે કે એ આયત કયા સુરાની છે. એ, સુરા માએદાની બીજી આયત છે. સુરા માએદા કુઆને શરીફના છઠા પારામાં છે અને સુરા અનઆમ સાતમા પારામાં, જે કુઆન ભજુનાર એક આઠ નવ વર્ષનો મુસલમાન છોકરો પણ જાણે છે.

હવે પુરાવામાં રજુ કીધેલી સુરા માએદાના પહેલા ફક્રાની રજુ આયતનો ખરો તરજુમા તેજ મીઠું ઇસ્ફાહાનીના ગુજરાતી તરજુમાપરથી લખ્યું છું તેને બોધકજીના તરજુમા સાથે જરા સરખાવી જોશો :—“મુરદાર અને લોહી અને કુકરનું માંસ, અને જે કંઈ કાપતી વખતે ખોદા સિવાય બીજાનું નામ પોકારવામાં આવ્યું હોય તે, અને જેને ગુંગળાવીને મારી નાંખ્યું હોય તે, અને જે શાંભ મારથી મરી ગયું હોય તે, અને જે જંગલી પશુઓનું ખાધેલું હોય તે, સઘળું તમારે માટે હરામ થયું છે. પણ તેમાંથી જરા જીવ જોઇ તમે કાપી નાંખો તો હલાલ છે. તેમજ જે મૃતિઓના નામથી કપાયેલું હોય તે, અને તમે તીરની સોરડીથી ભાગ પાડો તે પણ હરામ થયું છે.”

* બોધકજીએ એ લખાણે ઈ. સ. ૧૯૧૨માં ‘છપાણી પ્રાણી પુકાર’ એપણે થયેલી નકલ કીધી હતી જણાય છે.

બોધકજીએ કોણ બનશે શું સમજી પૂરી આયત તો લખી નહીં, પણ પોતાની ટેવ મુજબ અપુર્ણ તરજુમો લખ્યો તે સાંભળો “તમે ન ખાઓ:—લોહી અને હુકકરતું માંસ, મોતથી મરે તેનું માંસ, કોઈ મૂર્તિના નામથી મારવામાં આવે તેનું માંસ, ગળે ફાંસો દબા મારવામાં આવે તેનું માંસ, ધાંચી મારવામાં આવે તેનું માંસ, પડવાથી મરે તેનું માંસ, અને કોઈ ઘીન પ્રાણીના મારવાથી મરે તેનું માંસ, ખાવું નહીં.” (૧) “તમે ન ખાઓ” (૨) અને હુકકરતું માંસ સિવાય જે જે કંઈક ‘તેનું માંસ’ શબ્દો આવેલા છે તે બધા (૩) “ખાવું નહીં” એટલા શબ્દોને માટે આયતમાં મેક પણ શબ્દ નથી બંને તરજુમો લખી શકાય.

વળી ઉપલા ખરા તરજુમામાં:—“ગુરદાર” એ શબ્દ લોહી અને હુકકરના માંસ કરતાં પહેલાં વાપરેલું છે એ ભૂલ પણ દેખાડી આપે છે કે પ્રગટ કરનારે કોઈ એવી ભૂલો ભરેલી ચોપડીથી પ્રબોધક મંડળ અને હિંદુ ભાઈઓને ખુશ કરવા એ લખાણ નક્કર કાઢ્યું છે કે જેના લખનાર ના મનમાં આવ્યું તેમ લખી માયું છે.

આગલો પાછલો કોઈ પણ લખાણનો ભાગ, માત્ર પોતાની મતલબ જેટલોજ લઈ લેવો એ બોધકને મંત્રિત નથી. કુશળિ શરીર કોઈ એવી કિતાબ નથી જે બોધકને ત્યારે મળી આવતી નહીં હોય.

ત્યારે કોઈ સત્ય શોધક બોધકજીની આયત તપાસતા એકશે તો તેના પર બોધકજી હચ્છે છે તેના કરતાં ઉઘડી અસર પડશે. કેમકે બોધકજીની પ્રગટ કાંધેલી આયતોથીજ તેને સાબિત થઈ જશે કે માંસ ખાવું ખુદશા શબ્દોમાં તેજ આયત કહી રહેલી છે. મજબૂર આયત જે રફ અતી છે તેમાં સરત સર અતીજ આદાપાક ફરમાવે છે કે “હો મોમેનો! *૧ તમારાં વચન પુરાં પાળો. *૨ તમને જે વાંચી લેવાનામાં આવ્યું છે ÷૩

* ૧ દમાન લાવેલા, મુસલમાનો.

* ૨ જે વચને લોકો એક બીજાને કોઈ કામને માટે આપે છે તે

÷ ૩ જે સંઘળાવું બધાન તફસીલ સાથે બોધકજીની રજુ કાંધેલી આયતના તરજુમામાં આવી ગયું.

તે સિવાય તમારે માટે ચોપગાં અબોલ બનવરો હકાલ થયાં છે,” ઇસ્રેહાની સાહેબનો ગુજરાતી તરજુમે ભાગ ૧લો પાનું ૨૧૩). હવે આક જણાઈ ગયું કે જે બનાવરનું માંસ ખાવા ચોગ્ય ન હોય તેની તફસીલ બોધકજીએ પ્રગટ કાંધેલી આયતમાં છે, નહીં કે સઘળી તરજુના બનવરો ખાવાં છોડી દેવાં બેઠાં. કેમકે તેની ઉપરની આયતમાં તે બનવરોને છોડીખાઈ બધાં બનવરો ખાવાં દુસ્ત ફરમાવવામાં આવ્યાં છે. અલગત જેની ધર્મ મનાઈ કરતો હોય તે નહીં ખાવાં બેઠાં.

પાંચમો ફરમાન:—એમાં પણ તેવીજ ભૂલ સુરા માયદાને જ્યાં સિપારાની મુસ્લ લાંબે છે પણ તે ૧૬૬ સિપારામાં છે વળી તેની મંજલ ૩૭ લખી છે અને છે તે ૨૭. વળી આયત ૩૭ લખી છે અને છે તે ૧લી. જેથી મારા ઉપલા દાવાને પૂરેપૂરો ટેકો મળ્યો. અલહમ્દો લિલ્લાહ. વાંચક બંધુઓ! પહેલાં આયતના તરજુમા સાથે બોધકજીના તરજુમાને સરખામણી કરી બેસો ઉપલા પેરેગ્રાફના તરજુમા સાથેજ આ નીચેના તરજુમાને મેળવીને વાંચશો કેમકે તે એકજ આયત છે “પણ એમ નહીં કે તમે શિકારને હત્રાજ માનો બ્યારે તમે મોહરમ હો, ખરેખર ખુદા જે ચાહે છે તે હોકમ કરે છે.” (પાનું ૨૧૩).

જેમ અપવાસના દહાડાઓમાં રંધાયેલી વસ્તુઓ ખાવાનો હુકમ હિંદુ ધર્મમાં નથી તેમજ હજ પદનાર બ્યારે એહરામનો પોશાક પહેરે છે ત્યારથી તે ઉતારે નહીં ત્યાં સુધી તેનાથી શિકાર થઈ શકતો નથી તે વખતે તેને માત્ર શિકાર કરવો આ આયતના હુકમ મુજબ હરામ છે *૪ પછી હિંદુસ્તાનમાં હોય કે મક્કામાં હોય.

* ૪ તેમજ કોઈનો પકડેલો શિકાર પોતાની હાથે જીખાઈ કરવું, શિકારીની મદદ કરવી વિગેરે પણ હરામ છે. માટે કુબીનીના અથવા ખાવા મટિનાં ઢોર, બકરાં વિગેરે ખાસ મક્કા શરીફમાં પણ જીખાઈ કરવાં, તેને એકે મતે બયઝ છે. જુઓ હાંસી નંબર ૧૨-૧૩.

પણ જ્યારે તે એહરામના પોશાકને ઉતારી કાઢે ત્યારે તેને શિકાર કરવાનો હુકમ પોતે એજ સુરતની રજી આપતમાં છે કે “અને જ્યારે તમે એહરામનું કપડું ઉતારો ત્યારે શિકાર કરો” (ઇસફહાની સાહેબનો તરજુમો ભાગ ૧લો પાનું ૨૧૪). ત્યારે બોધકજીના આ લખાણથી પોતે મક્કાની હદની બાહરે શિકાર કરવો દુસ્સત છે, માત્ર એક ધર્મ ક્રિયા પૂરી કરે ત્યાં સુધી શિકાર કરે નહીં એમ સાબીત થયું. એનાથી એમ ક્યાં સાબેત થયું કે આખી ઉમ્મર તે જનવરોને કાપે નહીં, શિકાર કરે નહીં, અને માંસ ખાય નહીં, અથવા ખાસ મક્કાશરીફમાં ગાય બકરાં કુર્બાની અથવા ખાવા માટે કાપે નહીં.

બોધકજીનો તરજુમો નીચે મુજબ છે:— મક્કામાં તેની હદ સુધીમાં કોઇએ જનવર મારવું નહીં અને કોઇ બૂલથી મારે તો તેને બદલે પોતાનું પાણેલું જનવર મુકી દેવું. અથવા બે ગ્રહયા માણસો જે કીંમત દરાવે તેટલી કીંમતનું ખાણું ગરીબોને ખવરાવવું” જે શબ્દોનો જરા પણ પ-તો એ આયતમાં નથી.

એનો ખરો તરજુમો નીચે લખ્યા પ્રમાણે વાંચી બોધકજીના ફેરફારની ગણતરી કરશો.

“મોમેનો ! તમે શિકાર કરો નહીં, જ્યારે તમે મોહરેમ હોવ. પણ તમારામાંના કોઇ જ્યારે તેને બહુ જોઇને મારી નાંખે છે, તેનો બદલો એ છે કે તેણે ચોપગાં જનવરોમાંથી તેનાજ જેવું એક જનવર મારી નાંખવું” (એટલે પોતે જે જનાવરને (શિકાર કરી) મારી નાંખ્યું હોય તેના જેવડા અથવા તેની કિંમતના એક પાણેલા જનવરને કુર્બાની કરવા માટે કઅબામાં કાપવા સાર તેણે લાવવું જોઇએ અને આ (તેના જેવડા અને તેની કિંમતના હોવાની) ખાખતમાં બે પ્રમાણિક માણસોએ ન્યાયસર પોતાનો મત આપવો જોઇએ).

“ કે જેને વિષે તમારામાંના બે ન્યાયી માણસો હોકમ કરે (અને) તે કુર્બાની કાપી નાંખવા માટે કઅબામાં પોહચાડવી જોઇએ, અથ-

વા તેના નિવારણ માટે ગરીબોને ખવરાવવું જોઇએ, અથવા તેના પ્રમાણમાં રોઝા રાખવા જોઇએ એટલા માટે કે તે પોતાના કૃત્યની શિક્ષાનો સ્વાદ ચાખે.”

આ આયતથી શિકાર સિવાય બધા જનવરોને કાપવાની, તે પણ મક્કા શરીફમાંજ, રજા સાબેત થઈ. સુબહાન-હલાહ! કુર્બાને શરીફની શી મહિમા છે ! કે બોધકજી જે આયતથી મના કરવા ઉભા થાય છે તેજ આયતના ખરા અર્થોથી તેવણનો રદ સાબેત થાય છે. (સુરા માયદા આયત નંબર ૯૫, ઇસફહાની સાહેબનો તરજુમો, પાનું ૨૪૩-૪૪, નોટ સાથે, ભાગ ૧લો).

છઠ્ઠો ફેરમાન:—બોધકજીએ કુર્બાનમાં છે એમ તો લખી દીધું પણ ક્યાં છે એના પ-તાની આજ સુધી, કુર્બાને શરીફ અમો મુસલમાનોના ધર્મની કિતાબ હોવા છતાં અમને જ્યારે ખબર પડી નહીં, પડતી નથી, અને પડશે નહીં, તો બોધકજીને તો ક્યાંથી પડશે. * તેમાંજ તેવણે લખ્યો નહીં અને તે ફરમાન બોધકજીના લખાણ પ્રમાણે એ છે “મકકે શરીફની યાત્રાએ જઓ, ત્યારથી જ્યાં સુધી પાછા ફરો * ત્યાં સુધી રોજા રાખો, જનવરોને મારો નહીં અને જે ધર્મના ખાસ દિવસ ગણાય છે એ દિવસોમાં માંસ મત ખાઓ.” કદાચ એ હોકમ બોધકજીના બનાવેલા કુર્બાનમાં હશે.

પણ મુસલમાનોના કુર્બાનમાં તો છે કે “બોદાએ કઅબા કે જે પવિત્ર ઘર (મક્કા શરીફમાં) છે તેને અને હરામ (માનવતા ઝિલહજ) મહિનાને અને (હાર પેહરાબ્યા વગરની) કુર્બાની (ના જનવરોને) અને હાર પેહરાવેલી કુર્બાની (ના જનવરોને) માણસો માટે ધર્મ ક્રિયા બજાવવાનાં કારણો બનાવ્યાં છે.” [સુરા માયદા, આયત ૯૭, પાનું ૨૪૪, ભા. ૧).

* એટલે લગભગ છ મહિના સુધી. બોધકજીની ઈચ્છા આ બોધ કરવાથી સઘળા હાજીઓને સર્વે મોકલવાની જણાય છે. એક પણ પાછો પોતાને ઘર આવતો જણાશે નહીં.

આ આયતથી ખુલ્લી રીતે જાહેર થઇ ગયું કે મક્કા શરીફમાં જ હજનાં ખાસ ધર્મના દિવસો દરમ્યાન, જેમાં બકરીદનો તેજવાર પણ હજને બીજોજ દહાડો આવે છે, તે દિવસે પણ પશુઓને શણગારી પશુ વધ કરવોજ જોઈએ નહીં તો ધર્મ ક્રિયાઓ અધુરી [અપુર્ણ] રહી જશે. હવે બોધકજીના “એ દિવસોમાં માસ મત ખાઓ” ફકરાના ખંડન માટે નવેના ફરમાનમાં રજુ કીધેલી સુરતુલ હજની રટમી આયત વાંચશો. અલહમ્મે લિલ્લાહ! કુર્બાની (અથવા પશુ વધ) એ ઇસલામી ધર્મની ખાસ વણીજ જરૂરી ક્રિયા છે એ વાત સંપૂર્ણ રીતે સામેત થઇ ગઇ.

૭મો ફરમાન. બોધકજી અને તેવજીના જેવા મત ધરાવનારાઓ તો ધણા ખુશ થઈ ગયા હશે કે જ્યારે અમે લખી દીધું કે સુરા હજની ૩૬મી આયતમાં અલ્લાહ તઆલાએ ખુદ ફરમાવ્યું છે કે:—“માંસ અગર લોહી મને પહોંચશે નહીં પણ એક પરહેજગારી પોહોંચશે.” ત્યારે તમામ મુસલમાનોને મુંઝે મોટે બકરી ગાય વિગેરે મારવી બકરીદને દિવસે છોડી દેવી પડશે. પણ જ્યારે તમારી લખેલી અધુરી આયતને છોડી આખી ૩૬મી આયત તેના તરજુમા અને ટિકા સાથે અને તે આયત ઉતરવાના કારણ સાથે જોઈએ છીએ તો બકરીદને દહાડે બકરી વિગેરે મારવાનો મુસલમાનોને વધારે શોખ પેદા થાય છે.

પૂરી આયતનો તરજુમા:—“તેઓનું માંસ (કે જે ગરીબોને દેવામાં આવે છે) અને તેમજ તેઓનું લોહી (કે જે મારતી વખતે રેડાય છે) ખુદને કદી પોહોંચતુંજ નથી પણ (સારી સારી કુર્બાની અથવા પશુ વધ કરવાથી તેના હુકમોની તાબેદારી કરવાને લીધે) તમારી પરહેજગારી તેને તેના કબુલ થવાને ટેકાણે પોહોંચે છે. આ પ્રમાણે (કે જેવી રીતે ઉંટની કુર્બાની શીખવવામાં આવી (૩૫મી આયતમાં) તેઓ (ચોપમાં જનવરો) ને તેણે તમારે તાબે કર્યા છે એટલા માટે કે તમે પોતાની કુર્બાનીઓ (પશુ

વધ) કરીને તે કુર્બાનીઓથી તેની હજુરમાં મોટા દરજ્જાઓ હાંસેલ કરી શકો એવો) જે તમને તેણે રસ્તો બતાવ્યો છે તેને માટે (કુર્બાની (પશુ વધ કરતી વખતે) તેની મહત્તા યાદ કરો, અને [લખિત કબુલ થવાના અથવા સ્વર્ગ જનંત]ના, સુકૃત્ય કરનારાઓને સારા ખબર આપ.” (ઈસફેહાની સાહેબનો તરજુમા ભા. ૨જો, પાનું, ૧૪૬, તફસીરે હુસેની જુલ્દ ૨જી પાનું, ૭૦.

એ આયત ઉતરવાનું કારણ મજકુર તફસીર [ટીકા] અને મજકુર તરજુમાના આપેલાજ પાનાઓમાં એમ લખેલું છે કે મક્કા શરીફના તે લોકો કે જે મુસલમાન નહીં થયા હતા પોતાના વધ કીધેલા પશુઓ (કુર્બાનીઓ)ના લોહીને લઇ જઇ કાખાની બીંતોને લગાડતા અને તેમ કરવાને બોદાપાક પાસે મોટી પદવી મળવાનું કારણ જાણતા. તેઓને જોઇ મુસલમાનોએ પણ તેમજ કરવાને મજબૂર. તેઓને આ આયત ઉતારી બોદાપાક ચેતવણી આપી કે જાહેલો સમજે છે કે ગોશ કે લોહી કાખાને લગાડવાથી મને પોહોંચતા હશે એમ નથી મારી જનાખમાં તો મારે માટે (પશુ વધ (કુર્બાની) કરવો એજ કામ પ્રસન્ન છે. અને જે માણસ એ કુર્બાનીઓ કરશે તેઓને આ મોહમ્મદ (સલ) તમે ખુશ ખબર આપો, કે તેઓની કુર્બાનીઓનું સાફ કામ હું કબુલ રાખી તેના બદલામાં તે કુર્બાની કરનારાઓને જનંત [સ્વર્ગ] આપીશ. હવે બતલાવો કે એ આયતમાં પશુ વધ કરવાનો હુકમ છે કે મનાઇ છે? અને એ આયતના સંપૂર્ણ અર્થ વાંચી અને જાણી મુસલમાનોને કુર્બાની કરવાનો શોખ વધશે કે ધરશે?

બોધકજીએ પોતાની દેવ પ્રમાણે અધુરી સધુરી આયત તો લઇ લીધી કે જેમાં કંઈક સતલખ સામેત થતી તેવજીને જણાઇ, પણ એજ સુરતુલ હજની બીજી આયતોપર પણ નજર નાખવી હતી કે જેમાં હાજીઓને ખુલ્લી રીતે જનવરો કાપવાનો, પોતે ખાવાનો અને બીજાઓને ખવડાવવાનો હુકમ થઇ રહેલો છે. “ અને હું

માણુસોને હજ માટે પોકારી બોલાવ કે જેથી તેઓ પગ ચાલીને અને દરેક પાતલા ઉંટ ઉપર (સવાર થઈને) ત્હારી પાસે આવે. તે ઉંટો દરેક દુર રસ્તેથી દોડી આવશે (આયત નં. ૨૭) એટલા માટે કે તેઓ (હજ કરનારાઓ) પોતાના કાયદા માટે (હજજમાં) હાજર થાય; અને તેઓ ખોદાતું નામ, અમુક (હજજના) દિવસોમાં, જે અબોલ ચોપગાં જનવરો ખોદાએ તેઓને રોઝી (ખોરાક) માટે આપ્યાં છે તેઓના ઉપર તેઓને કાપતી વખતે યાદ કરે, પછી તમે તેમાંથી ખાઓ અને દુઃખી થયલા અને મોહતાજ માણુસોને ખવરાવો (આયત ૨૮મી સૂરતુલ હજજ ઇસફેહાની સાહેબનો તરજુમે, પાતું ૧૪૪, ભાગ ૨જો).

૮મો ફરમાન. ઉદ્દુમાં કહેવત છે કે “પૂછી ઝમીનકી તો કહી આસમાન કી” બોધક-જી કોણ જાણે ઇતિહાસ લખવા કે શીખવવા બેઠેલા છે કે શું! આઠ પુરાવા થવા આવ્યા હજી સુધી પેગંબર સાહેબનો એક પણ ફરમાન રજુ કરી શકતા નથી.

હવે ઇતિહાસપર આવ્યા અને તે પણ એવી ખાખત કે જેમાં નહીં પશુ વધની મનાઇ નહીં માંસ, ખાવા કે નહીં ખાવાનો કોઇ હુકમ, હરકત નહીં અમે એજ ઇતિહાસિક ખિનાથી સાબેત કરીએ છીએ કે જેમ જનાય ઇબ્રાહીમ પેગંબર (અલ)ને તેવણના મહાન રૂપા મૂજબ તેવણના ખરા હમાનની કસોટી કરવા માટે ખોદા પાકે તેવણના ફરજદ હઝરત ઇસમાઇલ (ઝખીહુલ્લાહ અલ.) ને મારવાનો હુકમ કર્યો હતો અને તેવણ મનુષ્ય હિંસા કરવા અને તેપણ ખાસ તેવણના એકના એક વ્હાલા પુત્રને કાપી નાંખવા તત્પર થઇ ગયા. તેમજ અમે મુસલમાનોને પણ યકરીફના તેહવારેમાં, હિંદુસ્તાનમાં તેમજ મક્કા શરીફમાં ધર્મના ખાસ દિવસોમાં કુર્બાની (પશુ હિંસા) કરવાની અને બીજા સામાન્ય દિવસોમાં જે જનાવરોને કાપી ખાવાની ખોદાપાકે આજ્ઞા ફરમાવેલી છે, અને તેથી કરીને અમારા હમાનની અજમાશ કીધી છે તેને સાબેત કરી

દેખાડવાને અમે પણ હંમેશ તત્પર રહીએ છીએ. કે અમે પાકા મુસલમાન છીએ અને અમે કુર્બાની કરવાની અને માંસ ભક્ષણ કરવાની તારી આજ્ઞા (હુકમ) પાળીએ છીએ. તેની ખુલ્લી કસોટી એજ કે કોઇ ગમે તેવા દાખલાઓ ગોઠવી કુર્બાની કરવાથી અને માંસાહારથી અમને રોકાણ કરે તેની જરાપણ સાંભળતા નથી. અને તારીજ આજ્ઞાને સાંભળી માથે ચઢાવીએ છીએ.

બોધકજીએ આ આઠમા ફરમાનમાં શું ઉમદા દાખલો અમારે માટે લખ્યો છે કે ખરૂં જોતાં પુત્રને મારવાનો હુકમ નહીં હતો પણ એ તો માત્ર તેવણના હમાનની પરિક્ષા હતી. તેમાંજ તો ફેરફારોએ પુત્રને ઉઠાવી લીધે. અને ખરૂં જોતાં ખોદાપાકને પશુઓનોજ વધ વધારે ગમે છે. તેમાંજ તે પુત્રને ઠેકાણે થેડું મુકી દેવામાં આવ્યું અને તે કપાર્ધ ગયું, કે જેની કુર્બાની [વધ] અમે પણ કરીએ છીએ. અલહુમ્દો લિલ્લાહ બોધકજી જેટલા પુરાવા રજુ કરશે તે અમારાજ લાભમાં નીકળવાના.

પુત્રને વધ કરવાનો ખાસ હુકમ નહીં હતો પણ એ પરિક્ષાજ હતી એ કંઇ અમારી કલ્પિત વાત નથી પણ જુઓ કુર્બાને શરીફતું બયાન એ દાવાને સિદ્ધ કરે છે તેમજ પશુ વધ એજ ખરી ચીજ ખોદાપાકને પસંદ છે એપણ અમે ગોઠવી કાઢ્યું નથી પણ હઝરત ઇબ્રાહીમ પેગંબર (અલ) ના કિસ્સામાં ખુલ્લા શબ્દોમાં એ વાત સાબેત થયેલી છે કે “અને જ્યારે તે (ઇબ્રાહીમ અલ) તે (ઇસમાઇલ અલ) ની સાથે સદ્દની નજ્યાએ પહોંચ્યા ત્યારે તેણે (હઝરત ઇબ્રાહીમ અલ.) તે (હઝરત ઇસમાઇલ અલ.) ને કહ્યું કે મહારા દીકરા, ખરેખર મેં રસનામાં જોયું છે કે હું તને ઝખીહુ (ફર્યાની, રતલ) ફરૂં છું માટે તું જો, કે તું શું જુએ છે. તેણે કહ્યું કે હે મહારા પિતા તું તે કંઈ કે જે તને હુકમ

*૧ સહી મક્કા શરીફમાં સફા અને મરવા બે પહાડો વચ્ચેની એક જગ્યાતું નામ છે. (પાતું ૮૬૪ની નોટ.)

કરવામાં આવ્યો છે. તું મને, જે જોદા ચાહે તો, ધીરજ રાખનારાઓમાંનો જોઈશ. પછી જ્યારે તેઓ બન્ને [પ્રુદાના હોકમને] આધીન થયા અને ઇશ્વારીએ તેને કપાળભર નીચે નાંખ્યો અને અમે તેને નેદા કર્યો [પોકાર્યો] કે હે એશ્વાલીમ ! ખરેખર તે તારું સ્વસ્તુ સાચું પાડ્યું ખરેખર અમે આ પ્રમાણે સુકૃત્ય કરનારાઓને બદલો આપીએ છીએ. ખરેખર આ તેને માટે એક જાહેર અજમાયશ હતી. અને અમે *૨ તેને બદલે એક (ધેરાની) મહોટી કુરખાની ફદા આપી (સુરા વસસાફકાત, આયત ૧૦૨થી ૧૦૭ સુધી, ઇસફેહાની સાહેબનો ગુજરાતી તરજુમો પાનું ૮૬૪, ભાગ ૨જો). *૩

બોધકજીનો હું મોટો પાડ માતું છું કે તેવળુ એવી દલીલ (પુરાવો) લાવે છે કે તે પુરાવાના જે કેટલાક ભાગ કરી નાંખીએ તો પણ તે પેટા વિભાગોથી પણ કુરખાની કરવી તેમજ કુરખાની સિવાયના બીજા દહાડાઓમાં પણ જનનવરોને કાપી ખાવાં મુસલમાનોને માટે સાબેત થાય છે. અને જે તેઓ કુરખાનીને મુકી દે અને માંસ ખાવું જાણી જોઈને ધર્મ વિર-

*૨ ઉપલા અમારા દાવા માટે આયતમાં મોટે અક્ષરે લખાયેલા ફકરાઓ પુરાવા છે.

*૩ તફસીરે “વસીમ” માં છે કે જનાબ ઇશ્વાલીમ (અલ.) રવનામાં જોયું કે તેવળુ પોતાના દોકરાને કાપી રહેલા છે પણ લોલીનું એક દીપું પણ વહેતું જોયું નહીં. તેજ પ્રમાણે નવરત અવરથામાં બન્યું કિમકે નખીયા [અલ.] તું સ્વસ્તુ પણ વહી લેાય છે. (અથી પણ વધારે સાબેત થાય છે કે કુરખાની કરવાનો હુકમ ન હતો માત્ર બને મહાત્મા હશ્મીરે આજ્ઞાને કેટલા આધીન છે તે અજમાયશ લોકોને દેખાડવાને માટે હતી. કેમકે જોદાપાક તો દીલોની અને દરેક છુપી વાતોનો જાણનાર છે. તેને અજમાવવાની હાઈ જરૂર નથી.) જોદાપાકને માટે અજમાયશનો મળદ જે કોઈ ટેકાંબં વપરાયો હોય તે ટેકાંબં એજ અર્થ લેવા યાદ રાખવું; નહીં તો તેને માટે અજાણતા માનવી પરશે જે કુદર છે.

ધ્મ ગણી તજ દીએ તો એક મિનિટને માટે પણ તેઓના ઉપર તેઓ મુસલમાન છે એ શબ્દ લાગુ પાડી શકતો નથી. એ બધી વાતો બોધકજીની પુરાવામાં રજુ કરીએલી મુરાહજ અને જનાબ ઇશ્વાલીમ (અલ.) તો કિરસો લાવવાથીજ મને પ્રગટ કરવાની સારી તક મળી અલહમ્દો લિલ્લાહ.

“હે મોમેનો! રકુઅ કરો અને સેજદા કરો અને તમારા પરવરદેગારની બંદગી કરો, અને સારાં કૃત્યો કરો કે કદાચ તમને [જહનમની] આગમાંથી મુક્તિ મળે. અને જોદાની તાબેદારી કરવામાં પોતાના મનને મારો (ખોટી) ધર્મ વિરૂધ્ધ ઇશ્વારોનો નાશ કરો) તેની તાબેદારીને માટે જેવી રીતે મન મારવો ઘટે છે તેવી રીતે. તેણે તમને પસંદ કર્યા છે. અને તેણે તમારે માટે ધર્મમાં કંઈ અગવડતા મુકી નથી, કે જે તમારા પિતા ઇશ્વાલીમનો ધર્મ છે, તેણે [હઝરત ઇશ્વાલીમ (અલ.) તમને (ઓ મુસલમાનો!) મુસલમાન નામ આપ્યું.” (સુરા હજ આયત ૧૭૭-૭૮ તફસીરે હુસેની પાનું ૭૭ ભા. ૨જો.) આ આયતથી સાબેત થાય છે કે અમને “મુસલમાન” એ એલકાબ હઝરત ઇશ્વાલીમ પેગંબરે (અલ.) આપ્યો. અરબ લેખો તેવજનાજ વંશમાં છે. અને સૌથી મોટી વાત તો એ કે તેવજના અંતે અમારો ધર્મ એકજ છે. “(ઓ મોહમ્મદ ! (સલ.) કહે કે જોદા સાચું જોદો છે માટે (હઝરત) ઇશ્વાલીમ (અલ.) ના ધર્મ દલીફ (સત્ય-ધર્મ) પ્રમાણે ચલો અને તે (જનાબ ઇશ્વાલીમ [અલ.] મૂર્તિપૂજકોમાંનો નહોતો.” *૧ આ આયત અમને તેવજને દરેક પગલે ચાલવાને માટે મોટે સાદે પોકારી રહી છે. “અને ઇશ્વાલીમના ધર્મથી તેનેજ અણુગમે છે કે જે પોતાની જાતને દલકી (બેવકુફ) બનાવે છે.” અને એશક અમે (જોદાએ) તેને (હઝરત ઇશ્વાલીમ અલ.) ને આ

* ૧ (રાસા ચાલે અમરાત, આયત ૬૫, ઇસફેહાની સાહેબનો તરજુમો, ભાગ ૧જો.

દુન્યામાં પસંદ કર્યો છે અને ખરેખર તે કેયામતને દિવસે પવિત્ર માણસોમાંનો એક છે.” (સુરા બકરહ આયત ૧૩૦ તબવીયુલ કુર્આનો તરજુમો પાનું ૩૯૮ અધ્યાય ૭૩). આ આયતથી તેવલુના ધર્મને ધિક્કાર ની નજરે જોનાર મુખ ગણાશે. કેમકે તેવલુ આ લોક અને પરલોકમાં ખેદાપાકના પસંદ કરાયલા લોકોમાંથી છે તેથી તેવલુને પગલે જે ચાલશે તેને પણ ખોદાપાક પસંદ રાખશે (મનશાઅલ્લાહ).

ત્યારે ઉપલા કિસ્સાથી તો સામેત થઈ ગયું કે કુર્આનીઓ (પશુ વધ અથવા ધર્મની આજ્ઞાને પાળવા પશુ હિંસા) તો અમે હજરત ઇબ્રાહીમ પેગંબર [અલ]ને પગલે ચાલવા માટે કરીએ છીએ * ૨ હવે માંસ ખાવામાં પણ અમે તેવલુની તાબેદારી કરીએ છીએ તેનો પુરાવો પણ સાંજળો:— ‘અને ખરેખર અમારા (ખોદાના) મોકલેલા (ફેરેશ્તાઓ) એબ્રાહીમ પાસે ખુશ ખબર આપવા માટે આવ્યા. તેઓએ કહ્યું સલામ એબ્રાહીમે [અલ.] કહ્યું સલામ. પછી તેને કંઈ (વધારે) વખત લાગ્યો નહિ એટલામાં તે હજરત ઇબ્રાહીમ અલ. એક] લુંજેલો વાઝરો લાવ્યા.” (મસકેહાની સાહેબનો તજુમો, સુરા હુદ (અલ), પાનું ૩૨૩, ભાગ ૧લો. અને એજ ખયાન સુરા-ઝારીયાતમાં પણ છે. પણ તે ખયાનમાં એટલું જણાવા લાયક છે કે તેજો ફેરેશ્તાઓ છે કરીને જનાબે ઇબ્રાહીમે (અલ) તે તાજુતે નહીં એાળખી પરાણા ગણ્યા, અને પરાણા રખેને જૂખ્યા હશે તેથી પોતાને ત્યાં ખાવા વાસ્તે જુજાયે ૩૫૨ પુષ્ટ વાઝરો તરત તેવલુની આગળ લાવીને મુક્યો, જે કે આયતના ખુલાશામાં કહી રેહલા છે. તે કામ તેહવારનો પણ દિાસ નહતો કે વખતે કામ ક્રિયા માટે તેના વધ કરવામાં આવેલો હોય. ત્યારે આ બધા લખાણ પરથી સામેત થઈ ગયું કે અમારે દરેક રીતે ધર્મ ક્રિયાઓમાં અથવા દુન્યાના કામોમાં હજરત

ઇબ્રાહીમની તાબેદારી કરવી જોઈએ, જે કામના ખોટા દાખલાઓથી દોરાઈ, પરમેશ્વરને માટે કુરબાની કરવી, અથવા પશુ હિંસા ખાવા માટે કરવી, મુસલમાનોને હરામ છે એમ માની લઈએ તો, અમે સઘળા મુસલમાનો મુખાંધને પ્રાપ્ત થઈ બેદીન થઈ “મુસલમાન” એ એલકાબથી વેગળા થઈ જશું.

ત્રીજી રીતે બોધકજીના લખાણ પરથી જ સામેત થાય છે કે ખોદાપાક ઇમાનવાળાની પરિક્ષા કરવી હોય તો તેને જે ચીજ વહાલામાં વહાલી હોય તેનો ભોગ આપવાને માટે હોકમ કરે છે. અને જાહેર છે કે માણસને જીવવાળા પ્રાણીઓ ના જીવ, દયા અર્થે, સા કરતાં વધારે વહાલા હોય છે, ત્યારે અલ્લાહમદો લિલ્લાહ અમે મુસલમાનો, ધર્મને માટે અને ઇમાનની પરિક્ષામાં ખુદાપાકની જનાબમાં પાસ થવા, તેના હોકમના મુકાબલામાં અમારી ખોટી દયાઓને એક કોરે મુકી પ્રાણીઓનો વધ કરીએ છીએ કે જેને દરેક સમજી વર્ગ કદી છોડશે નહીં, અને ઇમાનની પરિક્ષામાં પાસ થવનો સર્ટીફિકેટ જરૂર મેળવશે.

બોધકજીનો “ઇબ્રાહીમ પેગંબર જ્યારે ઇમાનમાં આયા” એ કકરો તેવલુ ઇસલામી શ્રદ્ધાઓ (અકીદાઓ) થી ફેટલા નાવાઈકે છે તે સંપૂર્ણ રીતે સામેત કરે છે. “ખુનબી ખુદાઈ કરતે હંય કુદરત ખુદાઈ હય.” તમામ સાચા પેગંબરો માટે તમામ મુસલમાનોનો આ અકીદા (શ્રદ્ધા) છે કે, તેજો જન્મે ત્યારથી તેઓને પેગંબરીની પદવી આપવામાં આવે ત્યાં સુધી, અને તે પછી તેઓ આ દુન્યાથી વદાય થાય ત્યાં સુધી, કદી, કોઇપણ તરેહની બેદમાની, કકર, શિરક, મુર્તિપૂજા, નાસ્તિકપણું તેઓ કરતા નથી. આવી શ્રદ્ધા રાખનારાઓ સામે હજરત જનાબ ઇબ્રાહીમ ખસીલુલ્લાહ અઝવ હિસ્સલામ માટે “જ્યારે ઇમાનમાં આયા” એવો કકરો વાપરવો ધણેજ લાગણી દુખવનાર છે. તે પછી બીજા પાના પર

“અલ્લાએ ઘેટાને પણ સજીવન કર્યું.” જે ફકરો લખ્યો છે એ મુસલમાનોની તો કોઇપણ ક્રિતાયમાં નથી, પણ ઇસલામી ઉલમા જ્યારે વેદ શાસ્ત્રોના પ્રમાણોથી પશુ વધ અને માંસાહાર સામેત કરે છે ત્યારે હિંદુઓને, કોઇપણ માતખર અંથના પ્રમાણુ રજી કર્યા વગર માત્ર મોઢે બોલતાં ધણાખરા મુસલમાનોએ તથા પોતે મેં સાંભળ્યા છે કે “ આગલા ઋષિમુનિઓ જનવરોને મારતા તો ખરા પણ તેને પાછા સજીવન કરી દેતા હતા, તેમાં તેઓને વધ કરવું દુરસ્ત હતું, પણ અમે તેમ કરી શકતા નથી તેમાં અમને હિંસા [જનવરોની કતલ] કરવી નહીં જોઇએ.” તેમજ એ ફકરો બોધકજીની કલમથી પ્રગટ થઇ ગયો હશે. જે લોક આ ફકરો બોલીને એમ કહે છે કે આલો જવાબનો બોલો અમારા માથાપરથી દૂર થયો. પણ જ્ઞાનવર્ગ જાણે છે કે એનાથી મનને શાંતિ થવાને કેકાણે ધણા સવાલો મનમાં ઉત્પન્ન થવાના.

(૧) જનવરોનો વધ એટલાજ માટે ખુરો ગણાય છે કે તેથી જનવરને ઇજા થાય છે ત્યારે શું અમે કાપીએ તો જનાવરને ઇજા થાય અને ઋષિ મુનિ કાપે તો તેને ઇજા થતી નથી, એમ કોઇ વેદ કે શાસ્ત્રમાં લખ્યું છે? (૨) આગલા યુગે (જમાનાઓ) માં જેટલાં યજ્ઞ (કુર્બાનીઓ), વધ કે શિકાર ઋષિ મુનિઓએ કીધાં છે તે બધાંઓને દરેક દરેક વખત તેઓએ સજીવન કર્યાં છે એમ એક પણ વેદ કે શાસ્ત્રના મંત્ર, શ્લોકથી કોઇ સિદ્ધ કરી શકે છે? (૩) વેદ શાસ્ત્રો સતયુગમાં લખાયા કે તે પછી? (૪) વેદ શાસ્ત્રોમાં જેટલા યજ્ઞ, વધ, શિકાર જે જે મુનિઓ કરેલાં લખેલાં છે તે તે ઋષિ મુનિઓ સતયુગમાં થયેલા કે કળિયુગમાં? (૫) સતયુગના લોકોને તેઓ આવા પવિત્ર સર્વોપરી, પૂજ્ય, અંતર્યામી ઇશ્વરીરૂપ હોવા છતાં યજ્ઞ, વધ, શિકાર કરવો ગુન્હાનું કારણ નહીં થતાં પરમેશ્વરની પ્રસન્નતાનું કારણ થઇ પડે પણ કળિયુગના લોકો જેમાંના ધણા ખરા આટલા બધા પાપી હોવા

છતાં તેઓને પ્રમેશ્વરની પ્રસન્નતા [મકબુલીયત] તો મળવી કોરે રહી, મુનિ ઋષિ કૃત યજ્ઞ, વધ અને શિકાર કરવાથી તેઓનાં પાપ તો ક્યાંથી મટે, પણ ઉલટા બિચારા પાપી બની નર્કવાસી (જહાંનમી) બને, એટલા મોટા ફરકનું કારણ શું?

(૬) જે જનવરોનો યજ્ઞ, વધ, શિકાર કરવો પાપજ હોત તો સત્યુગવાળા તેને આટલી બધી હોંસથી કેમ કરતે અને તેનાથી આનંદ કેમ પામતે? અને તેમ કરવાનો હુકમ દયા માયાના ભંડાર વેદ ભગવાનો અને શાસ્ત્રોમાં બ્રહ્માજી, વ્યાસજી, મનુમહારાજ, આશ્વકાયન ઋષિ, પાર-રકરાચાર્ય, ગોલિલાચાર્ય, આપસ્તંબ ઋષિ, વસિષ્ઠ ઋષિ, યાજ્ઞવલ્કયજી, સાયણાચાર્ય, મહીધરજી, શંકરાચાર્ય, નારાયણજી, હરદત્તજી વિગેરે પુર્વાચાર્યો મહર્ષિગણો સનાતન ધર્મીઓ * ઇશ્વરી અવતારો કેમ આપતે? (૭) જે જનવરોના યજ્ઞ, વધ અને શિકારને મહાપાપ ગણ્યું ત્યારે સત્યુગમાં થઇ ગયેલાં એ કામેને યોગ્ય માનનારા અને કરનારા સધળા મુનિ ઋષિઓ કોણ ગણાશે? તેઓના કરતાં અમારા કળિયુગનો એક વાણિયોજી લાખો દરજ્જે સારો ગણાવવો જોઇએ કે જે આવા હિંસાનાં કામોથી હંમેશ બચેલો રહે છે. પણ કોઇ પણ સમજી માણસ તે મહાન પુરોષોને માટે એવો વિચાર મનમાં લાવવાને પણ પાપ ગણુશે. ત્યારે માનવું પડશે કે તેઓનાં શાસ્ત્રાનુસાર વધ, યજ્ઞ અને શિકાર યોગ્યજ હતાં અને તેમાં કોઇ પણ તરેહની હિંસા નહીં હતી અને નહીં છે.

હવે ફરમાન બોધકજીએ આપત, મંજ-લ વિગેરેના અંક કીધા વગર આપત રજી કરી તેના અર્થ (સાંભળો):—“અને જે પશુ પૃથ્વી ઉપર ચાલે છે અને જે પક્ષી પોતાની પાંખો વડે ઉડે છે; તે જીવું કાંઈ નથી, પણ તમારા જેવાજ લોકો છે, (મતલબ કે તેમનું જીવન તમારા જેવુંજ વહાલું છે).”

એ સુરા અનઅમામ ની ડટમી આપત છે જેના ખરા અર્થ ટિકા સાથે એ છે કે “અ-

ને પૃથ્વી ઉપર એવું એકે પણ હાલનાર ચાલનાર પ્રાણી નથી અને તેમજ એ પાંખો વડે ઉડતું એકે પક્ષિ નથી કેને તમારી પેઠે પેદા થવામાં અને મરવામાં, અથવા ખોદા પાકને લજવામાં તમારી માફક જુદા જુદા સમુદ્ધ (ટાળા) નહોય. અમે કેતાળ (લૌહેમહફૂઝ)માં એકે ચીજ પડતી મુકી નથી, પછી તેઓને પોતાના પરવરદેગાર પાસે એકઠા કરવામાં આવશે.” (ઇસફહાની સાહેબનો તબ્લુ’મે, પાનું ૨૬૧, લા. ૧લો. તફસીરે હોસૈની પાનું ૧૬૯ લા. ૧લો). એમાં આયત અધુરી લેવા ઉપરાંત પણ, ચાલે છે, ઉડે છે અને લોકો એટલા શબ્દો આયતના કાઠ પણ અરબી શબ્દના અર્થ થઇ શકતા નથી. વળી એ આયતની મતલબ પણ ખુલ્લી છે કે એમાં પ્રાણી માત્ર અને પક્ષિઓની, પેદાસ અને ઇશ્વરીભક્તિ, અમારા જેવી હોવી એટલે ભક્તિથી ગાફેલ નહીં હોવું, લૌહે મહફૂઝમાં દરેકે દરેકે ચીજ લખેલી હોવી અને કયામતમાં પાછા ઉઠવાનું, વળું ન છે. બોધકજીએ તેને લઇ જઈ પણ હિંસા સાથે જોદી દીધી. આફરીન છે તેઓની હિંમતને અને ધન્ય છે તેઓની મતલબને. *

૧૦મે ફરમાન. પેગમ્બર સાહેબનો ફરમાન મળી નહીં આવતાં હઝરત અલી (રદી) તું અધુરું વચન, તે પછી કુઆને શરીફની તેવીજ અધુરી આયતો અને તેના પોતે પોતાની મરજીમાં આવે તેવા ગોઠવી કાઢેલા અર્થો પછી એક ઇતિહાસિક બિનાથી બોધકજીએ હજી સુધી પોતાનું કામ ચલાવ્યું પણ હવે દારૂ ગોળો ખભાસ થતાં એક વર્તમાન પત્રમાં પ્રગટ થયલા નામવગરના કાઠ મુસાફરના કાગળનું લખાણ તેવજીને રજુ કરવું પડ્યું. હવે મુસલમાનોને નીચે પ્રમાણે

* પણ નહીં, એક વાતમાં બોધકજીની ફતેહ થઈ ખરી તે એકે આગલા દરેક ફરમાનમાં બોધકજીના દરેક પુરાવાથી અમારી પણ હિંસાજ સાબિત થતી હતી પણ આ આમતથી અમે તે બાબતમાં કંઈ પણ સાબિત કરી શક્યા નહીં. જય ! બોધકજીની જય !!

તેની કસોટી કરવાની છે તેનો જ્યારે બોધકજી જવાબ દેશે ત્યારે અમે પણ તેઓના બોધ તરફ ધ્યાન દેશું. — (૧) મજકુર પત્રની તારીખ લખો (૨) એ પત્ર ફાર્સી ભાષાનો છે વારતે એના પુરે પુરા શબ્દો સાથે ગુજરાતી લીખી પણ ફાર્સી ભાષામાં પ્રગટ કરો. અથવા એની અસલ એક કાપી કાપુલનીજ છપાયલી સુરતના કાજી સાહેબને ત્યાં મુકી સર્વ મુસલમાનોને તે જોવાજવાની ખબર આપો કેમકે બોધકજીએ આયતોમાં અને તેના અર્થોમાં અને તે આયતોની મતલબ ઇસલામી વિદ્વાનોના અર્થોથી વિરુદ્ધ લેવામાં, એટલુંજ નહીં પણ ખુલ્લા અર્થો શબ્દોના અર્થ પણ ખોટા કરવામાં જે કલમની તેજ દેખાડી છે તેથી મુસલમાનોને એવજી ઉપર ભરોસો રહ્યો નથી.

બોધકજીને જે ઇસલામી દેશોમાં જવાથી દેશ પ્રાચલિત કરવું નહીં પડે તો તેવજી ટર્નરમોરિસન કું ની સ્ટીમરોમાં તે દેશોમાં જઈ પોતે જુએ કે એક પણ મુસલમાનોનું શહેર એવું છે કે જ્યાં ગાય કપાતી ન હોય અને તેને કાપનારા પણ મુસલમાનોજ હોય છે. પણ ગાય, બકરાં અને મેઠાં કરતાં મુસલમાની દેશોમાં ઓછી ગણતરીમાં કપાય છે, તેનું મુખ્ય કારણ એજ કે પહેલાં તો તે દેશોમાં એ જનાવરની યુરોપ, આફ્રિકા અને અમેરિકા જેટલી પેદાશ નથી. વળી પોતે કસાઇયો ગરીબ હોય છે અને ત્યાંની ગાયો એવી રૂંટ પુટ હોય છે કે પોણોસો સો રૂપિયા કરતાં ઓછી કિંમતમાં મળતી નથી તેથી ઓછી કપાય છે. અને મેઠાં બકરાં દશ બાર રૂપિયામાં મળી આવે છે. તેથી એક ગરીબ માણસ પણ તેને ખરીદી, કાપી વેચીને પોતાના ગુજરાન જોગું તેમાંથી કુરી કાઢી શકે છે. દર વર્ષે સેંકડો હજીઓ તે દેશોમાં જાય છે અને ત્યાં પોતાની નજરે એ વાત જુએ છે તેથી એવી ખોટી કહાણીને મુસલમાનો માનશે નહીં.

તે પછી કાપુલના અગાર સાહેબને માટે તે લખે છે કે દિલ્હીમાં તેવજી ગયાને ન માર-

વાનો ઉપદેશ આપ્યો હતો એ તદ્દન બનાવટી વાત છે. અસલ વાતનું રૂપ બદલી દિંદુ પત્રોના અધિપતિઓએ એ ઘાટ રચ્યો હતો. તે તેજ વખતના ખાસ દિલ્હીના તેમજ ખીજા ધસલામી પત્રોના અધિપતિઓએ પ્રગટ કરી દીધો હતો તે અત્રે ટાંકું છું:—અમારા હનરી મંજહુય (પંથ)નું જગત પ્રસિદ્ધ ધર્મ શાસ્ત્ર (ફિકેહની કિતાબ) દુરે મુખ્યતાર અને તેની શરેહ (લાખ્ય) ગાયતુલ અવતાર, જલ્દ જયી, કિતાબુઝ ઝખા-એહના પાના ૧૭૬માં છે કે “કાઇપણ હકિમ [રાજા, પાદશાહ, અમીરોની અથવા હકિમ જેવા કાઇ મોટી પદવીના માણસ જેવા કે ધર્મશુર, જમાત કે પંચાએતના પટલ, નગરશેઠ વિગેરેની પધરામણીના માનમાં [કાઇપણ બનવર] વધ (જુએહ) કરવામાં આવ્યું તો તે જુએહ કીધેલું [બનવર] હરામ છે, અગર જો જુએહ કરનારાએ તેને જુએહ કરતી વખતે અલ્લાહનું નામ (બિ-સમિલ્લાહ અલ્લાહો અકબર કરીને) લીધું હોય. કેમકે તે (જનાવર)ના ઉપર તો (ખોદાપાકની તાઝીમ છેડીને) તે સિવાય બીજાનું નામ (માન અર્થ) લેવામાં આવ્યું.”

હવે ઉપર જણાવેલા ધર્મશાસ્ત્રના હુકમથી સાફ જણાયું કે હકિમના માનમાં બનવરો કા-પના હરામ અને કાપનારા ચુનેહગાર અને કાપેલાં બનવરો ખાવાં હરામ છે. ગેટલાજ માટે તેવણની દિલ્હીની પધરામણી વખતે કેટલાક અજાન મુસ-લમાનોએ કેટલીક ગાયો બકરાં કાપવાની તૈયારી કીધેલી જેની મનાઝ અમીર સાહેબે ઉપર જણા-વેલા ધર્મના હુકમને અનુસરીને કીધી હતી, કે નાદાન મુસલમાનો ધર્મ વિરુદ્ધ કરવાના ચુન્હાથી બચે, અને કાપેલાં બનવરો નકામા ફેકી દેવામાં નહીં આવે. નહીં તો ઇસ્લામી ધર્મમાં રાજા અને રંક સઘળા સરખા છે સૈને એકજ ખુદાનો અને એકજ રસુલ (સલ) તો હોકમ માનવાનો છે. ખોદા અને રસુલના, ગાય, ગેદાં, બકરાં અને ઉંટની

કુર્બાનીને માટે ખુદશા હોકમ હોવા છતાં જો તે એવો હોકમ આપતે તો અમીર સાહેબની સાંભળતે અને માનતેજ કાણુ? પણ એક સારો ધર્મશાન ધરાવનાર પાદશાહ એવું તદ્દન ધર્મ વિરુદ્ધ હોકમ કેમ આપત? કદી નહીં. એ છે ખરી હકીકત.

હવે મુસાફરજી એ ખાખતમાં મુસલમાન આલેમો સાથે વાદવિવાદનું લખે છે. એ ઉપરથી મુસલમાનો તો બાણી ગયા હશેજ કે મુસાફરજી પોતાના દીનથી એવા અબાણ અને અફવાની બળદ છે કે કુર્બાનીની આવી ખુલ્લી આપતો જનાય રસુલુલ્લાહ (સલ) ની આટલી બધી ખુલ્લી હદીસો હોવા છતાં વિદ્વાનોની સાથે વાદ-વિવાદ કરવા જવાનું કારણ તેવણની બેઇતમી વગર બીજું કંઇજ નથી.

“ગૌમાંસ વ્યાધિ (ખીમારી) ને ઉત્પન્ન કરનાર છે.” જો કાઈ વિદ્વાને મુસાફરજીને કહ્યું તો પોતે જરા પણ લણેલા હોત તો તેને જવાબ દેતે કે એવકુફ તને વિદ્વાન કાણે બનાવ્યો? ગૌમાંસ ખાવાની તો નુકશાની બતાવી તો ફાયદા પણ બતાવાવ. “શરીરને રૂપપુષ્ટ (બહુ) કરનાર, કામ શક્તિ વધારક અને કમળા (યરકાન) ને ફાયદો કરનાર છે. તેમજ મેહેનત કરનારા માણ-સૈને પણ નુકશાન કરનાર નથી ઉલટું શરીરને પુષ્ટ બનાવે છે. તેમાં સાથી સારાં વાજરકાનું માંસ છે. તેની ચર્ખી કાઢી નાંખી શેરવો બનાવી તેમાં સરકો નાંખીને પીવું અરાખ લોહી પેદા થવાને રોકાણ કરનાર છે અને પિત્તના આડાને ફાયદાકારક છે. એના લિકકા બુંજના હોય તેમાંથી ઝરપતું પાણી કાનમાં નાંખાય તો કાનના કીડાનો નાશ કરે છે. એનું બેજું કામ શક્તિ (કુવ્વતે બાહ)ને વધારનાર અને એના જડબાનો શેરવો તાવને માટે ફાયદો કરનાર છે.” (ખુસ્તા-નુલ મુફરદાત, લખનામાં ૧૮૯૫માં મુજતબાહ પ્રેસમાં છપાયેલી, પાનું ૨૭૪, પરતુ નંબર ૮૪૯).

* કરજન ગેઝિટના અધિપતિ મિર્ઝા હેરતે તેમજ લાહોરના “વકાફ” તથા “વતન” પત્રોના અધિપતિઓએ

એનાથી થતી નુકસાનીઓને જો કાઇ દર કરવા માંગે તો તેને માટે વેદોએ લખ્યું છે કે

એને રાંધણી વખતે નીચે લખેલો મસાલો નાંખવાથી એનાથી થતા તમામ ગેરફાલોનો તત્કાલ અટકાવ થાય છે:—દાલચીની, મરચાં અને ખુંટી સાથે ખરખુજનાં (ખચડામાં સુકવેલાં) છલટાં (નો બેટ) તેમાં નાંખે કે જેનાથી એ નરમ રંધાય છે એટલુંજ નહીં પણુ-સ્વાદિષ્ટ (લેહજતવાળું) બને છે. હવે હવે તો તે વ્યાધિને ઉત્પન્ન કરનાર પણુ નહીં રહ્યું (મખઝનુલ અદવિયા ૭૯૬ ૧લી, પાનું ૧૭૬, નવલકિશોર પ્રેસમાં છપાયેલી). ઉપર લખેલા ફાયદાઓ ઉપરાંત મજકુર કિતાબ વાળાએ લખ્યું છે કે એનું માંસ ખાવાની રચિ (ખાહેશ, ઈસ્તિહા)ને વધારનાર છે (૭૯૬ ૨જ પાનું ૧૭૩).

મેંઠાં તથા બકરાંનું ગેશ:—જલ્દી પચી જાય છે, લોહી વધારે છે, રૂંધેળ બનાવે છે, કબ્જત વધારે છે. માણસ જાતિના શરીરને, ખીજ જનાશરોનાં માંસ કરતાં વધારે માફક છે, તેનું હૃદય (દિલ), કાળજી અને ગુદો, માણસના દિલ, જીગર અને ગુદાં તેમજ કોઠાને કબ્જત આપે છે સર્કો અને મધ મેળવેલું એના માંસનું સુપ શરીરને ઘણીજ તાકાત આપે છે અને ખેલાનોને ફાયદા કારક છે, ધભરાટ અને શરીરની નયળાઇ ને દૂર કરે છે, ઉધરસ, છાતીના દરદ, હાકણ અને પીશાખના બળત્રાને મટાડવા એની જિન્દી ફાયદાથી ચર્ચી પીવી ઘણીજ ફાયદા કારક છે. કાપવા પછી નીકળેનું એનું ગરમ ગરમ લોહી અગ્નિથી દાઝેલી જગ્યા ઉપર રેડ્યું ઉપયોગી છે. (મખઝનુલ અદવિયા ૭૯૬ ૨જ, પાનું ૨).

ભેંસનું માંસ:—મેહનતુ લોકોને માટે અને ગુદાંની શક્તિ માટે ખાવું ફાયદા કારક છે. (પાનું ૨૨૮ ૭૯૬ ૧લી)

ઉંઠનું માંસ:—કામ શક્તિ (કુબ્જતે ગાહ) અને અવયવોને કબ્જત દેનાર, ઇંદ્રિયે જાગૃત કરનાર છે, ચોથીચોતાવ, રંગબાવ, જંધાના પુરાનાદરદો, કમળી, પીશાખના બળત્રા, આંખોમાં પાણીના ઉતરવાને મટાડે છે, આંખ અને કાળજીની શક્તિ વધારે

છે, એની ખાંધ ખાવાથી બવાસીરનું લોહી, ગભરયાન (રેહમ)નું લોહી જતું અટકે છે, (પાનું ૨૪૫ ૭૯૬ ૧લી).

ઘોડાનું માંસ:—એનું માંસ ખાવું બહાદુરી (શાયરતા) ને પેદા કરે છે. અને એના કવાબ દુધ સાથે ખાવાથી દંડા મિખબના લોકોની બાહને કબ્જત આપે છે. (૭૯૬ ૨જ પાનું ૬૧)

માછલાં:—[જેમાં ઘણી ખરી જાતનાં માછલાં] કામ શક્તિ અને બેજાને કબ્જત આપે છે, અને સ્વચ્છ લોહી પેદા કરે છે. (મખઝને હિંકમત પાનું ૧૩૦, ૧૩૧, લાહોરમાં ઇ. સ. ૧૯૧૦માં છપાયેલી).

ગેશની તારીફ પ્રશંસા:—માણસ જાતિનું શરીર જમાદાત (ધાતો) નબળાતાત (જડી ખુદી) હયવાનાત [પ્રાણી માત્ર મળીને] મવાલીદિ સલાસાથી બનેલું છે, જેમાં પ્રાણીપણું એમાં વધારે છે, તેથી કરીને એના શરીરમાંથી ઘડી જનાર વસ્તુઓની નુકશાની પુરી પાડવાને માટે માણસ જાતિને વારતે સાંથી સારો અને માફક ખોરાક માંસ છે. અને તેથીજ કરીને જનાખ રસુલુલ્લાહે (સલ) ફરમાવ્યું કે “દુન્યા અને આખરત (આ લોક અને પરલોક) માં નમામ તરકારીઓ (શોકો) ની સરદાર (સર્વોત્તમ શાક) માંસ છે. (એના મોકાબલા માટે વાંચો પાના ૧૮ નો ૨જો અને પાના ૨૦નો ૧લો પેરેગ્રાફ). *

* મજકુર કિતાબમાં “તઆમ (શાખાઓ)ને સરદાર” શબ્દ છે. અને હદીસોની કિતાબમાં “ઈદામ (તરકારીઓ, શાક) નો સરદાર” શબ્દ છે. તેથી ખરો શબ્દ “ઈદામ” જાણવો. હવે મજકુર હદીસને પણ તપાસીએ કે કેવી છે “રોઅયુલ ઈમાન” નામની કિતાબમાં તેના લખનાર, મોહમ્મેસીનના ઈમામ, હાફેઝ બેહકી [રહ] એ લખ્યું છે કે મને એ હદીસ અબુ અબદુર્રહમાન સ્લમીએ લખાવી, અને તેવણુને હાફેઝ શાફેઈના પૌત્ર અને અહમદના દીકરા મોહમ્મેદ, અને તેવણુને ફેસના પૌત્ર અને ત્રિયાદના દિકરા મોહમ્મેદ, અને તેવણુને મનીઅના દીકરા અહમદ, અને તેવણુને

(માણસ જાતિના) શરીરમાં જે ગુણ વ્યવસ્થા કરનાર છે તે ગુણને, (ખાધેલા) ભાજ પાલા શાક વિગેરેને (પેટમાં ગયા પછી) ખોરાક રૂપ બનાવવામાં સાત કામો કરવાં પડે છે (૧) તહલીલ (લણી જવું), (૨) ધસ્તેહાલા (ફેરવાઈ જવું), [૩] તફરીહ (સંતોષ) (૪) અકદ [એકઠા થવું], (૫) તશખીહ (દરેક અંગો ના જે ખોરાક હોય તે રૂપ ધારણ કરવું), પછી (૬) તગઝીયહ [ખોરાક આપવો] અને (૭) ઇદ-ખાલ [પ્રવેશ કરવો].

દુધને માટે પાંચ કામો કરવાં પડે છે (૧) તફરીક (જુદા જુદા ભાગોમાં વહેંચી આપવું), (૨) તગઝીયહ, (૩) તઅકીફ [એકઠા થવું, બંધાવવું], (૪) તશખીહ, (૫) ઇદખાલ.

બકકારના દીકરા અખ્ખાસે, અને તેવણને અબુ હિલાલ રાસેખીયે ખુરૈદાના દીકરા અખ્ખદથી, અને તેવણે પોતાના બાપ (હઝરત ખુરૈદા (રહી.) થી, અને તેવણે હઝરત રસુલુલ્લાહ [સલ] થી રિવાયત કીધી છે. આ હદીસમાં અબુ હિલાલ રાસેખી (રહ) મોતફરરિદ પોતે એકલાજ રિવાયત કરનાર છે. અને ઈમામ અબુદાઉદ અને ઈબ્ને મોહન (રહ) વિગેરેએ તેવણની [હદીસ બયાન કરવામાં સાચા હોવાની] તૌસીક કીધી છે. (હઝરત ઈમામ જલાલુદ્દીન સિયુતીની પ્રસિદ્ધ કિતાબ “અલ-આલીયુલ મસનૂઆ શી અહાદીસિલ મૌલુઆ” પાનું ૪૪૪, કિતાબુલ અતઅમહ, એલાની છાપખાના લખનામાં છપાયેલી). અને તેથી કરીને મજહૂર કિતાબના પાના પદલના લખાણથીજ આ હદીસ હસન સાબિત થઈ બયાન કરવાને લાયક ખરૂં કરી. અલહદુરહે લિલ્લાહ.

નખી, મુનિ, ઋષિના વચનને, જે નખી કે જે મુનિ કે ઋષિનું તે વચન હોય, તે તેનુંજ વચન છે એમ સાબિત કરવું એ માન માત્ર ઇસ્લામી ધર્મનેજ ઘટે છે, કે જેથી તે ધર્મની ક્રિયાઓ કે શ્રદ્ધાઓ (અકીદાઓ) માં કેયામત સુધી કોઈપણ તરેહનો ફેરફાર કોઈ કરી શકતુંજ નથી. ઇસ્લામની સત્ત્યાઈને માટે એથી વધારે કંઈ સાચી દલીલ હોવી નેઈએ. પણ ખીન્ન ધર્મોના આખા ધર્મ પુરતકોની માત્ર એકજ સત્તાનો પણ પતો મળતો નથી, દરેક વચનની સત્તાનો પતો મળતાં તે કોરે રહ્યો.

પક્ષિઓનાં ઇંડાઓને માટે ત્રણ કામો કરવાં પડે છે (૧) તહલીલ, [૨] ધસ્તેહાલા (૩) તમીઝ (જુદા જુદા કરી દેવું).

પણ-માંસ કે ગોશને માટે માત્ર એજ કામો કરવાં પડે છે. (૧) તશખીહ (૨) ઇદ-ખાલ. તેથી કરીનેજ માંસ ખાતું દુન્યાના તમામ તરેહના ખોરાક કરતાં સૌથી સારો ખોરાક ઠર્યો (અને શાક ભાજ સૌ કરતાં કંઠાર). (મખઝનુલ અફવિયા, ૭૬૬ ૨૭, પાનું ૧૭૩).

માંસમાં ૭૦ ભાગ પાણી, ૨૧ ભાગ લોહી, ૮ ભાગ ચિકાશ અને ૧ ભાગ મીઠું છે. * ઇંડામાં ૭૫ ભાગ પાણી, ૧૩ ભાગ લોહી, ૧૦ ભાગ ચિકાશ, ૨ ભાગ મીઠું છે. દુધમાં ૮૬ ભાગ પાણી, ૫ ભાગ લોહી, ૪ ભાગ ચિકાશ અને ૫ ભાગ નિશારતો અને ખાંડ છે. ભાજપાલામાં ૮૧ ભાગ પાણી, ૨ ભાગ લોહી, ૧ ભાગ ચિકાશ, ૫ ભાગ નિશારતો અને ૧ ભાગ મીઠું છે. (મખઝને હિકમત, મહાન ડૉક્ટર શમસુલ અતિખ્યાની બનાવેલી, પાનું ૧૧૭-૧૮). માણસની જીંદગી લોહીથી છે અને સાબેત થયું કે મજહૂર ખોરાકમાં સૌથી વધારે લોહી, માંસ ખાવાથીજ શરીરમાં પેદા થશે, કેમકે તેમાં સૌથી વધારે ૨૧ ભાગ લોહીના છે, અને તેથી માંસજ સર્વોત્તમ ખોરાક ઠર્યો.

માંસ નહીં ખાવાના મત તરફ દોરવા માટે કેટલાક લેકચરારો આ દાખલો રજુ કરે છે કે વાંધ માંસજ ખાય છે છતાં તે તોપ વિગેરે ભારે ચીજને, ઘાસ [એટલે ભાજ પાલો] ખાનારા જના-વરો હાથી અને ઘોડાની પેઠે ખેંચી જવાના કા-મમાં આવતો નથી તેથી માંસ ખાતું અને માંસ ખાનારા બંને નિરૂપયોગી દરે છે. વાહવા ! આખો યુરોપખંડ માંસ ખાય છે છતાં આખી દુન્યાને માટે રાજ અને હુન્નર બંનેમાં કેવો ઉપ-યોગી છે તેને માટે વધારે લખવાની જરૂર નથી.

* અસલ ચોપડીમાં આ ભાગો અપુર્ણક રૂપમાં છે. પણ મેં અહીં પુર્ણકમાં લખ્યા છે.

ઉદરને ધરમાંથી નહસાડવા માટે બિલાડી, સાપોનો નાશ કરવા નોળિયો અને ખેતરની તેમજ મેંદાં બકરાં, મરઘાં કુકડાંની રક્ષા માટે કુતરો, ભાજી પાલો ખાનારની વેજીટેરિઅન (ભાજી પાલો ખાનાર) ધણિઆણી કરતાં કેવાં ઉપયોગી છે ! કે મજકુર કામો તેનાથી થઈ શકતાં નથી, છતાં આ લોકચરાર પોતાની પતિને નકામી કહેશે અથવા ગણશે કે ?

કુર્આને મજહમાં છે કે “ખરેખર આકાશો અને પૃથ્વીની ઉત્પત્તિ [પેદાશ] માં અને રાત અને દિવસના ફેરફારમાં બુદ્ધિમાન (લોકો) માટે (ખોદાપાકની ઓળખાણની) નિશાનિઓ છે. કે જે (બુદ્ધિશાળી)ઓ ઉભા રહેતાં, અને ખેરતાં, અને પોતાના પડખાભર પડતાં (ખાણુપર સૂતાં, દરેક હાલતમાં) ખોદાને યાદ કરે છે, અને આકાશો અને પૃથ્વી (અને તેઓમાં દરેક જણાયલી ચીજો)ની ઉત્પત્તિનો વિચાર કરે છે (અને કહે છે) કે હું અમારા પરવરદેગાર ! તેં આ(માનું) એક તણખણું પણું નકામું ઉત્પન્ન કર્યું નથી.” (સુરા આલે ઇન્શાન, આયત ૧૯૦, ૧૯૧. મસદદહાની સાહેબનો તણુંમો, પાનું ૧૫૬-૬૦ ભા.૧લો).

પેદા કરનારેલાસ, ભાજી પાલો વિગેરેખાનારા પ્રાણીઓને, અને માંસ ખાનારા પ્રાણીઓને નકામાં સરજેલાં નથી. પણ દરેકને એક ખાસ ઉપયોગ માટે બનાવ્યાં છે. તે એવી રીતે કે એકનું કામ બીજું કરી શકતુંજ નથી. કુર્આનનો કેવો સારો ફેસલો છે ! સુબહાનલ્લાહ !!

શ્રી ૧૦૮ રવામી દયાનંદ સરસ્વતિજી મહારાજે ઈ સ. ૧૮૭૫માં બનારસમાં છપાયેલા પોતાના સત્યાર્થ પ્રકાશના પાના ૩૦૨માં એવા લોકચરારોનું કેવું સાદું ખંડન કર્યું છે તે વાંચશો (માણસ તેમજ જાનવરોમાંથી) “જે કોઈ પણ માંસ નહીં ખાય તો પશુ પક્ષિ વિગેરે જેટલાં છે તેથી હજાર ગણા થાય ફરી માણસને

મારવા લાગે, ખેતરમાં અન્ન નહીં થાય જેથી સર્વ માણસ મરી જાય.” Three Cheers for Dayanandji Maharaj Hip! Hip! Hip! Hurrah!

“પ્રાણી પોદાર”ના રચનારે મુસલમાનને કુર્આની કરતાં તેમજ માંસ ખાતાં અટકાવવાને જે ફાંફાં માર્યાં છે તેમાંની કરોડિયાના જળાશય એક દલીલ પાના ૪૮માં એ પણુ લખી છે કે તરીકતની કેટલીક ભક્તિની ક્રિયાઓ કરવા અને કેટલાક અમલીયાતની ઝડપ આપવા (તપ કરવા અથવા કોઈ મંત્રને શુદ્ધ કરવા) જ્યારે મુસલમાનો ચિલ્લો બાંધે છે ત્યારે તેમાં માંસ ખાવું તેઓને છોડી દેવું પડે છે. તેથી માંસ ખાવું જોઈએ નહીં. એને માટે તરીકતના અને અમલીયાતના જગ પ્રસિધ્ધ આગેવાન હઝરત મોહમદ જાસ ગવાલીયારી (રહ) ની, ૧૩૧૦ હિજરીમાં દિલ્હી, મુજતબાઈ પ્રેસમાં છપાયેલી “જવાહિરે ખમસા” કિતાબના બીજા ભાગ અને ત્રીજા જૈહરના પાના ૮ પરથી લખું છું કે એ ચિલ્લો કરનારને (૧) લોકો સાથે વાતચીત (૨) વિશાળ અને અજવાબાવાળા ઓરડામાં રહેવું (૩) મધ (૪) કરતૂરી (૫) ચામડાની બનાવેલી ચીજો [૬] ઉનની બનાવેલી દરેક વસ્તુ (૭) હાડકાની બનાવેલી દરેક વસ્તુ વાપરવી (૮) સ્ત્રી મેલાપ [૯] દુધ [૧૦] દહીં [૧૧] સરકો, [૧૨] ચીકું, (૧૩) ખજૂર, (૧૪) લસણ, (૧૫) કાંદા, (૧૬) હીંગ, (૧૭) સારાં ભપકાદાર લુગડાં, (૧૮) સીવેલાં લુગડાં મળીને ૧૮ ચીજોને પણ, જેમ માંસને તજવું પડે છે તેમ, છોડવી પડે છે.

ત્યારે પોતાની મતલબ સામે કરવા ફક્ત માંસનીજ મનાઈકેમ લખી દશે? જેમ એમાં માંસની મનાઈ છે તેમજ દુધ દહાંતી પણ મનાઈ છે, સ્ત્રી મેલાપની પણ મનાઈ છે. અમુક ક્રિયા માટે અમુક વખતને વારતે કોઈ ચીજને છોડવી, તે ધર્મના તમામ સાધુસેને હંમેશ માટે તે ચીજ

છોડવાને અથવા હંમેશ માટે નાદુરસ્ત માનવાને દલીલ બનાવવી આવા બોધકો અને પુસ્તકો રચનારાઓનેજ શોભે છે. બેશક આવી દલીલોથી મુસલમાનો માંસ ખાવું અને કુર્બાની કરવી છોડી દેશે. માદ રાખવું કે ચિલ્લો બાંધવામાં કોઈ ચીજ છોડવી એને ધર્મ સાથે કંઈ સંબંધ નથી. ડાક્ટરો જેમ અનુભવથી કોઈ બીમારીને માટે માત્ર દર્દીને અમુક ચીજોની અમુક મુદત માટે મનાઇ કરે છે અને તેથી તે બીમારીમાં તે ચીજ તેનેજ છોડવી પડે છે, અગર જો ધર્મમાં તેને વાપરવાનો હુકમ હોય છે, તેમજ તરીકતવાળા અધ્યાત્મિક (રૂહના) વૈદો અને હકીમો છે, આત્માની બીમારીઓ દૂર કરવા માટે તપ જપ (વિદ્, વગીશ) ની દવાઓ સાથે ઉપર મુજબની ચીજોમાંથી જે ચીજો માત્ર ચિલ્લામાંજ, નહીં વાપરવાનો, ચિલ્લો કરનારનેજ, તેઓ હુકમ આપે તો તેને અમુક મુદત માટે તે છોડવી પડે છે, અને એ પણ તેઓ અનુભવ (તજરૂબ) થી મના કરે છે. ધર્મની કોઈ દલીલ અથવા સંબંધથી મના કરતા નથી. જેમ વૈદોની મનાઇ કલ્પિત (ઝનની) છે તેમ તરીકતવાળાઓની પણ મનાઇ કલ્પિત છે.

“ ગાયતું ઘી ઔષધિ (દવા તરીકે વપરાતું) છે. અને ગાયતું દુધ આયુષ્ય વર્ધક (ઉમ્મર વધારનાર) છે” આદી માત્ર કાયદાપરજ વિદ્વાન-જો લક્ષ આપ્યું અને નુકસાનોને સંતાડ્યા. મુસાફરને નુકસાનો પણ દેખાવવા હતા. “અંદરની સઘળા બીમારીઓને નુકસાન કરનાર (તેમાં ખામ કરીને કોઈને અને પાચન શક્તિને (સખન) હાનિકર્તા (નુકસાન પોદવાડનાર.) છે.” (ખુસ્તાનુલ મુકરદાત, તાંબર ૯૦૫ની વસ્તુ, પાનું ૨૮૮).

અને દુધ “એના વધારે વપરાશ તરફ તરેહના તાવો, ધા, લીલી ખસ, સુકા ખસ, કોદ, ખાચા સોવન, ફાલ્લા, એહરા અને કપાળોનો સોવન ઉત્પાન કરે છે અને બલધમને લીધે જે લોકોને વાની બીમારીઓ હોય તેઓને નુકસાન પોદવાડે

છે. એમાં ચીકાશ વધારે હોવાથી અગ્નિ રમવારણ કરી પિત્ત અને બગડેલા ખિલ્તોમાં બળી જનાર, ગરમ ભાગો અને કોઈને બગાડનાર છે. કાંદા, મુળાં, લીલો મેવો, શાક, ભાજ પાલો, વાલવટાણા પર દુધ પીવાથી, અને પીધેલું દુધ પચી નહીં જાય તે પેહલાં તેના ઉપર બીજો ખોરાક લેવાથી, દુધ પીધા પછી સુઈ જવાથી, દુધ પેટમાં તદન બગડી જાય છે. જંગલી જનાવરોના દુધ કરતાં પાણેલાં જનાવરોનું દુધ વધારે ચીકાશદાર અને પચવામાં વધારે ભારી છે.” (મખઝનુલ અદવિયા, પાનું ૧૬૬, જલ્દ ૨જી) બીજાં દુધદેનારાં જનાવરો કરતાં ગાયને ધણું કરીને ઘાયસિસ (સિલ, ક્ષયરોગ) ની બીમારી વધારે હોય છે તેથી કરીને જ્યાં સુધી ગાયને ખુબ તંદુરસ્ત [અને તેના ખોરાકને] તપાસી લેવામાં નહીં આવે ત્યાં સુધી ઉત્કું, કર્યાં સિવાય તેનું કાચું દુધ કદી વાપરવું નહીં (વૈદક ચોપાન્યું “અલહુકીમ” પાનું ૫, બાબત માહે આકરોબર ૧૯૧૬, લાહોર).

મુસાફર તો એવકુફ હોજો હવે વિદ્વાનજી પુરા અજ્ઞાની સાબેત થયા. કેમકે હિંદુસ્તાનના મુસલમાન એને ધર્મ પ્રમાણે દુરસ્ત ગણે છે એના જવાબમાં તે એવકુફ વિદ્વાન કહે છે કે હિંદુ મુસલમાનોના એક બીજાની અદાવતનું આ કારણ છે તેમાં ધર્મને કંઈ સંબંધ નથી. તદન બુદ્ધિ કુર્બાની શરીફની, પોતે બોધકજીની ક્ષણેલી આપતોથી એ વાત સાબેત થમ ગઈ કે ધણા ખરા જનાવરોના વધ કરવો, પછી તે કુર્બાની માટે હોય અથવા ખાવાને માટે હોય, ખોદાપાકનો હુકમ છે. તેમજ પોતે પેગંબર સારેખના ખુલ્લાફરમાનોથી પણ એ વાત સુચ કરતાં વધારે જાહેર રીતે સાબેત થમ કે એ મુસલમાનોનો મુખ્ય ધર્મજ છે

પછી મુસાફર લાગે છે “જામાંસ રોગ કારક છે અને મુસલમાન ધર્મની કદી પ્રમાણે સારાં માણસો તેને અડકી શકતા નથી એવી મારી ખાત્રી થયેલી છે.” આ લખાણ પરથી તો

સાર જણાય છે કે એ મુસાફર મુસલમાનજ નથી અથવા કદાચ હોય અને તેણે ફાર્સી ભાષામાં કાણુ જાણે શું લખ્યું હશે પણ તેના ગુજરાતીમાં તરબુમો કરનારે જૂલથી અથવા તો જાણી જોઇને ખોટા તરબુમો કીધો છે. કારણ કે ઇસલામી ધર્મના સૈથી મોટા આશિવાનોએ જ્યારે કુર્આનીઓ કીધી, માંસ ખાધું અને ખવાડીયું અને તેમ કરવાનો ખુસો હોકમ આપ્યો ત્યારે ધર્મની રહી એજ હરી તેઓ કરતાં સારાં માણસ નહીં પયા, નહીં છે અને નહીં કદી પણ થશે, એટલે હમરત પેગંબર સાહેબ (સલ) અને તેવણના સહાયા (રદી) અમાર ઇસ મી ધર્મની શ્રધ્ધા પ્રમાણે જે તેઓને સારા નહીં ગણે તે એકે મતે કાફર છે.

પછી મુસાફરજી લખે છે “મુસલમાન રાગીઓના હકીમો ગૌમાંસ નહીં ખાવાનોજ ઉપદેશ કરે છે.” તો તેથી તંદુરસ્ત મુસલમાનોને પણ ખાવું નહીં જોઇએ એકયાં સામેત થયું. અમુક વખત અને અમુક હાલતને માટે તેઓ મના કરે છે. શું ડાકટરો, વૈદો, દુધ, ઘી, રોટલી, વેંગણાં, કારેલાં, બટાકા વિગેરે રોગીયોને ખાવા મના કરતા નથી? ત્યારે તંદુરસ્તને પણ તે તજ દેવાં જોઇએ એ તો વૈદકની કાંઇપણ ચોપડીમાં લખ્યું નથી. “પહેલાના મુસલમાનો ઉપયોગી જનાવરને હલાલ કરવા તૈયાર થતા નહીં.” કારણ કે ખેતીનું કામ બળદો પર ચાલે છે. મુસાફરજી એને માટે મોરિશિયસ, બિર્મો વિગેરે ટાપુઓમાં જઇને જુએ કે દર અહવાડિએ ચારસો પાંચસો બળદ આવીને કપાય છે છતાં ત્યાં કદી પણ, જ્યારથી તે ટાપુઓ વસ્યા ત્યારથી આજ સુધી, ખેતીનું કામ બંધ થયું નહીં, તો આ ખીઆરા હિંદુસ્તાનમાં જે આટલી ઘોડી સંખ્યામાં બળદો કપાય તો તે કામ કેમ બંધ થશે?

ખોદાપાકનો બેહદ શુકર છે કે ખાવા માટે તેની પેદા કીધેલી નેઅમતોને તેના બંદાઓ, તેનો ઉપકાર માની, જેમ જેમ વધારે ખાય છે, ખવા-

ડે છે, તેમ તેમ તે સર્વશક્તિમાન ખાલેક (પેદા કરનાર) તે નેઅમતોને વધુને વધુ પેદા કરતો જાય છે, આખો હિંદુસ્તાન તો એક કોરે રહ્યો ફક્ત મુંબઇ ઇલાકા, અને તેમાં પણ માત્ર મુંબઇ શહેરમાંજ, દર વર્ષે, ફક્ત ખાવાને માટેજ લગભગ આઠ લાખ જનાવરો કપાય છે. છતાં આજ સુધી ખાવામાં આવતા જનાવરોની કદી અછત જોવાઈ કે સંભળાઇ નહીં. પણ ઉલટું દુકાળ વખતે લાખો જનાવરને ચારો નહીં મળવાથી મરી ગયલાં સંભળાયાં છે. ત્યારે ખેતીને માટે જનાવરોની ખોટ કેમ આવી પડવાની? આમારા દાવા માટે વાંદરામાં મુંબઇ શહેર વાસ્તે ૧૯૧૬ ના વર્ષમાં કપાયલા જનાવરોની લીસ્ટ અત્રે નકલ કરવી બસ છે:- ૮૩૭૧ બેંસો, ૧૨૬૨૨૯ બળદ, ૨૮૫૪ વાછરડાં, ૩૮૪૪૬ ગાય, ૬૫૨૩૦૦ મેંઢાં, બકરાં. [“મુંબઇ સમાચાર” તા. ૧૮-૧૦-૧૯૧૬, પાનું ૫, કૉલમ ૮].

એ પછી બોધકજીએ પેગંબર સાહેબના ફરમાનોને ઠેકાણે કેટલાક મુસલમાન નવાબોએ પોતાના રાજ્યમાં ગાય બકરાં નહીં કાપવા માટે અટકાવ કર્યાનું તેમજ કેટલાક મુસલમાનો અને કસાઇઓએ જનવર નહીં કાપવા અને માંસ નહીં ખાવાનો ઠરાવ કરવાનું લખેલું છે. જેને માટે હું ઉપર લખી આવ્યો છું કે એવા બેઠો ધર્મના હુકમો નહીં પાળનારા અથવા નહીં માનનારાઓજ ગણાશે. એનાથી બીજા મુસલમાનોએ પણ એ કામ છોડી દેવાં એમ જ્યાં સુધી ધર્મનો હુકમ ન હોય ત્યાં સુધી મુસલમાનો એ કામ છેડી શકતા નથી. અને જાણી જોઇને છોડવા જતાં ગુનેહગાર અને તેને ખરાબ જાણીને છોડવાથી કાફર થઇ જશે. કેમકે દીનમાં જે ચીજો ખુદ્દી અને ચોકસ દલીલથી હલાલ હોય તેને હરામ (તેમજ હરામને હલાલ) માનવું, સમજવું અથવા ગણવું એકમતે કુફર છે. (શહેર અકાપદુન નસરી, અનવારે મોહમ્મદી જાપખાનામાં છપાયેલી, પાનું ૨૩૫).

એકાદશ પાન્ય મળતી ૩૧-૩૨ લીટીમાં
 જણાય છે. “મુસલમાનવાદ” દુનીઆમાં એ પ્રકાર
 રસ ખોરાક મળે છે. એક “આપ્પી” અર્થાત
 પ્રાણીથી પેદા થતારા, અનાજ કળ વિગેરે (આ
 પ્રકાર મુલાયમ છે) તથા ખીજા પ્રકારનો “પીશાબી”
 એ તદન જીડી વાત છે આપ્પી. દુન્યામાં એક
 મુસલમાન એ વાતને માનેતો શું પણ જાણુનેએ
 નથી. અજાણત હરમ અને હાલત એ એ
 મુસલમાન ખોરાકના છે એમ આપ્પી દુન્યાના મુસ-
 લમાનો માને છે. ૩૩મી લીટીમાં લખે છે “અર્થાત
 મેશાવથી થતારા મનુષ્ય પણ વિગેરે (આ ખોરાક
 અપવિત્ર મનાય છે).” એમાં તો બેધકજીએ
 મુસલમાનોને માણસને પણ ખાધ જતારા (આ-
 કમખોર) પ્રત્યાજ્ઞા કેમકે “આ ખોરાક” ના
 અર્થે લખીને ખુદ્દી રીતે તેવણે હુમલો કીધો
 છે કે અમે મુસલમાનો પશુને તો ખાઈએ છીએ
 પણ અમે માણસને પણ માણસે છીએ. અમે
 માણસને ખાવું તો શું પણ તેના દુધ કે વાળ
 વિગેરે ચીજોને દવામાં વાપરવાને પણ હરમ
 ગણીએ છીએ. અલખત જયઝ પશુઓને, નહીં
 જીવતી હાલતમાં અપવિત્ર ગણીએ છીએ અને
 નહીં તેને મુબેદ કીધા પછી નાપાક સમજીએ
 છીએ.

જો માંસ મળમુતથી અને છે તો દુધ શાનું
 અને છે તેને માટે આગળ બેધકજીના ક્ષમં ચો-
 પ્રીતી સામેત કરી આવ્યો છું. (વાંચો પાનું ૧૪).
 પણ અજાણ અને હજો, શાક બાજી, માંસ કરતાં
 હજારે જલેર, ચોખ્ખા ગુ અને મુતથી બનેલા,
 આપ્પી દુન્યાના અપવિત્ર પદાર્થો જાણે મળેલા,
 દુધ આપનારા ખાતરમાંથીજ ઉત્પન્ન થાય
 છે કે જે ખાતરનાં હજો સુરત અને રંદિરના
 ડિપોમાં હજારો મુજ એકઠા કરવામાં આવે દર
 વરસે પ્રોફેટોને સેફડા રૂપીઆઈ મ્યુનિસિપલિટી
 તરફથી સેચવામાં આવે છે. જો કોઈ એમ કહે
 કે તે તો મટાડી બની જાય છે ત્યારે અમે પણ
 કહેશું કે મળમુત પણ લોહી અને માંસના રૂપમાં

રેતવાળું જાય છે. ખાતળા લોહીનું તે દુધ અને એ
 અને મટ લોહીનું માંસ, ચામડું, અને એ જાણ-
 બત કુક એટલેજ છે ખરો કે લોહી અને
 માંસમાં મળમુતની જો હોતી નથી પણ રીપોના
 ખાતરમાં હદથી વધારે હોય છે માટે ઉમેદ રાખું
 છું કે અજાણ, શાક, બાજી, હજો અને દુધ આ-
 પ્રામાં જ્યારે બેધકજીને તિરસ્કાર ઉત્પન્ન થશે
 બસ નકરી તેજ દિવસ, તેજ કલાક, તેજ મિનિટ
 અને તેજ સેકન્ડથી મુસલમાનોને માંસ ખાવાનો
 પણ તિરસ્કાર ઉત્પન્ન થશે, અને એ બતવા
 જોગ વાત છે એમાં નવાઈ થાની ! લાવો ક્ષાય
 હું વચન આપું.

માંસ તે એવી દિલ્લ પસંદ વસ્તુ છે કે
 વેદ લગવાનો, સ્મૃતિઓ, શાસ્ત્રો અને પુરાણોની
 દલીલો જાણ્યા પછી દુન્યામાં તો તેને માટે તિ-
 રસ્કાર કોઇને ઉપજવો નહીંજ જોઇએ પણ
 પારલૌકિક (આખેરતની) હાલતમાં પણ તિરસ્કાર
 ઉપજવાને બદલે તેને ખાવાની માણસોને ઇચ્છા
 હોય છે (વાંચો પાના ૨૪ના બીજા કોલમની
 ગેંડાના માંસની ૪થી દલીલ). કુઆને શરીફમાં
 છે કે “અને પક્ષિઓનું માંસ કે જેની તેઓ
 (મુસલમાનો જનંતમાં ખાવાની) ઇચ્છા કરશે [તે
 પણ જનંત (સ્વર્ગ) માં મૌલુદ છે]. સુરા વાકેઆ,
 આયત ૨૧, પારો ૨૭, પાનું ૧૦૨૯, ઇસફેહાની
 સાહેબનો તરજુમો જલ્દ જ.

આ ટેકણે કોઇ બેધકને શંકા પેદા
 થાય કે આપ્પી જીંદગી સુધી ખાનારા આ
 હિંસક મુસલમાનોને કદાચ એ ઇચ્છા થતી હશે
 પણ જામે તો એની ગંધથી પણ દુર રહેનારા
 છીએ, અમને એવી નહારી ઇચ્છા, તે પણ પર-
 લોકમાં થાય એની ખુદ્દી દલીલ મમે તો મા-
 નીએ ત્યારે સાક્ષીઓ:—“પિતા, પિતામહ ઔર
 પ્રપિતામહ (બાપ, દાદા, પડ્દાદા) થેલ તીનીં
 ઉત્પન્ન હુએ પુત્ર કે જરીરપર રહતે હુએ એસેહી
 વાટ રખતે હુએ (અચ્છાને લીધે શાહ જીએ
 છે) કિ જેસી પ્રીમલ આદી જલ્દોપર (જાડોપર) રહતે

હુએ પક્ષિ, લગનેવાલે ફલોંકા આશા રખને હું કિ
મહત (મધ) માંસ, શાક, દુધ, ખીર, વા ખોખા
(માવા) એ ચહ અંતાત (છોકરો, દીકરો) હુમા-
ને લિયે પિંડ દેશા આધ કરેગા (છેવટ સુધી)”
૩૬. ૩૭, વસિષ્ઠ સ્મૃતિ, અધ્યાય ૧૧, પૃષ્ઠ ૪૪,
“હિંદુ ધર્મસેતુ શર્મા આહેખનો તરબુચો બી
પાતું ૭૬ ભા. ૧. વળી એ ઉમાંત પિત્રોના
આધમાં વપરાતા જેટલા જનાવરોના માંસ માટે
ઉપર દલીલો લખાઇ છે તે અધ્યામાં “પિત્રોંકા તૃ-
પ્તિ હોતી હય” “પિતૃ ભૂત રહેતે હે” શબ્દો
વપરાયા છે તે દરેકે દરેક પુરાવાથી ખુલ્લે ખુલ્લી
રીતે સાબેત થાય છે કે જે પિત્રોને પ્રલોકમાં
મજકુર જનાવરોના માંસને ખાવાની ઇચ્છા નહોતી
થતી હોય તો પછી તૃપ્તિ થાયજ શેની ? કેમકે
તૃપ્તિ એ શબ્દના પોતે અર્થ ઇચ્છા મટવાના છે.

એ દલીલપરથી આ ચોપડીના ટાઇટલ
પેજપર લખેલી આયતના અર્થ અને હિંદુ ધર્મની
માનીતી અને પ્રખ્યાત વૈદક ચોપડી શ્રુતપરથી
મેં જે લખ્યું હતું કે દુધ અને માંસ બંને
એકજ વસ્તુથી બનેલાં છે. (વાંચો પાતું ૧૪
કોલમ ૨) અને ખાવાને માટે બંનેમાં કંઈપણ
ભેદ કે ફરક કે દોષ અથવા ગુનો નથી, તે પણ
સાબેત થઇ ગયા એટલુંજ નહીં પણ એ વાન
પણ સિધ્ધ (સાબેત) થઇ ગઇ કે પવિત્ર સ્વર્ગ-
વાસી પિત્રે અને ધર્મી શસ્ત્રો જેમ એક જરખી
રીતે, જરા પણ અણગમ્યા કે તિરસ્કાર (નફરત)
સગર મધ, શાક, દુધ, ખીર અને માવાને ખાવા
ખવાડવાની છુટ આપે છે તેમજ બિલકુલ તેવીજ
રીતે માંસને પણ નિરોગી, લક્ષ્ય (ખાવાને લા-
યક) અને પવિત્ર ગણી તેને માટે પણ પોતે
ખાવાની ઇચ્છા અને આત્મા પ્રાપ્તિ સંપૂર્ણ આ-
નંદ દેખાડી (વાંચો પાતું ૨૪ કોલમ ૨ જે)
બીજાઓને પણ ખાવા ખવાડવાની પરવાનગી
આપે છે. ઇનશાફની નજરે જોનારને આ એકજ
પુરાવો, સાક્ષી અથવા દલીલ યસ છે.

હવે ઉપર લખેલી આયતની બાકી મતભાવને
પુરી કરું છું કેમકે તેમાં ખુલ્લા શબ્દોમાં

જનંતીઓની ઇચ્છા સાથેજ ત્યાં તેઓને માંસ
વિગેરે ફરક વસ્તુ મળવાનું નક્કર કરવામાં
આવ્યું નથી અલહમ્મે શિલ્લાહ ! તેને બીજી
આયતોએ ખુલ્લા શબ્દોમાં સાબેત કરી બીધું છે
કે “અને [આ મુસલમાનો !] તમારે આટે તે
(જનંત) માં તે (સધળી ચીજો) તૈયાર છે જે
જે તમારે જીવ-ઇચ્છેથી અને તમારે માટે
તે (જનંત, સ્વર્ગ) માં તે (અધીવસ્તુઓ એ-
જીવ) છે કે જે (પણ વસ્તુ) તમે આંગણી.”
(મુરા હામીમ સિજદા, આયત ૩૧, પારો ૨૪,
પાતું ૮૧૮, ઇસ્રાઈલી સાહેબનો તરબુચો, જીલ્લ
૨૭). અલ્લાહુમ્મા ઇન્ના નજમલોકલ જનંતલ
ફિદૌસા વ નસતજરોકા મિનન્નાર.

એ પછી બોધકજીએ કબાલી શરૂ કરી
દીધી જે કે-ઇસલામી ધર્મમાં અવી કે સાંભળવી
નાદુરસ્ત છે તેથી એ તેવજીનેજ બોધારક મુસ-
લમાનો અને હિંદુઓ હવે તો એકજ ભુમિ
હિંદુસ્થાનના રહેવાશીઓ થઇ ગયા છે અને જ્યાં
સુધી જગત હસ્તિ ભોગવશે ત્યાં સુધી તેઓ આ
દેશમાં તો એક બીજાથી ભુદા પ્રડી શક્તા નથી
તેમજ સર્વ હિંદુ, મુસલમાની ધર્મ કાયદાઓ
પ્રમાણે, અને સર્વ મુસલમાનો હિંદુ ધર્મ આગ્રાઓ
મુજબ કદી પણ ચાલી શક્તા નથી, તેથી કરીને
જે જે બાબતોમાં બંનેના ધર્મમાં એક બીજા
સાથે મળતા ફરમાનો હોય તેમાં એક બીજાને
હાથ નાંખવો અને પોતાની ઇચ્છા પ્રમાણે એક
બીજાને તેના ધર્મ વિરુદ્ધ દેશવચની કોશીશ
નહીંજ કરવી જોઇએ, અને માંહોમાંહે કોઇપણ
પ્રકારનો કંકાસ ઢિઓ નહીંજ સાપ એવાં પ્રગલાં
બંને કેમોના આગેવાનો અને બોધકોને એમાં
જોઇએ, અને આ ચોપડી પ્રગટ કરવાનો
મારો ખરો હેતુ એજ છે. આ ચોપડી લખી
પ્રગટ કરવાનો સવાખ જનાખ મોલાના મોલની
હાફેઝ ગુલામ મોહમદ સાહેબ રાફેરી કહસલાહો
શિરરહુની રહ મુખારક પર મોકલું છું. અલ્લાહ
સુબહાનહુ વ તઆલા પોતાના ફરદો કરમથી
કમુલ ફરમાવે આમીન.

ફેહરિસ્તે મઝામીન (અનુક્રમણિકા).

વિષય.	પાનું.
જાહેશીયતના ઝમાનામાં ગોસ્ત ખાવાનો	
મતરેર	૨
ઘાઝીઝાની હદીસો	૩
ખકરીદને દહાડે સાથી પહેલાં કરવાનાં	
કાચો	૩
કુખાની કરવી એજ તમામ મુસલમા-	
નોની રહી છે અને તે વાજેબ છે	૪
કાપવામાં જનાવરને ઈજા થવાના	
કાચેલો	૪
કુખાનીનો અગણિત સવાબ	૪
હજજતુલ વિદાઅના અર્થ નોટમાં	૫
કુખાનીના પેટમાંથી નીકળતા બચ્ચાને	
માટે હોકમ	૫
કપાતા જનાવરનો કાપનાર પર હક,	
ચલ્લી ખાવાનો હોકમ	૫
કુખાની કરવી હઝરત ઈબ્રાહીમ (અસ)	
ની સુનત (રહી) છે	૬
ગાયની કુખાની	૬
ઉઠાની કુખાની	૭
બકરાની કુખાની	૭
બકરીદને દહાડે માંસ ખાવાનો સૈને	
શાખ હોય છે	૭
કુખાનીનું માંસ ખાવું ખવાડવું અને	
સંચક કરી રાખવા માટે હોકમ	૮
કુખાનીનું માંસ હદીઆમાં મોકલવું	૮
કુખાનીનું સુઝેલું માંસ ખાવાનો હોકમ	૯
ધોડાની કુખાની	૯
કુખાનીને માટે હઝરત અલી (રહી.)	
થી હદીસો.	૯
શિકાર જંગલમાં કરવું તેને ખાવા	
માટે ફરમાન	૧૦
હઝરત અલી (રહી)ના બીજ ફરમાનો	૧૧
કુખાની, ચિન્તા, શિકારનો કાષેમો શિકાર	૧૧
અલાણ મુસલમાનો, ખાટકાયેનો ઝખીહો	૧૨
ઝોરતનો ઝખીહો, કઈ કઈ વસ્તુઓથી	
ઝખેલ નહીં કરવું	૧૨

વિષય	પાનું.
સસલાનો શિકાર	૧૩
મરથી ખાવી દુરસ્ત છે	૧૩
કંઈ ચીજો વગર કાપે જાયજ છે	૧૩
તીડો ખાવી જાયજ	૧૩
માણુસની, દીકરાની, બ્રાહ્મણની કુખાની	૧૩
કતલ માટે ઇસલામી ફરમાનો	૧૬
બળદની કુખાની	૧૮
ગાયની કુખાની	૧૯
રોઝ, ગેડો, કુકરની કુખાની, વાધની	
કુતરાની કુખાની, હરામ હલાલ જનાવરોની	
ઇસલામી લીસ્ટ	૨૪-૨૫
ગધેડો, ખરગોશ, કાચમો, પક્ષિઓની	
કુખાની	૨૬
યજ્ઞમાં પશુવધ હિંસા નથી, માંસ	
ખાવું નેહએ, માંસ નહીં ખાવાની સજા	૨૯
સ્વામી દયાનંદ સરસ્વતિના કુખાની	
માટે હોકમો	૩૦
વધ કરવા અને શ્રાધ્ધમાં માંસ વાપ-	
રવા માટે કયા કયા ઋષિઓના ફરમાનો છે	૪૨
કાણુસના અમીર સાહેબના પશુ વધ	
માટે અટકાવવાના હોકમની ખરી હકીકત	૪૪
ગોમાંસના ફાયદા	૪૪
કેટલાક જનાવરોના માંસના ફાયદા	૪૫
ગોશની હદીસની તહકીક	૪૫
ગોશની તારીફ, ગોશ ખાનાશઓ	
ઉપર સવાલ	૪૬
દયાનંદ સરસ્વતિજી મહારાજનો ફેસલો;	
ચિલ્લા કરનારની રજુ કાષેમી દલીલનો રદ	૪૭
ધી કુધની નુકશાનીઓ	૪૮
મુંબઈ માટે કપાયલા જનાવરોની	
૧૯૧૬ની ગણતરી	૪૯
જનંત કે પરલોકમાં પશુ માંસ	
દિલખસંદ વસ્તુ છે	૫૦-૫૧

સૂચના:--પાના ૪થાની ૩૦મી અને પાના ૬૬ાની ૧૫મી લીટીમાં “જખાનમાં” શબ્દને બદલે “જનાખમાં” વાંચશો.

